

Jaana Kyttä

ALKIOLAISUUS NYKYPÄIVÄN
NUORISOSEURAKASVATUKSESSA

Kasvatustieteen
pro gradu -tutkielma
Kevätlukukausi 2012
Kasvatustieteiden laitos
Jyväskylän yliopisto

Kyttä, Jaana. ALKIOLAISUUS NYKYPÄIVÄN NUORISOSEURA-KASVATUKSESSA. Kasvatustieteen pro gradu -työ. Jyväskylän yliopiston kasvatustieteen laitos, 2012. 82 sivua. Julkaisematon.

Tutkimuksessa selvitetään suomalaisten nuorisoseuratoimijoiden itsensä esittämää kysymystä siitä, toteutuvatko alkiolaiset nuorisoseuraihanteet nykyisessä nuorisoseuratoiminnassa. Ensimmäiset nuorisoseurat hakivat muotoaan 1900-luvun taitteessa, jolloin Santeri Alkio muotoili puuhamiehenä aatteen suuntaviivoja. Alkio pyrki kohottamaan nuorisoseurojen avulla alimpien kansankerrosten nuorison sivistystasoa ja tietoisuutta omasta yhteiskunnallisesta tilastaan. Tätä päämäärää kohti hän lähti kulkemaan nuorisoseuroissa toteutettavan itekasvatuksen idean avulla.

Alkion tuolloin nuorisoseurakasvatukselle asettamat tavoitteet muodostavat tutkimuksen ideologisen pohjan. Tutkielma käsittelee kahta tutkimustehtävää, jotka ovat: 1. Millaisia tavoitteita nykyiset nuorisoseuratoimijat kokevat olevan seurallaan ja sen toiminnassa ja miten he näihin tavoitteisiinsa pyrkivät? 2. Miltä osin ja millä tavoin nykyisten nuorisoseurojen toiminta täyttää Alkion seuratoiminnalle asettamat ihanteet? Aineistona tutkimuksessa on viisi eteläpohjalaisten nuorisoseurojen aktiivitoimijoiden teemahaastattelua, jotka järjestettiin sisällönanalyysin avulla ja analysoitiin kuvaamaan seurojen toimintaa ja sille asetettuja tavoitteita.

Tavoitteet nähtiin nykyseuroissa paljon konkreettisemmiksi kuin Alkion asettamat tavoitteet. Alkiolaisuuden vaikutus toiminnan taustalla on vahva, mutta sitä ei nähty, mistä seuraa seurojen näennäinen tavoitteettomuus. Keskeisin tulos oli se, etteivät seuratoimijat tunnistanee tavoiteajattelua ja nuorten ihmisyyden kasvun tukemista toiminnassaan. Alkiolaiset ihanteet ovat muuttuneet varsinaisista tavoitteista seuratoimintaa ohjaavaksi normiksi, minkä seurauksena niistä on tullut näkymättömiä. Tutkimus on merkittävä toimijoille itselleen, sillä se antaa näytteen nuorisoseurojen toiminnan tilasta. Alkiolaisuuden perinne on edelleen vahva, mutta seurat sinänsä ovat osallistujapulassaan kriisin vallassa.

Avainsanat: Kasvatustavoitteet, nuorisoseurakasvatus, nuorisoseurat, Santeri Alkio

SISÄLTÖ

SISÄLTÖ.....	3
1 JOHDANTO.....	5
2 NUORISOSEURAT KASVATUKSEN KONTEKSTINA.....	7
2.1 KASVATUKSEN KÄSITTEET.....	7
2.1.1 Kasvatus ja itsekasvatuksen käsite.....	7
2.1.2 Arvot kasvatuksessa.....	9
2.1.3 Ihmiskäsitys.....	10
2.1.4 Kasvatuksen tavoitteet.....	12
2.2 NUORISOSEURAMIES SANTERI ALKIO.....	12
2.2.1 Kauppias, kirjailija, kasvattaja, poliitikko.....	13
2.2.2 Alkiolainen sivistyskäsitteet.....	14
2.3 NUORISOSEUROJEN SYNTY.....	15
2.4 ALKIOLAISET NUORISOSEURAIHANTEET.....	17
2.4.1 Nuorison yhteiskunnallinen aktivoituminen.....	18
2.4.2 Sivistysharrastuksen herättäminen.....	19
2.4.3 Itsekasvatus.....	22
2.4.4 Ihmissyyden siveelliset arvot.....	24
2.5 NYKYNUORISOSEURAT KANSALAISTEN KASVATTAJINA.....	26
2.6 NUORISOSEURA- JA ALKIOTUTKIMUKSIA.....	31
3 TUTKIMUKSEN KULKU JA TUTKIMUSMENETELMÄT.....	33
3.1 TUTKIMUSONGELMAT.....	33
3.2 TUTKIMUSMENETELMÄT.....	34
3.2.1 Teemahaastattelu.....	34
3.2.2 Sisällönanalyysi.....	36
4 YHTEISTOIMINTAA JA KERHOJA.....	38
4.1 YHTEISÖLLISYYDEN JA JATKUVUUDEN TAVOITTEET.....	38
4.1.1 Kasvatustehtävä.....	39
4.1.2 Tavoitteiden asettaminen.....	39
4.1.3 Seuratoiminnan ylläpitäminen.....	41
4.1.4 Yhteisöllisyyden rakentaminen.....	44
4.1.5 Liikunta.....	46

4.2	HARRASTEKERHOJA JA TILOJEN VUOKRAUSTA	47
4.2.1	Nuorisoseurantalo ja taloudenhoito	48
4.2.2	Kerhotoiminta	49
4.2.3	Tapahtumia ja juhlia.....	53
4.2.4	Toimimattomia yrityksiä	54
5	ITSEKASVATUKSESTA TOIMINNAN TURVAAMISEEN.....	57
5.1	TASA-ARVOISIA YHTEISÖJÄ.....	57
5.2	AATTEELLISUUDEN MERKITYS VÄHENTYNYT	63
6	NUORISOSEURAT 2000-LUVULLA	69
6.1	NUORISOSEURALAISUUS ALKIOLAISENA PERINTEENÄ	69
6.2	NUORISOSEURAT AATTEENA.....	71
7	TUTKIMUKSEN TARKASTELUA.....	74
7.1	TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS	74
7.2	EETTISET RATKAISUT	76
7.3	POHDINTA	76
	LÄHTEET	79
	JULKAISEMATON NUORISOSEURA-AINEISTO.....	81
	LIITTEET	82

1 JOHDANTO

Suomen Nuorisoseurojen Liitto vietti 125-vuotisjuhlaansa vuonna 2006. Tällöin järjestön juhlapuheissa kyseltiin, toteutuvatko Santeri Alkion liikkeelle sen alkuaikoina asettamat tavoitteet nykyisten seurojen toiminnassa. Tein tutkimuksessa katsauksen nykyisten nuorisoseurojen toimintaan ja tavoitteisiin sekä näiden suhteutumiseen seura-aatteen alkuperäisiin tavoitteisiin.

Nuorisoseurakasvatus ja alkiolainen maailmankuva ovat kuuluneet elinympäristööni lapsuudesta saakka. Santeri Alkio (1862 – 1930), eteläpohjalainen kasvatuksen ja politiikan suurmielinen on tullut tutuksi ihmisten puheissa, joten minulla on eräänlainen omakohtainen suhde tutkimuksen lähtökohtaiseen aiheeseen. Alkiolainen maailma on ollut aina läsnä, mutta sen sisältöjä tai tarkoituksia ei ole koskaan eksplikoitu tai tehty tarkemmin tunnetuksi. Ilmiön ristiriitaisuus sai minut valitsemaan Alkion tutkimuskohteeksi, ja nuorisoseurojen juhluvuoden puheet osoittivat tutkimukselle sen aiheen ja tehtävän.

Santeri Alkio on nimetty monissa yhteyksissä seura-aatteen avainhenkilöksi, joka työskenteli herättääkseen maaseudun työtätekevässä nuorisossa itsensä sivistämisen halua ja taitoa. Käytin tarkastelun taustana Santeri Alkion 1800-luvun viimeisten vuosien aikana nuorisoseuroille asettamia tavoitteita. Vuosien 1897 ja 1922 kirjoituksissaan Alkio piti nuorisoseuraliikkeen tarkoituksena nuorison sivistämistä kirjallisuuden ja kulttuurin avulla sekä raittiustyötä ja isänmaallisuustunteen herättämistä. Nuorisoseurat perustettiin tuomaan itsekasvatus tunnetuksi ja nostamaan alempien kansanluokkien sivistystasoa. Niiden tarkoituksena oli opettaa nuorisolle uusia ihanteita vallitsevan elämäntavan muuttamiseksi.

Tutkimus on otteeltaan laadullinen ja sen tehtävänä on selvittää nykyisten seurojen toiminnalleen asettamia tavoitteita ja tarkastella niitä suhteessa alkiolaisiin seuratoiminnan ihanteisiin. Näin menetellen muodostin näkemyksen siitä, millä tavoin alkiolaiset nuorisoseurakasvatuksen ihanteet toteutuvat nykyseurojen toiminnassa. Ensimmäisessä osassa selvitän tarkemmin alkiolaista ideologiaa, sen ihanteita ja tavoitteita hänen omien kirjoitustensa kautta sekä nykyistä seuratoimintaa, johon paneudun keskusorganisaationa toimivan Suomen Nuorisoseurojen Liiton nykytoiminnalle asettamien tavoiteohjelmien avulla. Näin

muodostuu kaksi eri aikoina tuotettua ohjelmajulistusta, joiden kautta analysoin empiiristä aineistoa.

Nykyisten seurojen toimintaa selvitin haastattelemalla seuroissa aktiivisesti toimivia henkilöitä, eli seurojen puheenjohtajia ja muuta johtohenkilöstöä. Haastattelut toteutin teemahaastatteluina ja aineiston järjestin sisällönanalyysiin tukeutuen. Menetelmän avulla analysoidusta aineistosta etsin vastauksia ensimmäiseen tutkimuskysymykseen, eli siihen, millaisia tavoitteita seuratoimijat kokevat toiminnallaan olevan ja miten tavoitteisiin seuroissa pyritään. Analyysin tausta-aineistona käytin Suomen Nuorisoseurojen Liiton kolmivuotisia tavoiteohjelmia, joihin suhteutin paikallisseurojen tavoitteita. Toiseen tutkimuskysymykseen vastasin analysoimalla seurojen tavoitteistoa ja toimintaa alkioalaisia ihanteita vasten. Tässä palautin nykyistä toimintaa Alkion asettamiin, ihanteista nouseviin tavoitteisiin analysoiden sitä, miltä osin ja millä tavoin nämä aikoinaan asetetut tavoitteet toteutuvat nuorisoseuratoiminnan kuvauksissa.

Esioletukseni mukaan seuratoimijat ovat hyvin tietoisia nuorisoseurojen alkioalaisesta taustasta ja toteuttavat toiminnassaan Alkion sille asettamia ihanteita ja tavoitteita. Esittelin tutkimuksen haastateltaville tavoitteita ja toimintaa kartoittavana työnä, jonka alkioalaisen taustan nostin esiin vasta haastattelujen loppuvaiheessa. Tavoitteena oli saada toimijat kertomaan käsityksiään seurana todellisesta toiminnasta. Oletukseni mukaan Alkion nostaminen tutkimuksen taustavoimaksi olisi suunnannut haastateltavia puhumaan oman alkio-tietämyksensä valossa, jolloin toiminnan todellisuus olisi saattanut vääristyä.

Tutkimuksen koko taustan kertomatta jättäminen oli eettisesti hyväksyttävää, koska kerroin haastateltaville alkioalaisesta taustasta lopuksi, ja he saivat pohtia seuransa toimintaa myös sen kautta. Uskon järjestelyn vaikuttaneen tutkimuksen luotettavuuteen, eli siihen, että haastateltavat puhuivat todella oman seuransa toiminnasta eivätkä muokanneet sitä alkio-tietämyksensä mukaisesti. Haastatteluissa oli huomioitava, että valtakunnalliset tavoiteohjelmat saattoivat myös ohjata toimijoiden puheita. Tätä en kuitenkaan voinut välttää senkään vuoksi, että valtakunnalliset ohjelmat ovat pohjana paikallistoimijoiden asettaessa omia tavoitteitaan.

2 NUORISOSEURAT KASVATUKSEN KONTEKSTINA

Kappale esittelee tutkimuksen teoreettisen ja ideologisen taustan. Ensin tarkastelen kasvatuksen käsitteitä yleisen kasvatustieteen määrittelemänä sekä alkiolaisittain. Alkiolaisuudella tarkoitetaan yleisesti jälkipolvien tekemää, kokoavaa tulkintaa hänen aatteistaan. Käsite on Juha Kuisman ja Seppo Niemelän (1983, 17) mukaan hieman harhaanjohtava siinä, että Alkio ei antanut mitään valmiita oppeja noudatettaviksi. Hänen ajatuksensa on tulkittava aina uudelleen, mikä tarkoittaa tässä tutkimuksessa Alkion kasvatuskäsitysten ja sitä avanneiden tutkimusten synteisiä nuorisoseuralaisuuden näkökulmasta. Käsitteen määrittelyjen jälkeen kuvaan tarkemmin aikakontekstia ja Santeri Alkiota henkilönä sekä hänen sivistyskäsityksiään, jotka olen teemoitellut sisällönanalyysin avulla. Nuorisoseurojen syntyhistorian jälkeen avaan Alkion nuorisoseuroille asettamia tavoitteita, mitä seuraa nykyisten nuorisoseurojen toimintaperiaatteiden ja tavoiteohjelmien esittely. Katsauksen lopuksi kerron vielä tutkimuksessa käytetystä kirjallisuudesta ja aiemmasta alkio tutkimuksesta.

2.1 KASVATUKSEN KÄSITTEET

Kasvatus on monen tekijän verkko, jonka perustan muodostavat arvot ja ihmiskäsitys sekä näistä johdettavat tavoitteet. Avaan seuraavassa teoreettisella tasolla tutkimuksen aihealueen peruskäsitteitä: kasvatusta, arvoja, ihmiskäsitystä ja -kuvausta sekä tavoitteita. Annan käsitteille yleisessä kasvatustieteessä käytettävät määritelmät, joita suhteutan Alkion tapaan käyttää niitä. Samalla määrittelen, miten käsitteitä on käytetty tässä tutkimuksessa. Käsitteiden piiriin kuuluva toiminta on se viitekehys, jonka ympärille nuorisoseurakasvatus kasvatuksen yhtenä muotona kietoutuu.

2.1.1 Kasvatus ja itsekasvatuksen käsite

Kasvatus on yksinkertaisimmillaan ”inhimillistä toimintaa, jonka tarkoituksena on edellytysten luominen ihmisen monipuoliselle kehitykselle ja kasvulle” (Hirsjärvi 1983, 72). Sen avulla välitetään näkökulmasta riippuen yksilön tai yhteisön

arvostamia tai ylipäätään arvokkaina pidettäviä valmiuksia (Puolimatka 1996, 91). Kasvatus rakentuu jonkin sitä ohjaavan periaatteen tai laajemman kasvatusideologian varaan (Hirsjärvi 1983, 74); nuorisoseurojen kohdalla toiminta perustuu yhteisesti sovitun ja rakennetun alkiolaisen aatejärjestelmän varaan. Kasvatusideologiat sisältävät juuri kannanottoja ”erityisesti ihmistä ja yhteiskuntaa sekä näiden kehittymistä ja päämääriä koskeviin kysymyksiin” (Hirsjärvi 1983, 74). Tässä tutkimuksessa käytettävä alkiolainen kasvatuskäsitys nousee ihmisen ja sitä seuraavan yhteiskunnan kasvun ja kehityksen ajatuksista, joten se täyttää selvästi edellä esitetyn kasvatusideologian määritelmän (esim. Alkio 1897; Alkio 1923; Laitila 2001, 26; Mäki 1947, 7-8).

Alkio asettui kasvatuskäsityksissään optimistiselle kannalle uskoessaan ihmisen haluun kehittää itseään (Laitila 2001, 30). Kasvatusoptimismin lisäksi kasvattaja voi asettua kasvatuksen tarpeen osalta joko välttämättömyys- tai mahdollisuusorientoituneeseen suuntaan (Hirsjärvi 1985, 96). Alkio puolusti kasvatuksen mahdollisuuksia, sillä hän uskoi, että ”ihminen on hyvää rakennusainetta. Hänen sielussaan vallitsevat iankaikkiset kehityksen lait. -- Täytyy vain tehdä työtä ja uskoa.” (Alkio Mäen 1948, 60 mukaan).

Yksilöiden itsekasvatuksen voi nähdä johtavan jollain tasolla aina myös yhteiskunnalliseen kehitykseen, mikä saa tukea siitä ajatuksesta, että ihmisen yksilöllinen toiminta on yleensä mielekästä vasta tarkasteltuna vähintään kahden yksilön kannalta (Nurmi 1986, 86-87). Yksilöllinen kasvu saa siis merkityksensä vasta yhteydessään laajempiin sosiaalisiin konteksteihin. Toisaalta sekä Nurmi (1986, 87) että Alkio (1922, 220-223) näkevät ihmisen olevan aina osa yhteiskuntaansa ja edustavan sen normeja. Pestalozzin korosti myös elämän itse toimivan opettajana (Kurki 2006, 180), mikä on luettavissa myös alkiolaisesta ajattelusta (esim. Alkio 1923, 35; Mäki 1947, 4).

Alkiolaisen kasvatuksen päävaiheiksi luetaan lapsikasvatus, toverikasvatus ja itsekasvatus: nuorisoseurat perustettiin itsekasvatuksen paikoiksi (Alkio 1922, 27; Alkio 1923, 9; Kuisma & Niemelä 1983, 103). Alkiolaisia kasvatuksen tavoitteita käsittelevä osio perustuu itsekasvatukseen ja sen opettamiseen, minkä vuoksi käsitettä avataan tässä hieman. Sivonen (2006) on tutkinut väitöstyössään itsekasvatusta ”suomalaisena käsitteenä ja käytäntönä”. Hän toteaa heti alussa ettei suomalaista itsekasvatusta ole tutkittu juuri lainkaan, vaikka ajatus ja käsitekin ovat kulkeneet kasvatuskeskustelussa jo pitkään. Itsekasvatuksessa henkilön nähdään

olevan samaan aikaan sekä kasvatettava että kasvattaja vuorovaikutuksessa muiden kanssa, mikä oli myös Alkion perusajatus. (Sivonen 2006, 35, 37.) Hän tavoitteli (itse)kasvatuksella kansalaisten ajattelukyvyyn herättämistä, minkä hän näki johtavan heidän yhteiskunnallisen asemansa vahvistumiseen (esim. Alkio 1922, 84-85, 161).

2.1.2 Arvot kasvatuksessa

Kasvatus ja arvot liittyvät aina toisiinsa, sillä kasvatuksen avulla pyritään välittämään yhteiskunnassa arvokkaina pidettäviä asioita. Kasvatuksen pyrkimyksenä on sosiaalista kasvatettavat annettuun arvomaailmaan ja auttaa heitä omalta osaltaan taas kasvattamaan uusia sukupolvia samoihin arvoihin. Kasvatuksen voi sanoa olevan pelkistetysti nimenomaan arvojen siirtämistä tuleville sukupolville. (Nurmi 1986, 100; Puolimatka 1996, 89, 110.)

Arvot eivät yleensä esiinny ihmisten tajunnassa itsenäisinä, vaan ne yhdistyvät verkostoiksi, joista voidaan käyttää myös ideologian nimitystä (Hirsjärvi 1999, 63). Alkion aikaan arvoideologiat perustuivat raamatun sanelemaksi nähdyille, staattisena pidetyille kristilliselle elämänkatsomukselle sekä tietyille vakaille institutionaalisille totuuksille, kuten isänmaallisuus, kirkko, patriarkaalinen perhe ja pienviljely. Tämä on Nurmen (1986, 99) esittelemän arvoabsolutismin mukaista ajattelua, jossa arvopohja nähdään pysyvänä ja pääpiirteissään koko väestön jakamana. Arvoista puhutaan tässä tutkimuksessa kasvatuksen tavoiteltavina päämäärinä, jotka ohjaavat kasvattajien toimintaa. Käyttötapa on sinä mielessä ongelmallinen, että Alkio näki kasvattajuuden muuttuvan tilanteen mukaan (Alkio 1923, 82). Käytän arvoja tutkimuksessa alkiolaiseen tapaan pääpiirteissään pysyvinä, hitaasti muuttuvina, toimintaa ja käytöstä ohjaavina periaatteina, jolloin kasvattaja-kasvatettava roolien vaihtuminen ei haittaa yhtenäisen arvomaailman vuoksi.

Nuorisoseura-aate ei enää perustu samoihin, tai ainakaan samalla tavalla painotettuihin arvoihin kuin mitkä yhteiskunnassa vallitsivat ensimmäisiä nuorisoseuroja perustettaessa, vaan arvojärjestelmät muuttuvat koko ajan. Kaikkein eniten tähän vaikuttavat yhteiskunnalliset muutokset, jotka pakottavat jokaista sukupolvea muokkaamaan omaa arvopohjaansa vallitsevien olojen mukaisiksi. Nykyisten seuratoimijoiden arvoideologia ei ehkä voi enää pirstaloituneiden maailmankatsomusten keskellä perustua samalla lailla pysyviin totuuksiin, vaan arvot muokkautuvat ajan olojen mukaisiksi korostaen yhteisössä syntyvää ja kehittyvää yksilöllisyyttä. Tällaista tilanteiden, henkilöiden, yhteiskunnallisten ja

muiden kontekstien mukaan tarkentuvaa arvomaailmaa Nurmi (1986, 99) nimittää arvorelativismiksi.

Kasvatuksen arvojen voi nähdä olevan ”sitä minkä toteuttamiseksi jokin viime kädessä tapahtuu” (Hirsjärvi 1999, 64). Myös nuorisoseura-aate pyrkii, ajasta riippumatta, toimimaan kulloinkin arvokkaiksi määrittelemiään asioita edistävällä tavalla. Ajan ja arvojen muuttumista vasten voitaisiin tarkastella myös Alkion täyteen ihmisyyteen kasvamisen tavoitetta (Alkio 1922, 27-28): Voidaanko hyvälle ihmiselle asettaa samat kriteerit ajasta riippumatta? Myös Hirsjärvi (1999, 71) kysyy, onko hyvän ihmisen ideaali universaali vai riippuuko se vallitsevasta kulttuurista ja ajan tuntemasta historiasta.

2.1.3 Ihmiskäsitys

Arvokäsitykset ovat osa sitä ihmiskäsitystä, jonka avulla ihmisyyttä voidaan hahmottaa. Ihmiskuva muodostuu niistä tulkinnoista, joita henkilö tekee itsensä ja toisten ihmisten kyvyistä ja mahdollisuuksista. Se, millainen ihmiskäsitys henkilöllä on, ohjaa hänen toimintaansa ja uskomuksiaan siitä mihin hän itse ja muut ihmiset ovat kykeneviä (Hirsjärvi 1983, 62). Arkiajattelun tasolla ihmiskäsitys voidaan määritellä yleensä hypoteettiseksi käsitteeksi siitä, ”mitä ja millainen ihminen on ja mitä ihminen voi tehdä itsestään” (Hirsjärvi 1985, 91).

Ihmiskäsitys ja ihmiskuvan voidaan erottaa toisistaan siten, että ihmiskäsitys tarkoittaa ihmistä koskevien tietojen ja arvostusten järjestelmää, kun ihmiskuvalla tarkoitetaan ihmiskäsityksen päämääriä ja ihanteita (Lehtisalo 2002, 17). Nurmi (1986, 76) puolestaan määrittelee ihmiskuvan tarkoittavan ”perusteltua kokonaiskäsitystä ihmisen olemuksesta. Hänen asemastaan luonnossa ja yhteiskunnassa, käsitystä hänen kehittymismahdollisuuksistaan”. Näistä määritelmistä Nurmen laajemmalla luontoon ja yhteiskuntaan ulottuva määritelmä antaa sijaa Alkion tavalle nähdä yksilö osaksi luontoa, oman yhteiskuntansa kasvatiksi (Alkio 1922, 159-161).

Kasvatustyö perustuu kasvattajan käsityksille kasvatiskohteensa, eli ihmisen ominaisuuksista. Ihmiskäsitys ei voi koskaan olla irrallinen oman aikansa yhteiskunnan yleisestä ihmiskäsityksestä, joten nuorisoseuralaisten käsitykset ovat muuttuneet ajan muutosten mukana (Hirsjärvi 1985, 95). Kaikkein selvimmin tämä muutos tulee ilmi kristillisyyden näkyvän arvoaseman muutoksessa. Seura-aatteen syntymisen aikoihin kaiken toiminnan ja ajattelun pohjalla oli konkreettisella tavalla kristillinen elämänkatsomus, jota nykyään tuodaan eksplisiittisesti ilmi vain

erityisissä kristillisissä konteksteissa. Nuorisoseuroja koskeva kristillisuus tulee nähdä myös alkuaikojen osalta vain ihmiskäsityksen ja maailmankuvan perustana, ei seuroissa opettavana uskonto-oppina (esim. Laitila 2001, 29).

Alkion ihmiskuvan on individualistinen, eli yksilön ensisijaisuutta ja itsetarkoituksellisuutta korostava, sekä samalla kristillinen (Kuisma 1981; Laitila 2001, 27-28). Kristillisen ihmiskuvan voi yksinkertaistaa seuraavasti: ”Jumala loi ihmisen omaksi kuvakseen; ihminen lankesi syntiin” (Nurmi 1986, 78). Alkio ei puhunut suoraan syntiinlankeemuksesta, vaan sanoo ihmisessä olevan Jumalan kuvan peittyneen aikojen kuluessa likaan ja sydänten täyttyneen erilaisilla paheilla (Alkio 1923, 14). Hirsjärven (1985, 93) ihmiskuvan tarkastelunäkökulmien jaottelua seuraten Alkion ihmiskäsitys sijoittuu normatiiviselle tasolle, sillä se sisältää määritelmää mukailien paljon suoranaisia esityksiä siitä, millainen ihmisen pitäisi olla tai mihin suuntaan hänen on itseään kehitettävä. Hänen ihanneihmisessään yhdistyvät yksilöllisyys, itsenäisyys, kriittisyys, aktiivisuus ja luovuus. (Laitila 2001, 28-29.)

Ihmiskäsityksellä on selvä perusta: Jumalan kuva on se päämäärä, jota kohti ihmisen on itsekasvatuksen avulla pyrittävä (Pyrkijä 1/1908, 5, Kuisman & Niemelän 1983, 140 mukaan). Ihmisyydelle annetaan selkeä raamattuun pohjautuva kuva, jota kohden pääsemiseksi on tiettyjen tekojen avulla koko elämän ajan pyrittävä. Alkion ihmiskäsityksessä korostuu ihmisyyden eettinen puoli, minkä myös Hirsjärvi (1985, 91) tuo esille sisällyttämällä ihmiskäsitykseen kuvan ihanneihmisestä ja elämäntarkoituksen. Nämä ihmiskuvan aspektit tuovat esille sitä, mistä ihmisyydestä lopulta on kyse. Tämän kysymyksen selvittämistä Alkio piti yhtenä itsekasvatuksen tärkeimmistä päämääristä (Alkio 1922 70, 84-85).

Ihmiskuvaan voi sisällyttää fyysisen ja psyykkisen puolen sekä sen sosiaalisen sidonnaisuuden (Nurmi 1986, 83-84). Nämä kaikki ilmenevät myös Alkion ajattelussa, jossa korostuu, että seuratoimintaan on sisällyttävä sekä fyysisiä että henkisiä harjoituksia, joita toteutetaan paitsi itsenäisesti, myös sosiaalisessa, kasvattavassa yhteydessä toisten kanssa (esim. Alkio 1922). Myös kasvattajuuden voi nähdä olevan sosiaalista toimintaa, jolloin jokainen vuorovaikutussuhde on samalla myös kasvatussuhde ja perinteinen oppilas-opettaja -jako heikentyy (Nurmi 1986, 87). Varhaisissa nuorisoseuroissa pyrkimyksenä olikin, että joku toimii ”opettajana” jossain asiassa jonkun toisen tietäessä enemmän jostain toisesta asiasta opettaen tästä tietoja kanssaihmisilleen (Alkio 1897, 29). Käytän tutkimuksessa

ihmiskäsityksen käsitettä Hirsjärven (1985, 91) tapaan hahmotelmana ihmisyyden ihanteesta ja siitä, millaisia ihmisistä halutaan kasvatuksen avulla tulevan.

2.1.4 Kasvatuksen tavoitteet

Kaikilla kasvatuksen toimenpiteillä pyritään joihin tiettyä, tärkeänä pidettyä tulosta kohti. Kasvatuksen tavoite eli ”päämäärä on ideaalinen käsitys koko työn oletetusta (sunnitellusta) tuloksesta”. Tavoitteet rakentuvat tässä tutkimuksessa niiden arvojen pohjalta, joita yhteisössä pidetään tärkeinä ja tavoiteltavina: tavoitteiden avulla pyritään parhaaksi mahdolliseksi määriteltyä tulosta kohti. Tavoitteiden taustalla vaikuttaa myös se, mikä kulloinkin nähdään elämän tarkoituksena ja mitä pidetään tavoiteltavina valmiuksina. Arvot ohjaavat aina sitä mitä ylipäätään pidetään tavoittelemisen arvoisena, mutta tavoitteiden asettajien täytyy olla tietoisia myös siitä, millä tavoin nämä arvot liittyvät yhteen. (Hirsjärvi 1983, 185; Puolimatka 1996, 120-121.)

Tavoitteet voidaan jakaa spesifisyytensä mukaan eri aikavälin tavoitteisiin, joista laajimmasta, kokonaistavoitteesta käytetään myös kasvatuksen päämäärän käsitettä. Tavoitteista voidaan puhua kasvatuksen yhteydessä ainakin kolmesta eri näkökulmasta. Ne voidaan nähdä 1) kasvatettavan käyttäytymisenä, 2) kasvattajan käyttäytymisenä tai 3) kasvattajan ja kasvatettavan vuorovaikutuskäyttäytymisenä. Kunkin näkökulman tavoitteet voidaan asettaa erikseen suunniteltaessa, toteutettaessa ja arvioitaessa kasvatusta ja opetusta. (Hirsjärvi 1983, 72, 76, 185.)

Tässä tutkimuksessa katson kasvatustyön tavoitteiden nousevan tavoiteltavista valmiuksista sekä niistä arvoista, joita kasvatuksella halutaan välittää. Tavoitteiden asettamista ohjaavat myös kasvattajien näkemyksen yksilöiden ominaisuuksista ja heidän kyvyistään. Nuorisoseurat asettavat tavoitteensa arvojaan ja ihmiskäsitystään tukevalla tavalla.

2.2 NUORISOSEURAMIES SANTERI ALKIO

Alkion elämänsä ajalle osuu monia suuria mullistuksia niin Suomen poliittisessa historiassa kuin kansalaisten arjessakin. 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun yhteiskunnalliset olot olivat melkoisen sekasorron vallassa. Torpparijärjestelmä oli muutoksessa ja maaseudun vanha turvallinen patriarkaaliseen tilanomistajien huolenpitoon perustuva järjestelmä oli väistymässä voiton tavoitteluun tähtäävien talollisten torppareita verovelvollisena työvoimana kohtelevan uuden tavan alta.

1800-luvun loppupuoliskolla alkoivat snellmanilainen isänmaallisuusaate ja talonpoikainen yhteisöllinen itsetunto herätä voimakkaasti talonpoikien ja työläisten keskuudessa. He alkoivat nähdä oman vinoutuneen asemansa yhteiskuntajärjestyksessä ja pyrkivät yhteisvoimin muuttamaan tuota järjestystä. (Kuisma & Niemelä 1983, 7; Laitila 2001, 13-15.) Alkio syntyi ja eli näiden olojen keskellä, hän näki, miten ne vaikuttivat tavalliseen maaseudun ihmiseen ja yhteiskuntaan laajemminkin. Tämä laaja-alainen elämänolojen murros näkyy Alkion ajattelussa hänen pyrkimyksensä jatkuvaan kasvun kautta tapahtuvaan kehitykseen. (Alanen 1976, 177-178.)

2.2.1 Kauppias, kirjailija, kasvattaja, poliitikko

Santeri Alkio tunnetaan lähinnä maalaisliitto-keskustapuolueen aatteellisena johtajana sekä Ilkka-lehden perustajana ja pitkäaikaisena päätoimittajana. Hän oli paitsi etevä poliitikko ja taitava kirjailija, hän oli perehtynyt myös kasvatuskysymyksiin. Kasvatusta koskevia ajatuksiaan hän sovelsi lähinnä vetämänsä nuorisoseuraliikkeen toiminnassa. Nuorisoseuraliikkeen tarkoituksiksi Alkio näki nuorison sivistämisen kirjallisuuden ja kulttuurin avulla, isänmaalisuustunteen herättämisen sekä raittiustyön. Nuorisoseuroissa tapahtuvan kasvatustyön lisäksi hän kritisoi myös kansakouluopetusta ja teki ehdotelmia sen parantamiseksi. Alkio itse ei saanut käydä koulua viittä kansakouluvuotta enempää, vaan hankki laajan tietämyksensä ahkeran itseopiskelun avulla. Tästä johtuneeksi se, ettei hän julkaissut tieteellisiä kirjoituksia, vaan levitti aatteitaan kaunokirjallisuuden ja ohjelmakirjasten sekä lehtikirjoitusten avulla. (Alanen 1976; Laitila 2001; Mäki 1948.)

Aleksander Filander (Alkion alkuperäinen nimi, jota hän käytti 1898 saakka) syntyi 17.6.1862 laihialaisen talonpoikaisperheen esikoiseksi. Nuori Alkio oli onnekas, sillä hänen ollessaan 8-vuotias (siis jo vuonna 1870), perustettiin kouluasioissa hyvin edistyksellisesti toimineelle Laihialle ensimmäinen vakinainen kansakoulu, johon myös Santeri meni oppia hakemaan. (Alanen 1976, 28-30; Mäki 1948, 17.) Alkion koulunkäynti jäi näihin Laihialla käytyihin viiteen kansakouluvuoteen (sekä rippikouluun). Varsinaisen elämäntyönsä Alkio aloitti 19-vuotiaana isänsä kuoltua tämän perinnöksi jättämässä velkaisessa puodissa. Alkio kehitti puotia määrätietoisesti ja saikin sen aikanaan tuottamaan. Muun kaupan ohella hän pyöritti lainakirjastoa, välitti kyläläisten kirja- ja lehtitilauksia sekä opasti

muutenkin ”sopivan” kirjallisuuden hankkimisessa. (Liakka 1932, 33-35; Mäki 1948, 30-33.) Alkio kantoi huolta kanssaihmistensä sivistyksestä jo tuolloin.

Alkio oli omia visioitaan seuraava tahtoihminen, mikä tarkoitti hänen kohdallaan lujaa päättäväisyyttä, totuuden pelotonta esilletuomista ja epäkohtien eteen taistelemista (Tuomari 1954, 32). Hän ei jäänyt miettimään ja suunnittelemaan, vaan toteutti asioita näkemyksiään seuraten. Kauppiaan uraan kyllästyneenä Alkio kirjoittaa ystävälleen: ”maakauppiaita meillä on kyllä, mutta kansanvalistustyöhön antautuneita varsin vähän. Siinä olisi nyt työtä. Minun taitoni ja kykyni on kyllä varsin rajoitettu, sillä yhä selvemmin alan huomata koulusivistyksen puutteen itsessäni. Vaan sitäkin voisin korvata paremmin päästessäni hiukan väljemmälle ja saadessani aikaa hiukan itsellenikin.” (Liakka 1932, 40.) Näin hän siirtyi eri järjestelyiden kautta jo pitkään kaupan rinnalla hoitamiensa sivistystehtävien pariin.

2.2.2 Alkiolainen sivistyskäsitys

Alkion nuorisoseuratoimintaa koskevasta ajatusmaailmasta voi lukea, miten hän näkee kaiken kehityksen pohjaavan henkilön saavuttamalle, nykyiselle kehitystasolle ja etenevän siitä hänen itsensä haluamaan suuntaa. J. V. Snellman lausuu itsensä kehittämiseen liittyen, että ”Ihminen on sitä, miksi hän itsensä tekee”, mihin Alkio vielä jatkaa täydentäen ”Omilla ajatuksillaan ihminen tekee itsestään sen, mikä hänestä tulee”, joten Snellmanin ajatusten vahva vaikutus Alkion ajatteluun on ilmeinen. (Alkio 1919a, 110-112; Kuisma 1981, 20; Niemelä 2012, 14-15.) Hänen on määritelty tarkoittavan ”ihmisyyden kasvattamisella” itsekkyuden alistamista yhteisen edun tavoittelun pyrkimyksen alle, joskin oma toiminta on aina suunnattava auttamaan kansakunnan edistystä, jolloin itsensä kehittäminen saa laajemman yhteyden. Toisaalta tavoitteena oli ihmisten oman ajattelun taidon herääminen ja jokaisen kulkeminen omia persoonallisia mielenkiinnon kohteitaan etsien. (Laitila 2001, 30; Niemelä 2012, 14, 22, 34.)

Sivistys on Alkiolle pääasiassa oman sisäisen ihmisensä kasvattamista, ei ”arkikutsumuksen hylkäämistä, vaan sen itsetietoista täyttämistä” (Kuisma 1981, 34). Kansansivistyksellä hän puolestaan tarkoittaa: ”ihmisyyden yleistä nousua, luokkakilpailun lopettamista, ruumiillisen työn arvon kohottamista, tiedon ylentämistä – yhteiskunnallistamista, elämän arvojen siveellistä uudistamista” (Pyrkijä 13 & 14/1916, Kuisman 1981, 29 mukaan). Sivistyksen, eli itsensä kasvattamisen päämäärä toteutuu kansansivistyksessä siten, että oman asemansa sivistyksen kautta ymmärtänyt ihminen pyrkii noihin kansansivistyksellisiin

kollektiivisiin päämääriin. Alkion ajattelun pohjana on ihmisen pyrkimys kehittää itseään palvelukseksi paremmin yhteisönsä kehitystä; hän korostaa samaan aikaan yksilöllisyyttä ja yhteisvastuullisuutta, mikä saattoi olla yksi keino pyrkimykseen kansakunnan eheyttämisestä. (Alkio 1922, 218; Alkio 1923, 160-163; Laitila 2001, 30-34; Niemelä 2012, 21-24.)

Alkio näki kasvattamattoman ihmisen olevan lähellä luonnontilaa, josta kasvatuksen oli tehtävä parempi. Luonnontilaisella hän tarkoitti itsekästä ihmistä, jossa ”kasvattamattomat raakalaisvaatimukset” vaikuttavat. (Alkio 1919b, 124.) Tätä ihmistä oli lähdettävä kasvattamaan kohti haalistunutta Jumalan kuvaa opettamalla hyveitä vanhojen tapojen tilalle (Laitila 2001, 26-27).

Alkio nimeää ihmisihanteekseen ja kasvatuksen päämääräksi tulla ”hyväksi ihmiseksi” ja ”kunnan kansalaiseksi” (esim. Alkio 1919a, 72-73; Alkio 1922, 26-32). Hän ei kuitenkaan määrittele näitä käsitteitä missään laajan tuotantonsa osassa, vaan ne on johdettava hänen ihmis- ja yhteiskuntäkäsityksistään (Sahlbrg 1995, 22). Alkion ihmisyyden voi nähdä tarkoittavan ystävyyttä, veljeyttä ja sopusointua sekä järkevyyttä mielivallan sijasta. Alkio jätti kuitenkin jokaiselle henkilökohtaisen vapauden päättää itse oman arvostelukykyensä mukaisesti siitä, mitä esimerkiksi hyvällä ihmisyydellä tai kunnan kansalaisuudella tarkoitetaan: ”Alkio säilyttää harkinnan ja vastuun aina yksittäisillä ihmisillä”. (Niemelä 2012, 17, 19, 39-40.)

Kuisma (1981, 22-24) nostaa tahdon merkityksen sivistymisen, inhimillisen kehityksen ja Alkion koko ihmiskuvan pohjaksi. Tämä näkyy esimerkiksi Alkion ajatuksessa, jonka mukaan vanhoihin tapoihin vielä pinttymätön nuoriso on aina ”avoin hyveelle, jähkä hyveen ansiot voidaan sille innostuttavassa muodossa esitellä”: kunhan hyvän suunta oli osoitettu, oli nuorten pyrittävä kaikissa toimituksissa kohti tätä hyvää, mikä tapahtui alistamalla vanhat toimintatavat *tahdon voimalla*, hyvää esimerkkiä seuraten. Voimakas tahto on paitsi itsekasvatuksen menetelmä, myös sen päämäärä, sillä voimakkaan tahtomisen kautta ”persoonallinen itsetietoisuus kasvaisi ja tusinaihmisten suuri lukumäärä harvenisi”. (Alkio 1897, 12-13; Alkio 1922, 16; Laitila 2001, 37.)

2.3 NUORISOSEUROJEN SYNTY

Nuorisoseuraliikkeen syntysanat on lausunut laihialainen lyseolainen Juho Hietanen Vaasan Lehdessä maaliskuussa 1881 (Liakka 1932, 74.) Hietanen ehdotti

perustettavaksi ”nuorisoyhdistyksiä”, joissa oli edistettävä ”kaikkea tosikansallista sivistystä” ja parannettava kansan tapoja huvitusten, mutta ennen kaikkea elämänläheisten ja isänmaallisten keskustelujen ja esitelmien kautta. Hän piti samalla tärkeänä sitä, ettei kansan omia tapoja unohdettu, vaan nuoriso saisi toteuttaa sivistyspyrkimyksiään omassa elinpiirissään, omalla tavallaan. (Alanen 1967, 166.) Ensimmäinen varsinainen nuorisoseura Suomessa perustettiin erään koulusivistystä saamattoman kaivertajan toimesta Kauhavalle kesällä 1881. Tämä seura oli perustajien poismuuton seurauksena toiminnassa vain hyvin lyhyen aikaa, mutta sen toiminta oli sitten sitäkin aktiivisempaa. Seuraavana vuonna perustettiin Etelä-Pohjanmaan Nuorisoseura kokoamaan yhteen maakunnan seurojen nuorisoa erilaisiin nuorisonjuhliin. Keskuseura joutui nostattamaan nuorisoseurahenkeä juhlapuheilla muutamia vuosia eri puolilla maakuntaa, mutta hiljalleen alkoi sana levitä ja saada sijaa nuorison keskuudessa. (Alkio 1897, 34-37.)

Nuorison keskuudesta ei vielä löytynyt monia, joilla olisi ollut tarvetta itsensä kehittämiseen ja tietojensa kartuttamiseen, joten nuorisoseurojen oli työskenneltävä sivistystarpeen herättämiseksi. Nuorisoseuratyötä pyrittiin kehittämään vapaamuotoisena toimintana, jonka tarkoituksena oli antaa nuorille suuntaa ja mahdollisuutta kehittää itseään kohti hyvää ihmisyyttä ja kunnan kansalaisuutta. Alkion johdolla Laihialle vuonna 1892 perustetun nuorisoseuran kantavana ajatuksena oli idea ”koko maalaiskansan valveuttamisesta”. Hiljalleen nuorisoseurojen määrä alkoi kasvaa, ja sivistyksen tarve tulla tunnetuksi, sillä vuonna 1890 oli tiettävästi toiminnassa 14 seuraa, kun vuonna 1896 virallisia tietoja oli saatu jo 105 seuran toiminnasta. Vuonna 1882 perustetun Etelä-Pohjanmaan Nuorisoseuran tarkoituksena oli seuroissa tapahtuvan itsekasvatustyön opastaminen ja seuratoiminnan sanomaa julistavan lehden julkaiseminen, mutta myös kansanopistojen perustaminen nuorisolle opin paikaksi. Nuorisoseuraliikkeen kasvaessa ja levitessä alettiin nähdä tarvetta myös maakunnallisia keskuseuroja kokoavalle valtakunnalliselle keskusjärjestölle, joka perustettiin Tampereen edustajakokouksessa vuonna 1897 nimellä Suomen Nuorison Liitto. (Alanen 1976, 174; Alkio 1897, 14-16, 38; Liakka 1932, 77-78, 95.)

Santeri Alkio ei ollut kovin näkyvä hahmo vielä ensimmäisiä nuorisoseuroja perustettaessa, vaan hänen asemansa kasvoi hiljalleen (Alanen 1976, 169-171). Alkio valittiin Etelä-Pohjanmaan Nuorisoseuran puheenjohtajaksi 1888, mistä alkoi hänen tehtävänsä nuorisoliikkeen kehittämiseksi sen kansankasvatukselliseen asemaan

(Liakka 1932, 74-75). Puheenjohtajana Alkio toimi vain vuoden, minkä jälkeen hän jatkoi työtään *Pyrkijä*-lehdessä käyttäen sitä välineenä sivistysaatteidensa levittämiseen. Ensimmäiset nuorisoseurat olivat lyhytikäisiä, koska nuoriso ei ollut vielä valmis sen vakavampaan, velvoittavaan ohjelmaan. Niiden tehtävää jatkettiin jonkin aikaa suurempaa kannatusta saaneissa raittiusseuroissa, joiden ohjelmaan sisällytettiin Laihialla Alkion johdolla sivistysesitelmiä ja muuta nuorisoseurojen piiriin kuuluvia puheita. (Alanen 1976, 171-173.)

2.4 ALKIOLAISET NUORISOSEURAIHANTEET

Tässä kappaleessa esitän, millaisia tavoitteina nähtäviä ihanteita Santeri Alkio nuorisoseurakasvatukselle asetti 1900-luvun taitteessa. Alkiota pidetään aatteen suvereenina isänä, jonka ansioksi aikalaiset Suomen Nuorison Liiton adressissa näkivät nuorisoseurojen kehittymisen: ”Sinä olet nuorisoseuraliikkeen varsinainen virittäjä, sen järjestysmuotojen ja toimintatapojen selvänäköinen suunnittelija ja uupumaton toimittaja, sen aatteellisen ohjelman avartaja” (Alanen 1976, 182-183). Nuorisoseurojen alkiolaiset ihanteet ja tavoitteet ovat pohjana tämän tutkimuksen myöhemmille osille muodostaen sen temaattisen kehikon, jonka avulla ratkon tutkimusongelmia ja jota vasten peilaan empiiristä aineistoa. Alkio ei itse puhu kasvatuksen tavoitteista, vaan hän nostaa esiin niitä *tarpeita* joita poistamaan kasvatusta on suunnattava. Tässä tutkimuksessa käytän kasvatuksen päämääriin viittaavaa ihanteen käsitettä kuvaamaan Alkion asettamia tarve-tavoitteita. Seuraavassa kuvailen tarkemmin tärkeimpiä niistä tarpeista ja vallitsevista epäkohdista, joiden poistamista nuorisoseurakasvatuksen tavoitteena pidettiin.

Alkion kypsyneimmät nuorisoseura-aatetta koskevat ajatukset löytyvät teoksesta *Nuoriso ja elämä* (Alkio 1922). Tässä teoksessa on hänen itsensä valikoima otos kirjoituksiaan, pääasiassa 1900-luvun puolelta. Suuri osa näistä kirjoituksista on pieniä kuvaelmia, esimerkkejä hyvästä tai huonosta ihmisyydestä. Teos sisältää 1880-luvulta vain nuorisoseurojen ohjelmanjulistuksen ja 1890-luvulta yhden pienen kuvaelman. Ajallisesta valikoinnista voi päätellä seuratoiminnan ja opiskelun vaikuttaneen Alkioon ja hänen ajatuksiinsa. (Liakka 1932, 80.) Olen käyttänyt tutkimuksessa myös Alkion teoksia *Nuorison sivistystarve* ja *nuorisoseuraliike* (1897) sekä *Nuorisoseurakirja* (1923), joissa hän käsittelee nuorisoseurojen perustamisen syitä sekä pohtii joissain kohdin hyvinkin tarkasti nuorisoseurojen

toiminnan tapoja ja motiiveja. Alkion teksteihin on suhtauduttava kriittisesti, sillä esimerkiksi Laitila (2001, 10) korostaa Alkion kirjoitusten olevan jatkuvaa politikointia, johtamista sekä tavoitteellista julistamista. Tämä julistus ja politikointi kuitenkin on tämän tutkimuksen kiinnostuksen kohteena, joten annan julistajan äänen myös kuulua runsaiden sitaattien muodossa.

2.4.1 Nuorison yhteiskunnallinen aktivoituminen

Kuisma ja Niemelä (1983, 10) kuvaavat nuorisoseurojen syntyajan elinolosuhteiden perusteita osuvasti:

”Lähtökohtana oli patriarkaalinen aika, jolloin henkiset näköalat rajoittuivat kotipitäjiin. Maaseutu uinui. Raittia hallitsi nyrkkivalta, kotia kristillinen huoneentaulu, sosiaalista tapaa piti yllä suku, ja yhteisten asioiden hoito oli yhtä kuin pitäjän viljamakasiinin valvontaa.”.

Tämä henkisen elämän puute ja syvään juurtunut elämisen tapojen järjestys olivat nuorison herätystarpeen lähtökohtia. Alkio piti tärkeimpänä tehtävänä herättää suomalainen rahvas tajuamaan mahdollisuutensa saada parannusta yhteiskunnalliseen tilaansa sivistyksen ja näkemyksiä avaavan seuratoiminnan avulla. Sivistys oli Alkiolle sekä yhteiskunnallisen että taloudellisen, mutta erityisesti inhimillisen kasvun lähtökohta. Avain parempaan elämään oli varsinkin köyhien kohdalla sivistyksessä. (Sahlberg 1995, 65-66; Tuomari 1954, 9.) Alkio satoi kansallisen kehityksen hyvin tiiviisti yksittäisten ihmisten kehitykseen tuoden sen sitä kautta myös nuorisoseurojen tavoitteeksi. Vain kansan alimpien osien sivistystason nousu ja sen mukanaan tuoma teollinen ja kulttuurinen kehitys takaisivat kansakunnan menestyksen kansainvälisessä kilpailussa. (Alkio 1919c, 205, 126-127; Alkio 1923, 5 Mäki 1947, 3, 7.)

Kansallistunteen herääminen ja kansallisten ominaisuuksien arvon nostamisen vaatimukset toivat kuin itsestään mukanaan laajojen kansan kerrosten sivistysvaatimukset. Sivistyksen nostamispyrkimykset johtivat kansakoulujen perustamiseen myös kansan sivistymättömille osille. Tämä kehitys otettiin vastaan kahtalaisin tuntein toisten odottaessa kouluista ”herrainkouluja”, toisten käsittäessä näiden koulujen merkityksen kansan oikeuksien nostajana. Alkio näki selvän yhteyden kansan älytason ja yhteiskunnan kehityksen välillä verraten kansan älyllistä nousua kulttuurin alalla sähkön käyttöön teollisuudessa: ”Maailma syntyy uudestaan samalla ja samassa suhteessa kuin syvien rivien älytaso nousee.” (Liakan 1932, 95 mukaan).

Alkio halusi nostaa työläsiluokkien *ihmisarvon* samanlaiseen asemaan, mistä sivistyneemmät luokat saivat nauttia. Näillä oikeuksilla hän tarkoitti nimenomaan alempien luokkien yhtäläistä oikeutta sivistymiseen ja itsensä kehittämiseen. Alkio näki tarpeelliseksi opastaa myös eron todellisen sivistyneisyyden ja luokka-aseman tuoman ylemmydentunnon välillä. Säätyrajoituksen poistaminen nousee yhdeksi nuorisoseurasivistyksen kautta toteutettavaksi tehtäväksi: ”Toivottavasti ei se aika ole kaukana, jolloin herra ja talonpoika samojen aatteiden innostamina tositeolla voivat seisoa vierekkäin veljinä, toisiansa halveksimatta, karehtimatta.”. Nuorisoseuroissa oli sääntönä, että kaikkia sen jäseniä (kuten myös muita ihmisiä) on pidettävä samanarvoisina ilman rikkauteen tai asemaan perustuvia erotuksia – seuroissa oli kaikkien oltava ”sisaruksia ja veljeksiä, saman Jumalan lapsia, saman isänmaan tyttäriä ja poikia, joita kaikkia innostaa yksi yhteinen suuri ajatus tulla *hyviksi ihmisiksi*”. Nuorisoseurojen tarkoituksena oli poistaa erotus koulua käyneiden ja käymättömien väliltä. Kun kaikki saivat eväitä itsenäiseen ajatteluun ja elämäntapojen kriittiseen tarkasteluun, ei ollut enää tarvetta erotella koulusivistystä saaneita muuta kautta sivistyneisiin nuoriin. (Alkio 1897, 3, 30-31, 48-49; Alkio 1923, 12.)

Nuorisoseurojen oli taattava maaseudun nuorisolle valmiudet toimia erilaisissa yhteiskunnallisissa ja valtiollisissa tehtävissä antamalla heille ohjausta, jonka avulla nuoriso pystyisi toimimaan myös tällä elämän alueella (Liakka 1932, 87-88). Nuorista oli kasvatettava yhteiskunnallisten olojen ”kelvollisia järjestäjiä” (Niemelä 2012, 35). Alkio näki yhteiskunnallisen yhtenäisyyden syntyvän kansanluokkien keskinäisen luottamuksen pohjalta, mihin päästäisiin omaisuuden ja mukavuuksien keräämisestä luopumalla. Ajatuksia oli kuitenkin vaikea saada laajemmin levitettyiksi, sillä nuorisoseurojen *Pyrkijä*-lehti sai varsinkin yhteiskunnallisen kuohunnan aikoina moitteita sivutessaan aiheita, joiden pyrkimyksenä oli nostaa nuorison tietoisuutta ja antaa heille uusia ajattelusuuntia. (Liakka 1932, 88-89, 107-108.)

2.4.2 Sivistysharrastuksen herättäminen

Koulua käytiin alempien luokkien keskuudessa 1900-luvun taitteessa vain vähäisiä aikoja, minkä vuoksi sen antamat opit unohtuivat käytön puutteessa useimmilta viimeistään aikuisikään tultaessa. Puutetta pyrittiin korjaamaan nuorisoseurojen itsekasvatuksen ja erilaisten nuorisoseuralaisille annettujen tehtävien avulla. Liikkeen tehtävänä oli ”antaa nuorisolle puhtaita ihanteita”, kuten Alkio asian

ilmaisee: ”Valoa tahtoo tämä liike Suomen nuorisolle saada, sydämen valoa, järjenvaloa”. (Alkio 1897, 6, 50.) Nuorisoseura oli Alkion näkemyksen mukaan kehityksen vastaus vallalla oleviin henkisen kasvun tarpeisiin (Alkio 1922, 42). Hän näki liikkeen olevan ”taistelua [edistystä] ehkäisevien epäkohtien poistamiseksi, pahansuopaa arvostelua ja ahdasmielisyyttä vastaan, vanhempien ihmisten ja nuorison omien ennakkoluulojen ja väärin käsitysten syrjäyttämiseksi.” (Liakka 1932, 79).

Nuorisoseurojen päätarkoituksena oli nuorison herättäminen sivistysharrastuksiin ja tietoisuuteen sivistysihmisen kasvutarpeesta, siis tarpeesta oman itsensä kasvattamiseen (Alkio 1922, 228). ”Tärkeintä nuorukaiselle ei ole saarnata sivistystä muille, vaan muodostaa omia mielipiteitään, kasvattaa omaa itseään, puhdistaa itsestään paha ja saada itsestään ihminen, jossa Jumala jokaisena uutena elettyinä vuotena yhä elävämpänä ja selväpiirteisempänä astuu esiin” (Alkio Pyrkijässä 10/1896, 146, Kuisman & Niemelän 1983, 153 mukaan). Sekä Alkio että esikuvansa Snellman käyttivät opetuksissaan usein Paavalin lausahdusta ”tutkikaa kaikki ja pitäkää se, mikä hyvä on” (Kuisma 1981, 33). Tätä opetusta Alkio noudatti omassa elämässään ja toi sen myös seurojen tavoitteisiin nähden nuorisoseuralaisten yhdeksi tärkeimmäksi tehtäväksi henkilökohtaisen tietämyksen lisäämisen (Alkio 1923, 5; Liakka 1932, 75). Pelkkä tietojen opettelu ei kuitenkaan riittänyt, vaan sitä oli osattava myös tulkita ja valikoida: ”järkipäiseltä ihmiseltä kysytään ennen kaikkea itsenäistä arvostelua. Se on kaiken sivistystyön päämäärä.” (Alkio 1919b, 182).

Seuratoiminnan henkiseen kasvuun pyrkivää sanomaa tuotiin esille nuorisoseuran kokouksissa, joissa laulun ja esitelmien lisäksi keskusteltiin ”innostusta herättävistä” jokapäiväiseen elämään, seuran toimintaan tai muihin asioihin liittyvistä kysymyksistä. Toisten nuorten kanssa käytyjen keskustelujen funktioksi Alkio näki tietojen lisääntymisen lisäksi ajattelun ja älyn kehittymisen. Koska seuralaisilla itsellään oli harvoin valmiuksia puhua askarruttavista kysymyksistä asiantuntijoina, oli seurojen pyrittävä järjestämään luentokursseja, joihin esitelmöitsijöiksi pyydettiin esimerkiksi opettajia tai muita oppineempia henkilöitä. Luentokurssien lisäksi sivistystä jaettiin sunnuntai- ja iltakouluissa, missä seurojen oppineemmat jäsenet jakoivat tietämystään ja opettivat muille ”tärkeimpiä kansalaissivistyksen perusteita”. (Alkio 1897, 20-22, 29-30; Niemelä 2012, 30.) Tietojen hankkimisen tavoitteen lisäksi Alkio näki tärkeäksi, että nuorison olisi

opittava tuomaan itsekin paremmin esille ajatuksiaan, mitä varten seuroihin perustettiin keskusteluyhdistyksiä. Keskustelujen ja kurssien sekä seuroille perustettujen lehtitupien ja kirjastojen avulla seuralaiset saivat uusia näkökulmia esimerkiksi lähiseutujen ihmisten paheksuttaviin tapoihin, jolloin näiden tapojen yleinen hyväksyttävyyys ja suosio vähenivät nuorten ryhdyttyä taistelemaan niitä vastaan. Seuroissa toimitettiin myös seuralehteä, johon jäsenet saivat kirjoittaa ajankohtaisista, tai muuten heitä kiinnostavista asioista. Aktiivinen, hyvin tehty seuralehti olikin Alkiolle yksi merkki siitä, että nuoriso oli alkanut ajatella itse ja he olivat kykeneviä tuomaan mielipiteensä julki. (Alkio 1897, 21-23; Alkio 1923, 13, 154.)

Nuorisoseurojen sosiaalisesti kasvattavaa tarkoitusta ja tavoitteita valottaa Alkion seuralaisilta odotettavaa käytöstä kuvaileva lausuma:

”Olen liittynyt seuraan kasvaakseni, jalostuakseni, saadakseni hyviä vaikutuksia, antaakseni ja saadakseni hyvää esimerkkiä, alistuakseni oikeaan ohjaukseen, ohjatakseni missä ohjausta tarvitaan, synnyttääkseni veljestunteita itsessäni muita kohtaan ja muissa itseäni kohtaan. Jos lankeen on minun noustava; jos näen toverini lankeevan, ei minulla ole mitään siveellistä oikeutta langeta hänen mukanaan, vaan minun velvollisuuteni on voimaini mukaan auttaa häntäkin nousemaan.”.

Nuorisoseuraelämän tavoitteena oli kollektiiviseen toveriopastukseen sopeutuminen, seuran jäsenten välinen avoimuus sekä halu antaa jotain itsestään muille. Henkilökohtaisen avoimuuden kautta oli mahdollista tuntea yhteisöllisyyttä erilaisten ihmisten kesken myös seuran ulkopuolisessa elämässä. Sivistystarkoituksen ohella nuorisoseurat perustettiin nuorison yhteiselämän keskuksiksi, joihin nuorison haluttiin siirtyvän kasvattamaan itseään paremmiksi ihmisiksi, pois kylien raiteilta juopottelemasta ja hurjastelemasta. (Alkio 1923, 3, 6-7; Mäki 1947, 4.)

Osallistumisen merkityksellisyys näkyy erityisen selvästi käytyjen keskustelujen vaikutuksessa: Jos nuori on istunut hiljaa ja kuunnellut, ei hän muista jälkeensä paljon keskustelun sisällöistä, mutta jos hän on ottanut itse osaa keskusteluun, jää tuon keskustelun sisältö sekä kokouksessa (ja nuorena itsessään) vallinnut tunnelma elämään kauaksi aikaa jälkeensä vieden itsekasvatusta innostaen eteenpäin.

”Kun nuorisoseurojen tarkoituksena pidetään etupäässä vaikuttaa sisäänpäin s. o. jäseniin itsiinsä, ja toimittaa niiden suhteen jotain keskinäistä ja

yhteistä itsekasvatusta, on vapaudentunteella, mitä kukin jäsen siellä voi tuntea, suuri merkitys. Sellainen keskinäinen itsekasvatus, jota tässä tarkoitetaan, ei onnistu, jollei kukin seuraan kuuluva yksilö elävästi tunne itseänsä *jäseneksi, jolla on jotain merkitystä.*” (Alkio 1897, 32.)

Jäsenyys ja yhteenkuuluvaisuuden tunne nähtiin voimavaroiksi, jotka kannattelivat muita seurakasvatuksen tavoitteita ja nuorisoseuralaisten identiteettiä.

2.4.3 Itsekasvatus

Kasvatuksen tarkoituksena on tehdä ihmisestä parempi, kuin mitä hän on ollessaan lähempänä luonnontilaa (Alkio 1919b, 124). Alkio kirjoittaa itsekasvatuksen halun olevan ”luonnonherraksi pyrkivän ihmisen jumalallinen vietti, joka siten ohjaa ihmistä tiedottomuuden ja kykenemättömyyden alhosta itsetietoisuuden ja kyvyn omistajiksi ja haltijoiksi” (Pyrkijässä 1/1904 Kuisman 1981, 23 mukaan). Seuranuoriso oli hyvin vastaanottavaista erilaisille aatteille ja itsekasvatuksen muodoille.

”Nuorisoseuroissa toimii nykyään koko paljon sellaistaakin nuorisoa, joka haluaa valistusta nuorukaissydämen koko lämmöllä. Usein eivät he itse osaa sitä edes tajuttavasti sanoa eikä selittää. Mutta kun heille puhutaan esim. kansallistunnon oikeudesta ja voimasta, kertovat heidän loistavat katseensa sanoja selvemmin miten helliä kieliä heidän rinnoissaan sellaiset asiat koskettavat.”

Yhteiskunnallinen murros oli jo osaltaan herättänyt nuorison odottamaan uusia tuulia, joita nuorisoseurat heille sitten tarjosivat. (Alkio 1897, 51.)

Nuorisoseurojen tavoitteista yksi suurin oli se tilanne, jossa nuorison valtaa halu ajatella itsenäisesti omia elämänarvojansa (Liakka 1932, 94). Itsenäisen ajattelun halun herättämiseksi ja sen oikeaan suuntaan ohjaamiseksi oli seuroissa työskenneltävä itsekasvatuksen tarvetta herätellen puhumalla seuran tavoitteista esitelmissä ja niiden jälkeisissä keskusteluissa. Opin- ja sivistyksenhalun nouseminen seuralaisten aidoksi huviksi nostettiin seuraelämän ihannetilanteeksi. Ennen kuin tähän päästiin, oli seuroissa siedettävä perinteisempiä, joskin osaltaan itsekasvatusta tukevia huvituksia, kuten yhteislaulua ja näytelmiä. Pidettäessä itsekasvatusopintojen päämääränä omien tavoitteiden innostavuutta ja huvittavuutta, voitiin muut seuran vähemmän henkisesti hyödyttävät huvitukset jättää lepoheikiksi varsinaisen työn lomaan. (Alkio 1923, 5, 11.)

Oppineisuus ole aina välttämättä sivistyneisyyttä, sillä sivistys sisältää myös humanista hyvän ihmisyyden opiskelua (Niemelä 1999, 20). Ihmisyyteen kuuluu tietojen lisäksi hyvään elämään kuuluvaa sydämen sivistystä, mitä Alkio kuvasi hyveiden muodossa. Hän tuo esiin näkemyksensä, että kaikki ihmiset rakastavat luonnostaan hyvettä. Tämän vuoksi he haluavat poistaa itsestään kaikki mahdolliset pahat asiat. Vaikeus on siinä, miten kaikki paheet voidaan ihmisille paheiksi osoittaa. Kun jonkin asian pahaksi todella tietää, niin tämän paheen haluaa kasvattaa itsestään pois ja antaa sijaa hyvälle asioille. Paheissa pysymisen syynä on tottumus, yksi ihmisen pahimmista vihollisista. Tottumuksesta on kuitenkin mahdollista opetella pois uuteen tapaan totuttautumalla. Nuorisoseurojen tehtäväksi Alkio näki osoittaa jäsenilleen paheet ja tilalle toiset hyveet, joita kohtaan hän sanoi kaikkien tuntevan ”sielussaan halua”. (Alkio 1923, 8.)

Pahimmiksi itsekasvatuksen ja sivistymisen esteiksi Alkio nimesi luontoperäiset, raakalaisuuden ajalta peräisin olevat ominaisuudet (kuten itsekkyyt, viha, kiivaus, sotaisuus ja kateus), tilapäiset tunneperäiset mielentilat (kuten oikut ja mielihohteet), ihmisissä vaikuttavat intohimot (hekuma, laiskuus, työnkammo, juoppous yms.) sekä yhteiskunnallista kehitystä seuraavat uudenlaiset halut (vallanhimo, kunnianhimo, ylellisyyden ihannoiti) (Alkio 1919a, 108-123; Kuisma 1981, 39). Näiden kasvua haittaavien tekijöiden tunnistaminen itsestään oli itsekasvatuksen ensimmäisiä tehtäviä: ”Kun on tarkoitus ruveta kasvattamaan, jalostamaan itseänsä, sekä hyvällä esimerkillä ja toimella vaikuttamaan ympäristöönsä, silloin täytyy asettua tarkastamaan itseänsä, etsiä malat ja raiskat sydämmestään ja silmistään ja aloittaa niiden poistamistyö.” (Alkio 1923, 6). Saadakseen nuoriso innostumaan itsekasvatuksen ja sivistyksen aatteista, oli seurojen toimintatarmo keskitettävä toiminnan alkuvaiheilla hyvinkin voimakkaasti räikeimpien paheiden poistamiseksi nuorisosta ja heidän elämäntavoistaan. (Alkio 1897, 29, 50.)

Itsekasvatusta tukevia muotoja olivat kirjallisuuden lukeminen, siitä keskusteleminen sekä kirjoitus- ja puhetaitojen harjoittaminen. Seurojen toiminnassa jokaisella oli oltava oikeus ja ennen kaikkea mahdollisuus esiintyä niiden taitojen pohjalta, jotka hän oli tähän mennessä oppinut. Alkio suhtautui nuorten kehitykseen hyvin maltillisesti. Jos esimerkiksi nuorisoseuran tilaisuudessa puhuva henkilö teki parhaansa esityksessään ja oli sen huolella valmistellut, ei häneltä voitu vaatia muuta. Nuorisoseuroissa elämän eri aloilta pidettävät puheet ja esitelmät olivat vähäisilläkin

tiedoilla varustettuina hyvin merkittäviä kuulijoiden kannalta, sillä ne oli valmistettu niin kansantajuisesti, että jokainen kuuliija pystyi todella ymmärtämään niiden sisällön. (Alkio 1897, 18-22.) Näytelmien harjoittaminen oli suosittua ja se antoikin hyvänä itsekasvatuksen keinona nuorille ”mahdollisuuden rohkaistua esiintymään, kehittää ilmaisuaan, oppia yhteistyötä ja yhdessä tekemistä, oppia projektitaitoja, eläytyä ihmiskohtaloihin, saada tuntumaa taiteelliseen ilmaisuun, tuntea kulttuurisisältöjä”, kuten Niemelä (2012, 30) teatterin ansiot tiivistää.

Seuroissa harjoitettiin myös nuorison kirjoitustaitoa eli ”taitoa selvästi lausumaan ajatuksensa paperille”, mitä varten järjestettiin ainekirjoituskilpailuja sekä toimitettiin seuralehteä, jonka kirjoitukseen mahdollisimman monen seuralaisen odotettiin osallistuvan. Puhe- ja kirjoitustaidon lisäksi ”Laulu- ja soittokuntien perustaminen ja kannattaminen on alusta pitäen katsottu nuorisoseurojen ohjelmaan kuuluvaksi”. Lauluun voivat lisäksi osallistua kaikki tilaisuudessa olijat, jolloin jokainen saattoi tuntea olleensa mukana ohjelman suorittamisessa. Koska laulaminen kuului ajan elämänmenoon, ei Alkion mukaan ollut aivan sama millaisia lauluja laulettiin, sillä laulun aiheet alkavat hiljalleen jättää jälkiä laulajansa mieleen. ”...puhdasihanteinen laulu on heidän [nuorison] käsissään varmaankin käytännöllisimpiä aseita kohottaessaan kansannuorison ihanteita.” (Alkio 1897, 25-27.) Ajattelukyvyyn heräämisen ja itsensä kehittämisen tavoitteita kohden kuljettiin monia polkuja pitkin. Nämä polut tallautuivat seuran jäsenten valmiuksien ja esimiehistön oman sivistystason mukaan, jolloin jokainen pystyi poimimaan omaan tasoonsa nähden sopivaa tekemistä.

2.4.4 Ihmisyyden siveelliset arvot

Nuorisoseurojen säännöissä luki seuroissa harrastettavan ”kristillisyyden ja isänmaan rakkauden eläyttämää valistuksen harrastusta”. Määritelmä antaa perustavanlaatuisen kuvan niistä arvoista, joiden varaan nuorisoseura-aate rakentui: kristillisyys, isänmaallisuus ja valistus, joihin vielä raittius lisättiin. Arvojen edistäminen, niiden nuorison elämän ohjeeksi saaminen oli nuorisoseurojen toimien tarkoituksena. (Alkio 1897, 43.)

Alkio, kuten myös esikuvansa Snellman, pitivät ihmistä Jumalan kuvana (Kuisma 1981, 21). Tämän Jumalan kuvan kirkastamiseksi nuorisolta odotettiin nöyryyttä ja halua kristilliseen elämään. Kristityn, siis myös nuorisoseuralaisen, korkein tehtävä ilmeni ”voimakkaana pyrkimyksenä vapautumaan paheiden vallasta ja rakkaudessa lähimmäisiämme kohtaan”, mihin Alkion koko kehitysuskon voi

nähdä pohjautuvan. Kristillisyyden tuli näkyä ihmisen haluna tutkia Jeesuksen oppeja ja noudattaa niitä jokapäiväisessä elämässään. (Alkio 1923, 14-15.) Alkio näki Luojan tarkoituksena olevan auttaa ihmistä kehittymään ”luonnonolennosta kulttuuriolennoksi” (Niemelä 2012, 80).

Alkio nosti ”uskonnon ja yhteiskuntakysymysten keskinäisen suhteen” tärkeäksi nuorisoseurojen ohjelman kohdaksi. Hän kirjoittaa kirjeessään opettajalleen nuorisoseura-aatteen ja kristillisyyden suhteesta:

”Kysymys on siitä, miten saada Suomen nuorisolle korkeat ihanteet, miten saada tämä nuoriso rakastamaan Jumalaa yli kaiken, lähimmäistensä niinkuin itseänsä, ja miten saada tämä käytännöllisessä elämässä toteutetuksi niin, *ettei kansalaisvelvollisuuksia lyötäisi laimin* teeskennellyn Jeesuksen rakkauden varjon alla, ja miten oppisimme käsittämään elävämme *keskellä* Jumalan valtakuntaa ja ymmärtämään sitä.” (Liakka 1932, 82-83.)

Jumalan palveleminen oli ihmiskunnan hyväksi tehtävää työtä, jota ohjasi Jumalan ”ikuinen luova voima ja edistystä vaativa elämänpakko” (Niemelä 2012, 80).

Seurojen toimintaan ei haluttu ottaa varsinaista kristillistä kasvatusta, koska siihen ei nähty olevan ”soveliasta työvoimaa” ja maassa nähtiin olevan jo muutenkin tarpeeksi erilaisia uskonnollisia lahkoja. Varsinaisen kristinopin korostamisen sijaan haluttiin seurojen ohjelma pitää ihmisenä, jolloin sen nähtiin olevan yhtä lailla sopusoinnussa ”kristillisyyden kanssa samalla tavalla, kun yleensä kaikki inhimillisesti hyvä ja oikea sitä on”. Yleiskristillisen ajatusmaailman lisäksi voisivat ”kansansa parasta harrastavat” papit tulla Alkion mukaan seurojen kokouksiin ja muihin tilaisuuksiin pitämään kristillisiä opetuspuheita. Itsensä sivistämisen tielle heränneen nuorison nähtiin olevan hedelmällistä maaperää kirkon opeille, kunhan nuoriso voisi tuntea kirkon puolelta vastaymmärrystä. (Alkio 1897, 43, 45.)

Uuteen aikaan heräämätöntä, siveellisiä pyrkimyksiä vastustavaa maalaisnuorisoa vastaan jouduttiin taistelemaan monin tavoin, sillä he järjestivät seuran kokousajoiksi esimerkiksi nurkkatansseja, joissa tanssittiin ja juopoteltiin usein aamutunneille saakka. Alkutaipaleellaan olevan seuran yksinkertaisen ja ehkä vaisunkin ohjelman oli vaikea kumota toisessa talossa pidettävien tanssien viehätystä. Tekemällä seuran tilaisuuksista täsmällisesti alkavia, hyvin valmisteltuja sekä innostavia, uusia ajatuksia keskustelun kautta herättäviä niillä olisi Alkion mukaan mahdollisuuksia kilpailla osallistujistaan nurkkatanssien kanssa. (Alkio 1897, 16-20.) Alkio halusi vaikuttaa himoja herättävään tanssihaluun kasvatuksen

keinoin ohjaamalla nuoria parempiin huvittelutapoihin, kuten piirileikkeihin tai tanssiin, joka perustuisi himojen sijasta kauniisiin liikkeisiin (Liakka 1932, 89).

Raittiusliike sai jalansijaa erityisesti nuorisossa jo ennen nuorisoseurojen perustamista, minkä Alkio näki johtuvan orastavan sivistyksen noususta. Raittiusseurat olivatkin osaltaan näyttämässä tietä nuorisoseurojen perustamiselle osoittaessaan tällaisen toimintamuodon sopivuuden Suomen maaseuduille (Alkio 1897, 14). Humaltumisen nähtiin paitsi tylsistyttävän nuorison älyä ja opinhalua, myös johtavan erilaisiin epähyväksytyihin tapoihin, kuten yökosintaan, minkä vuoksi siitä haluttiin päästä kokonaan eroon (Alkio 1923, 9-10). Alkio suhtautui alkoholiin kielteisesti sen mieltä tylsistyttävän, lähemmäs luonnontilaa vievän vaikutuksen vuoksi: juopottelun seurauksena oli ”lakata ajattelemasta ja [alkaa] kävellä neljällä jalalla” (Niemelä 2012, 54).

Alkion kanta nuorisoseurojen suhtautumisesta raittiuteen käy ilmi hänen eräälle nuorisoseuralle kirjoittamastaan kirjeestä:

”nuorisoseuran tulee olla perustettu niin vapaamieliselle pohjalle, että nekin, jotka eivät ole ehdottomasti raittiita, voivat olla yhteistyössä. Sitä paitsi täytyy saada piiriin vedetyksi juuri sellaista nuorisoa, joka on kasvatuksen, esimerkin ja puhdistuksen tarpeessa. Mutta silti tulee nuorisoseuran olla siksi raittiusmielinen, ettei sen jäsenten *suvaita* minkäänlaista juopottelua harjoittavan. -- Ja ainakin näyttää minusta, että johtavien henkilöiden pitää olla ehdottomasti siveellisiä. Heidän *esimerkkiänsä* seuraavat muut.” (Liakan 1932, 90-91 mukaan.)

Ehdotonta raittiutta ei pidetty nuorisoseuroissa pakollisena, mutta niihin perustettiin erityisiä ehdottoman raittiuden osastoja. Seuraan liittymisen jälkeen juopottelu johti kuitenkin yleensä (väliaikaiseen) seurasta erottamiseen, sillä seurojen säännöt ”nimenomaan velvoittavat jäseniä siveyteen ja hyvään käytökseen” (Alkio 1897, 28; Alkio 1923, 9.).

2.5 NYKYNUORISOSEURAT KANSALAISTEN KASVATTAJINA

Kolmivuotissuunnitelma Majakat 2006 vuosille 2004-2006 esittelee nuorisoseurat järjestönä näin:

”Suomen Nuorisoseurojen Liitto ry on sivistysaatteen pohjalle rakentuvan puoluepoliittisesti sitoutumaton kansalaisjärjestö. Toiminnan ydin on paikallisseuroissa tehtävä nuorisotyö. Kattava maanlaajuinen paikallisseurojen verkosto on keskeinen vahvuus toimintaa kehitettäessä.”

Järjestö aatteineen on ollut olemassa jo melkoisen aikaa, mikä ei kuitenkaan tarkoita tässä tapauksessa sen katoamista. Tekemisen riemua – nuorisoseuratoiminnan suunnat vuosille 2010-2012 toiminta-ajatuksen mukaan ”nuorisoseurassa lapsella ja nuorella on eri-ikäisten muodostamassa yhteisössä mahdollisuus kasvaa kulttuuristen harrastusten avulla hyväksi ihmiseksi ja kunnon kansalaiseksi”, mikä seuraa liikkeen alkuperäisiä tavoitteita.

Nuorisoseurat toimivat edelleen. Maassamme on yli 700 paikallista nuorisoseuraa, joissa yhteensä noin 54000 jäsentä. Suomen Nuorisoseurojen Liitto ry toimii valtakunnallisena keskusjärjestönä 16 piirijärjestölle, jotka ohjaavat seurojen toimintaa antaen näille mahdollisimman hyvät toimintaedellytykset. Alle 16-vuotiaiden toimintaa kehittää ja tukee Kalevan Nuorten Liitto 14 piirijärjestönsä voimin. Myös senioritoimijat ovat järjestäytyneet maakunnallisiin Hermannikiltoihin tukien maakunnallista nuorisotoimintaa. Liitot toimivat yhdessä valtakunnallisena yhdyssiteenä sekä toimintaedellytysten ohjaajina, koordinaattoreina ja kehittäjinä. Nuorisoseuratoimintaa tukemassa ovat keskusliittojen lisäksi Sivistysliitto Kansalaisfoorumi SKAF ry sekä Opintokeskus Kansalaisfoorumi. (Tekemisen riemua.)

Piirijärjestöt koordinoivat toimintaa järjestämällä tarvittavaa koulutusta sekä erilaisia suurempia tapahtumia ja toimivat jäsenseurojensa yhdyssiteenä. Piirien on tarkoitus myös vastata oman alueensa seurojen näkyvyydestä ja hyvinvoinnista laajemminkin. Seurat ovat itsenäisiä ja niiden toiminta muokkautuu kunkin seuran toimijoiden tarpeiden ja osaamisen mukaan. Rahoituksensa seurat hankkivat omalla varainhankinnalla, jäsenmaksuilla ja avustuksilla. Seurojen viikoittaiseen toimintaan osallistuu lähes kaksikymmentätuhatta toimijaa. Keskeisimpiä toimintamuotoja ovat tanssin, teatterin ja liikunnan harrastusryhmät sekä seurantalojen ympärillä tapahtuva toiminta. Suurin osa toiminnasta toteutetaan talkoilla; talkootyötunteja kertyykin vuosittain satoja tuhansia, esimerkiksi vuonna 2010 tehtiin 360 000 talkootuntia. (Kasvua kaiken ikää; Nuorisoseurojen yleisesite; Nuorisoseuratoiminnan tilastot 2006-2010.)

Nuorisoseuroja perustettaessa oli tavoitteena ”hyvä ihminen ja kunnan kansalainen” (Majakat 2006). Reilun sadan vuoden aikana tämä tavoite on jalostunut seuraavaksi toiminta-ajatuksiksi: ”Lapsilla, nuorilla ja heidän perheillään on oikeus tasa-arvoiseen kasvuun yhteiskunnan jäsenenä ja toimijoina ja tätä oikeutta nuorisoseurat tukevat kulttuurisen nuorisotyön keinoin.” (Majakat 2006). Toiminta-ajatus seuraa Leena Kurjen (2006, 177) tapaa pitää myös kulttuurisia ja persoonallisia, ei-rationaalisia tekijöitä ”aidon kansalaisuuden” osatekijöinä. Nuorisoseurojen säännöt toteavat, että seurojen tarkoituksena on ”edistää itsekasvatuksen, kulttuurisen nuorisotyön ja muun kansalaistoiminnan avulla lasten, nuorten ja aikuisten tasa-arvoista ja tervettä kasvua yhteiskunnan jäsenenä ja toimijoina” (Nuorisoseurojen säännöt 2006, 2§). Tavoitteet rakentuvat ajan vaatimuksille ilmentäen samalla nuorisoseuraliikkeen uskoa ihmisen haluun kehittyä ja kasvaa (Majakat 2006).

Nuorisotyön ja nuorisoseurojen tärkeimmiksi päämääriksi voidaan nostaa 3-vuotisohjelmien valossa nuorten valmistaminen elämään sekä kansalaisuuteen kasvattaminen. Nuorisoseuratoiminta rakentuu ”lähiyhteisön tukeen nojaavasta omaehtoisesta yhteisöllisestä toiminnasta ja kasvatustyöstä” (Majakat 2006). Kurjen (2006, 175) aidon kansalaisuuden mallia lähennyttään nuorisoseuratoiminnassa toteutuvilla elementeillä, eli tukemalla nuoren persoonan kehittymistä ja hänen yhteisöllistä sitoutumistaan. Lasten ja nuorten osallistuminen, yksilöllinen kehittyminen ja yhteiskunnalliseen elämään opastaminen on luettu nuorisotyön tehtäviksi myös nuorisoseurojen ulkopuolella (Haikkola 2004, 15; Kurki 2006, 174). Omaehtoisuus on aina ollut nuorisoseuratyön keskeinen elementti, joka kantaa yksilöllisistä valinnoista ylempien tasojen toiminnan organisointiin.

Nuorisoseuratoiminta ja seuran identiteetti rakentuvat aina kullekin seuralle ominaisista keskusteluista, teoista ja toiminnoista. Seurojen toimintaa ohjaavat niiden itsenäisyydestä huolimatta valtakunnalliset, yhdessä asetetut toiminnan arvoja ja päämääriä luotaavat kolme majakkaa. (Majakat 2006.) Nämä majakat, joita kohti kaikessa toiminnassa pyritään, ovat:

1. Näky ihmisestä, joka haluaa oppia uutta ja kehittää itseään eläkkeeseen täyttää elämää. Nuorisoseuroissa meillä on mahdollisuus uuden oppimiseen ja ihmisenä kasvamiseen muuttuvassa yhteiskunnassa.
2. Näky yhteisöstä, jonka jäsenet tulevat hyväksytyiksi ja saavat osansa yhteisestä hyvästä ja jonka hyväksi he ovat itse valmiita toimimaan.

Yhteisössämme jokaista arvostetaan ja toimitaan yhdessä yksilön ja yhteisön hyväksi.

3. Näky ihmisyydestä ja ihmisyyden kulttuurista, joka edistää nykyisten ja tulevien sukupolvien hyvää elämää. Ihmisyyden kulttuuri on sekä perinteiden ylläpitämistä että uuden luomista. Vahvistamme toiminnallamme monimuotoista suomalaista kulttuuria ja sivistystä sekä eri kulttuurien välistä vuorovaikutusta ja yhteistyötä kansainvälistyvässä maailmassa. (Kasvua kaiken ikää.)

”Ihmisyyteen, yhteisöllisyyteen ja ihmisyyden kulttuuriin” pohjautuvien majakoiden lisäksi tukeudutaan yhteisiin etappeihin, jotka luovat seuroille ja niiden toimijoille yhteisiä tavoitteita (Majakat 2006). Näistä etapeista ensimmäinen tähtää lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisäämiseen laadukkaan harrastetoiminnan sekä omaehtoisen kasvun tukemisen ja vaikutusmahdollisuuksien luomisen kautta. Toisena etappina on uusien toimintamuotojen kehittäminen esimerkiksi oman asuinalueen kehittämiseen sekä kansainvälisyyteen liittyen. Kolmanneksi huomioidaan seuratoimijoiden erikäisyyden tuoma rikkaus sekä kokemuksellisen viisauden ja tuoreen ajatusmaailman yhteensovittamisen mahdollisuudet. Neljäntenä tavoitteena on antaa nuorille yhä enemmän mahdollisuuksia toimia, osallistua suunnitteluun ja päätöksentekoon. Seuratoiminnan tekeminen yhä näkyvämmäksi ja tunnetummaksi on viidentenä etappina, jonka päämääränä on toiminnan jatkuvuuden turvaaminen. Kuudentena etappina on kehittää maakunnallisen nuorisoseuratyön taloutta ja toimintaa, jotta seurojen asema yhtenä Suomen merkittävimmistä kulttuuritoimijoista voisi toteutua jatkossakin. (Kasvua kaiken ikää.) Näitä etappeja kohti kulkeva toiminta synnyttää jokapäiväisissä toiminnoissa ideologiaa, joka antaa lapsille ja nuorille tukevan lähtökohdan heidän luodessaan ihmiskäsitystään ja maailmankuvaansa sekä tehdessään omia valintojaan muuttuvassa yhteiskunnassa (Majakat 2006).

Majakat ja etapit ilmentävät osaltaan nuorisoseuratoiminnan pyrkimystä edistää kulttuurisin keinoin ajatustaan siitä, että lapset, nuoret ja perheet ovat oikeutettuja tasa-arvoiseen kasvuun ja elämään yhteiskunnan jäsenenä ja toimijoina (Nuorisoseurojen toiminta-ajatus). Kulttuurisuus on harrastusalojen jakautumisen perusteella hyvin merkittävä osatekijä nuorisoseurojen toiminnassa. Sosiokulttuurinen harrastustoiminta nähdään ”välineenä kokonaisvaltaiseen kasvuun”, jolloin se saa tavanomaisia viihdykearvoja syvemmät perusteet kasvattamalla yksilönä sekä yhteisön jäsenenä (Majakat 2006).

Harrastusalat jakaantuvat kansantanssin (21%), muiden tanssin muotojen (15%), teatterin (14%), liikunnan (26%) ja muiden (24%) tarkemmin määrittelemättömien muotojen kesken. Kulttuuritoiminta on paitsi paikallista, myös valtakunnallista ja kansainvälistäkin erilaisten vierailujen ja esiintymisten myötä. Vuosittain vierailee noin 150 kulttuuriryhmää eri puolilla maapalloa, ja vastaavasti ulkomaisia ryhmiä kutsutaan Suomeen esittelemään oman maansa kulttuuria. Tämä toiminta totuttaa paitsi kansainvälisyyteen, myös yhteistoimintaan ja vieraiden ihmisten ja kulttuurien hyväksymiseen. (Nuorisoseurojen yleisesite; Nuorisoseuratoiminnan tilastot 2006-2010.)

Varsinaista kasvatustyötä ja toimintaa toteutetaan paikallisissa seuroissa, joiden toiminta muotoutuu tekijöidensä ja alueen toiveiden ja resurssien mukaan. Paikallisseurojen tukena ovat piirijärjestöt, joiden tehtävänä on toimia oman alueensa yhdysseinä. Piirijärjestöjen

”tulee täyttää määritelty palvelutakuu edistämällä seurojen vapaaehtoistoimintaa, huolehtimalla seuratoiminnan jäsen- ja toimintatietojen keruusta, järjestämällä harrastustoimintaa tukevaa koulutusta ja tapahtumia ja antamalla seuroille ohjausta ja neuvontaa hanketoimintaan ja seurantalojen ylläpitoon”.

Suomen Nuorisoseurojen Liitto ja varhaisnuorisojärjestö Kalevan Nuorten Liitto puolestaan

”toimivat valtakunnallisina yhdysseinä kokoamalla ja välittämällä tietoa, järjestämällä koulutusta ja tapahtumia ja antamalla piirijärjestöille ohjausta ja neuvontaa nuorisoseuratoiminnan kehittämiseen. Liitot vastaavat nuorisoseuratoiminnan toimintaedellytysten edistämisestä valtakunnallisen edunvalvonnan, uusia nuorisoseuratoiminnan muotoja kehittävän hanketoiminnan ja valtakunnallisen ja kansainvälisen verkostoitumisen avulla.”

Näiden piirijärjestöille ja Liitoille annettujen tehtävien kautta tarjoutuu paikallisille seuroille vankka taustatuki, jonka varassa toimintaa on turvallista kehittää ja kokeilla tuettuna uusiakin muotoja. (Kasvua kaiken ikää.)

2.6 NUORISOSEURA- JA ALKIOTUTKIMUKSIA

Nuorisoseuratoiminnan *sisältöjä* käsittelevää tutkimusta on tehty jonkin verran, mutta suurin osa tällaisista kirjoituksista on seurojen omia historiikkeja tai seuratoiminnassa syntyneitä julkaisuja. Kirjallisuus keskittyy enemmän liikkeen syntyyn ja sen ilmenemismuotoihin, kun varsinainen itsekasvatustoiminta sisältöineen jää vähemmälle tarkastelulle. Suomen nuorisoseuraliikkeen historia I. Vuodet 1881 – 1923 (Numminen 1961) esittelee liikettä sen syntyajoilta, kuten tekee myös Aulis J. Alasen (1976) alkioelämäkerta. Uusimpana, ja tähänastisista laajimpana katsauksena suomalaisen nuorisoseurojen historiaan on 2011 julkaistu Jaakko Nummisen massiivinen, yli 3300 sivuinen historiikki Yhteisön voima 1-5, jota en saanut tämän tutkimuksen aineistoksi.

Alkio itse kirjoitti tekstejä elämänsä aikana yli 20 000 sivua. Nämä kirjoitukset on julkaistu sanomalehdissä, Pyrkijä-lehdessä, yhteiskunnallisina ja kasvatuksellisinakin kirjoina sekä lukuisina romaaneina. Hän piti kaikissa kirjoituksissaan mielessä sen kansaa kohottavan ja sivistävän tehtävän, jonka hän itselleen oli asettanut. Romaanit antoivat aikalaisille helppotajuisia kuvaelmia niistä asioista, joita Alkio ihanoi tai paheksui, kun kasvatusta ja yhteiskunnalliset kirjoitukset olivat enemmän politikointia ja avoimesti muutokseen tähtääviä. Tulkinnat Alkion aatteista on muodostettava näiden tuhansien sivujen, ja niistä kirjoitettujen aiempien kirjoitusten perusteella, sillä Alkio ehti kuolla ennen kuin sai toteutettua elämäkerrallisen suunnitelmansa ”penkoa muistiinpanoja ja naputella paperille kuohuvan ajanjakson mietteitään”. (Alanen 1976, VI; Kuisma & Niemelä 1983, 7 – 8.)

Alkio-tutkimuksen peruslähteisiin voi viittausten yleisyyden perusteella lukea Niilo Liakan (1932), M.E. Mäen (1948) sekä Aulis J. Alasen (1976) elämäkerralliset teokset. Liakan ja Mäen Alkion elämää analyttisesti valottavat teokset puhuvat henkilökohtaisen tuntemuksen äänellä. Nämä kaksi kirjoittajaa tunsivat hänet henkilökohtaisesti, mikä on vaikuttanut heidän osittain ihannoivaan tapansa kirjoittaa. Alasen teos on kirjoitettu yli neljäkymmentä vuotta Alkion kuoleman jälkeen, joten sen sivuilta ei enää hohda Liakan ja Mäen kirjoituksille ominainen kuolleen miehen ihannointi. Näiden kolmen teoksen pohjalta olen rakentanut Santeri Alkiota henkilönä koskevan tietämykseni.

Alkion kasvatustajattelu käsitellään lähes kaikissa häneen liittyvissä teoksissa. Mäki (1947) käsittelee teoksessaan tämän kasvatustajatteluun liittyviä

seuratoiminnassa, kun Tuomo Laitila (2001) kokoaa kasvatustajatteluja yleisemmällä tasolla. Arja Sahlberg (1995) hahmottelee väitöskirjassaan Alkion ihmiskuvaa ja kasvatuksen teemoja pääasiassa tämän kirjoittamien romaanien kautta. Seppo Niemelä (2012) maalaa ajattelun suuntaviivoja laajemmin sovittaen niitä nykypäivän elämänskysymyksiin. Oman alkioalaisen kasvatustajattelukseni olen rakentanut näiden teosten, sekä edellä lueteltujen Alkion omien kirjojen pohjalta.

Alkion elämäntajon eri puolista on tehty monia eri tieteenalojen graduja. Lähelle tämän tutkimuksen aihealuetta tulee Pauliina Pakaslahden (2002) kasvatustieteen pro gradu -tutkielma ”Wapautta, valoa ja sivistystä kansallemme” – Nuorisoseuran sivistystoiminta Ala-Temmeksellä autonomian viimeisinä vuosikymmeninä. Pakaslahti tutkii erään nuorisoseuran sivistyskäsityksiä ja sivistystoimintaa aineistonaan sen julkaiseman Oras-lehden kirjoitukset ja seuran kokousten pöytäkirjat. Kirjoitusten perusteella seuralaisten sivistyskäsitys sai neljä muotoa, jotka ovat 1. Työ, isänmaa ja maanviljelys; 2. Sivistys ja kasvatust; 3. Hyvä ihminen ja 4. Raittius. (Pakaslahti 2002, 2.) Tutkimus erittelee nuorisoseuran toimintaa pian liikkeen syntyvuosien jälkeen, joten tulosten läheinen yhteys alkioalaisiin tavoitteisiin on odotettavissa.

3 TUTKIMUKSEN KULKU JA TUTKIMUSMENETELMÄT

Tutkimus on otteeltaan laadullinen ja menetelminä käytän teemahaastattelua sekä sisällönanalyysia. Tavoitteena on selvittää seuratoimijoiden käsityksiä seuransa tavoitepolitiikasta, joten roolini tutkijana on jäsentää eri toimijoiden ymmärrystä seuratoiminnan tavoitteista ja hahmottaa käsitysten eroja ja samankaltaisuuksia sekä loppuvaiheessa suhteuttaa niitä taustaideologiaan. Tutkimuksessa on kontekstinsa puolesta historiallisen tutkimuksen piirteitä, mikä tulee esille taustaosassa Alkion tavoitteenasetteluja jäsenettäessä sekä aineiston tulkinnassa tätä ideologiaa vasten. Olen huomioinut näkökulman myös verratessani nykyisten seurojen toimintaa näihin alkioilaisiin tavoitteisiin tulkitsemalla Alkion kieltä nykykielisesti. Seuraavassa kerron tarkemmin tutkimukselle asettamistani tutkimustehtävistä. Menetelmäosiossa kuvailen, millä tavoin valitsin tutkimushenkilöt sekä sitä, miten käytin teemahaastattelua ja sisällönanalyysia tutkimuksessa.

3.1 TUTKIMUSONGELMAT

Selvitin tutkimuksessa nuorisoseurojen tavoitteenasetteluja ja toimintaa kysymällä seuroissa toimivilta ihmisiltä heidän käsityksiään nuorisoseurojen tavoitteista. Näin kartoitin sitä, mitkä tavoitteet nousevat esille varsinaisten toimijoiden näkemyksissä ja miten he kokevat niiden toteutuvan käytännön työssään.

Tutkimuksen kysymyksenasettelu selkiytyi nuorisoseuralaisten itsensä pohiessa toimintaansa nuorisoseurojen viettäessä 125-vuotisjuhlaansa vuonna 2006. Tällöin pohdittiin, toteutuvatko Santeri Alkion aikoinaan asettamat tavoitteet edelleen käytännön toiminnassa vai jäävätkö ne ainoastaan juhlapuheisiin. Tutkimukseni tavoitteena on vastata juuri tuohon seuratoimijoiden itsensä esittämään kysymykseen.

Tavoitteista muodostuu kaksi tutkimustehtävää, jotka ovat:

1. Millaisia tavoitteita nykyiset nuorisoseuratoimijat kokevat olevan seurallaan ja sen toiminnassa ja miten he näihin tavoitteisiinsa pyrkivät?
2. Miltä osin ja millä tavoin nykyisten nuorisoseurojen toiminta täyttää Alkion seuratoiminnalle asettamat ihanteet?

Näistä kysymyksistä voi muotoilla myös molemmat osat kattavan tutkimuskysymyksen, joka kuuluu seuraavasti:

Miltä osin ja millä tavoin Santeri Alkion nuorisoseurakasvatukselle asettamat ihanteet toteutuvat nykyisten seurojen tavoitteenasetteluissa ja toiminnassa?

3.2 TUTKIMUSMENETELMÄT

Tutkimuksessa haluan selvittää seuratoimijoiden itsensä näkemyksiä seurojen tavoitteista, joten oli tarkoituksenmukaista valita haastatteluaineiston hankinnan lähteeksi yksittäisten seurojen toimintaa tuntevia ihmisiä. Päädyin siihen, että kunkin seuran puheenjohtaja tai muu yhdyshenkilö sai itse määritellä, kuka heidän seurastaan olisi sopivin tiedon antaja. Piiri- tai liittotason henkilöitä en haastatellut sen vuoksi, että en nähnyt heidän olevan tietoisia siitä, miten asioista ajatellaan toimintaa järjestävissä paikallistason seuroissa. Nämä nuorisoseuraorganisaation korkeampien tasojen toimijathan juuri kyselivät puheissaan tavoitteiden toteutumisesta.

Valitsin Etelä-Pohjanmaan piirin tutkimuksen kohdejoukon perusalueeksi nuorisoseura-aatteen vahvojen eteläpohjalaisten lähtökohtien sekä haastattelukustannusten kohtuullistamisen vuoksi. Aakkostin piirin 93 seuraa tutkimusta varten ja poimin niistä otokseen aina yhden seuran tietyin välein. Sain näin kymmenen seuraa, joista seitsemän seuran toimijoille löysin yhteystiedot. Kolme näistä seuroista oli maantieteellisesti kaukana, joten uusin vielä poiminnan tietyin välein. Näistä seuroista löysin yhteystiedot kolmelle seuralle. Menettelyllä sain valittua seitsemän seuraa, joista neljä ensisijaisessa, ja kolme lisäotoksessa.

3.2.1 Teemahaastattelu

Haastatteluja ohjaavana ideologiana toimivat alkiolaisen nuorisoseura-aatteen toimintaympäristöjä ja tavoitteita käsittelevät teemat. Valitsin haastattelujen lajiksi teemahaastattelun, sillä etukäteisen teemojen hahmottamisen katsotaan olevan avuksi haluttaessa tietoa rajatusta aihepiiristä (Hirsjärvi & Hurme 2009, 48). Muodostin teemat Alkion tekstien pohjalta kokoamalla yhteen niitä aihealueita, jotka hän itse näki tärkeiksi nuorisoseuralaisuuden alueiksi. Teemahaastattelurunko löytyy tutkimuksen lopusta Liitteenä 1.

Esitin haastattelupyynnöt ensisijaisen otoksen neljälle puheenjohtajalle puhelimitse, ja suoritin haastattelut marraskuussa 2011 ja tammikuussa 2012. Loppuihin kolmeen lisäotoksen seuran otin yhteyttä sähköpostitse. Näistä seuroista vain yksi vastasi viestiin, ja haastattelin seuran toimijoita tammikuun loppupuolella. Lähetin kaikille tiedonantajille etukäteen teemarungon, jotta he osasivat valmistautua haastatteluun.

Ensimmäinen haastattelu oli sovittu seuran kokouksen jälkeen, ja haastatteluun jäivät puheenjohtajan lisäksi seuran sihteeri sekä entinen pitkäaikainen puheenjohtaja. Informantit saivat toisiltaan lisäpontta muisteluilleen ja kolmen ihmisen keskustelu antoi huomattavasti enemmän tietoa, kuin mitä seuraava yhden toimijan kertomuksiin perustuva haastattelu. Hirsjärvi ja Hurme (2009, 61) toteavatkin ryhmähaastattelujen olevan enemmän keskusteluja kuin kyselytilanteita haastattelijan toimiessa keskustelun herättäjänä ja suuntaajana. Kokemuksen innoittamana kutsuin myöhemmissä yhteydenotoissa haastatteluihin mahdollisuuksien mukaan useampiakin aktiivitoimijoita. Lopulta vain kaksi haastattelua tehtiin yhdelle ihmiselle, kun loppuissa kolmessa oli puheenjohtajan lisäksi yksi tai kaksi seuran hallituksen jäsentä tai aktiivitoimijaa. Nauhoittamani haastattelut muodostivat litteroinnin jälkeen 83 sivun laajuisen aineiston.

Minulla ei ollut kovin tarkkaa kuvaa siitä, millaista toimintaa seuroissa on, joten annoin haastateltavien kertoa aiheesta haluamistaan näkökulmista. Annoin heille tilaa poiketa kiinnostaviksi näkemiinsä aiheisiin, ja pyrin jatkamaan keskustelua, jos se näytti johtavan uusiin näkökulmiin. Teemat auttoivat palaamaan tutkimuskysymysten rajaamaan aihepiiriin, eikä keskustelu päässyt karkaamaan aihepiiristä. Kohtuullisen vapaasti etenevissä haastatteluissa sain mahdollisuuden tarkentaa ja varmistaa vastaajien tarkoituksia. Nämä mahdollisuudet on poissuljettu strukturoidummissa haastattelumuodoissa, kuten lomakehaastattelussa, minkä vuoksi en halunnut käyttää niitä aineiston keruuseen. (Hirsjärvi & Hurme 2009, 47-48; Tuomi & Sarajärvi 2002, 75-78.)

Aineiston kokoa pohdittaessa on Tuomen ja Sarajärven (2002, 89-92) mukaan otettava huomioon, halutaanko siitä etsiä samanlaisuutta vai erilaisuuksia. Hain tutkimuksessa yleiskuvaa seurojen toiminnasta, jolloin jo viisi haastattelua tuotti riittävän homogeenista aineistoa tutkimuskysymysten osalta. Vaikka seurat olivat aktiivisuudeltaan ja toimintamuodoiltaan hyvinkin erilaisia, oli suhtautuminen tutkimuskysymysten aiheisiin samansuuntaista.

3.2.2 Sisällönanalyysi

Järjestin tutkimuksen haastatteluaineiston sisällönanalyysin avulla. Sen lähtökohtana on etsiä haastateltujen ihmisten puheesta tutkimuskysymysten kannalta relevantteja merkityksiä, minkä toteutin tässä etsimällä toimijoiden kokemuksia oman seuransa toiminnasta ja tavoitteista (Tuomi & Sarajärvi 2002, 106).

Kun tarkoituksena oli tutkia konkreettisen toiminnan yhteyksiä taustalla vaikuttavaan aatteeseen, oli analyysissä tärkeää kohdistaa huomio niihin seikkoihin, jotka paljastavat teksteissä (kirjoitetussa puheessa) käsiteltyjä aiheita ja ilmaisuja, mutta myös siihen, mistä ei puhuttu tai mitä asioita pyrittiin erityisesti painottamaan (Jussila, Montonen & Nurmi 1989, 172). Seuratoimijoiden puheista alkiolaisuus oli etsittävä paljolti juuri siitä, mitä ei sanota, ikään kuin toiminnan hengestä ja rivien välistä, jolloin osuuteni tulkinnoissa muodostui vahvaksi. Minun oli rakennettava nuorisoseuroista tekemiäni tulkintoja yhä uudelleen suhteessa alkiolaiseen ideologiaan ja nykytoimijoiden kesken, jolloin oma tulkintani nuorisoseuralaisuudesta kehittyi edelleen analysointiprosessin aikana. Laadullisessa tutkimuksessa tutkija on tyypillisesti yksi tutkimusväline, jonka tietämys ja tulkinnat kehittyvät analysoinnin edetessä (Kiviniemi 2007, 76, 79).

Käytin Tuomen ja Sarajärven (2002, 116-117) luokittelun mukaista, teoriaohjaavaa analyysimenetelmää, jossa haastateltavien kokemusmaailman käsitteellistäminen tapahtui käyttämällä taustaideologiaa käsitteiden sisältöjen rajaamisessa ja nimeämisessä. Teoriaohjaavuus ilmeni tässä siten, että liitin seuratoimijoiden kertomuksista rakennetut yleisemmän tason kuvaukset alkiolaisesta tavoitteenasettelusta poimittuun käsitteistöön. Tämän jälkeen vertasin seuratoimijoiden kertomuksista yhdistettyjen käsitteiden sopivuutta Alkion tavoitteisiin. Vertailun avulla minun oli mahdollista todeta nykytoiminnan ja alkiolaisten tavoitteiden vastaavuuksia ja eroja.

Aloitin ensimmäistä tutkimustehtävää käsittelevän analyysin Hirsjärven ja Hurmeen (2009, 143) mallin mukaisesti erittelemällä tekstejä eri aihealueisiin, mikä tapahtui lukemalla niitä monien eri näkökulmien kautta. Ensimmäisellä lukemiskierroksella keskityin etsimään, ja koodaamaan eri värisillä kynillä seurojen taustoja kuvaavia tietoja, eli mainintoja seuran jäsenistöstä ja aktiivitoimijoista, seuran yhteyksistä keskusseuraan sekä seuran olevista ja muuten mainituista toiminnoista. Tällä ensimmäisellä luennalla pyrin löytämään uusia kysymyksiä, jotka antaisivat lisää tietoa tutkimuksen kiinnostuksen kohteista. Luin aineistoa useita

kertoja aina uusien kysymysten kautta ja etsin samalla uusia kysymyksiä ja aineistosta etsittäviä teemoja. Luentojen jälkeen olin löytänyt mainintoja kahdestatoista eri aihealueesta. Aihealueet olivat sisällöllisesti vielä melko hajanaisia, joten yhdistin ne koodauksen jälkeen erilleen muusta aineistosta, millä pyrin luomaan aihekohtaisia sisällön analyysille tyypillisiä synteesejä kokonaisuudesta (Kiviniemi 2007, 80). Jaottelin nämä aineiston aihealueet vielä yksityiskohtaisemmin etsimällä samasta asiasta puhuvat maininnat ja liittämällä ne omiksi kappaleikseen. Toisen tutkimustehtävän osalta suoritin analyysin samaan tapaan koodaamalla ja yhdistelemällä aineistoa eri näkökulmien kautta.

Sisällönanalyysi ei vielä anna vastauksia tutkimukselle asetettuihin ongelmiin ja kysymyksiin, vaan se selkiyttää ja jäsentää aineiston tutkijan tulkittavaksi mahdollistaen johtopäätösten tekemisen (Tuomi & Sarajärvi 2002, 110). Tein tulkinnat etsimällä paikallisseurojen toiminnasta yhteneväisyyksiä ja eroja ensimmäisessä vaiheessa suhteessa seuratoiminnan valtakunnallisiin tavoitteisiin ja lopulta suhteessa alkioalaisen seuratoiminnan periaatteisiin. Nämä tulkinnat muodostavat varsinaiset tutkimuksen tulokset osoittaen millä tavoin ja miltä osin alkioalaisuus toteutuu seurojen toiminnassa ja tavoitteissa (Hirsjärvi & Hurme 2009, 149-152).

4 YHTEISTOIMINTAA JA KERHOJA

Keskityn kappaleessa ensimmäiseen tutkimuskysymykseen, eli siihen, millaisia tavoitteita nykypäivän nuorisoseuroilla on ja millä tavoin seurat tavoitteisiinsa pyrkivät. Kysymys on kaksiosainen, joten kuvaan aineistoa kahdesta näkökulmasta. Ensin vastaan kysymykseen seurojen itselleen asettamista tavoitteista ja pohdin niitä Suomen Nuorisoseurojen Liiton (jatkossa SNL tai Liitto) tavoiteohjelmien sekä aiemmin käsiteltyjen kasvatuksen teorioiden valossa. Samalla vertaan seurojen ja Liiton ohjelmien tavoitteita seuraten myös sitä, miltä seurojen toimijajoukko näyttää aktiivisuudeltaan ja ikäjakaumiltaan. Kappaleen toisessa vaiheessa kuvailen niitä toiminnan tapoja, joiden kautta seurat toteuttavat tavoitteitaan. Tässä kerron tarkemmin siitä, minkälaista toimintaa seuroissa todella on, kenelle toiminta on suunnattu ja miten se on järjestetty. Toista tutkimuskysymystä käsitelen kappaleessa viisi tuomalla esiin nykyisten seurojen tavoitteiden ja toiminnan suhdetta alkioolaiseen nuorisoseuraihanteeseen.

4.1 YHTEISÖLLISYYDEN JA JATKUVUUDEN TAVOITTEET

SNL:n kolmivuotisissa tavoiteohjelmissa on annettu seuroille toimintaa ohjaavat tavoitteet ja yhteinen alkioolainen arvopohja, jotka muokataan jokaisessa seurassa oman toiminnan muotoihin sopiviksi. Tekemisen riemua -ohjelma nimeää toiminnan lähtökohtaisiksi arvoiksi osallisuuden, yhteisöllisyyden ja yhdenvertaisuuden, joista tavoitteet johdetaan kullekin seuralle ominaisiin toimintatapoihin. Osallisuudella tarkoitetaan jokaisen ihmisen kuulemista ja joukkoon ottamista, yhteisöllisyys viittaa yhdessä tekemiseen ja seurayhteisöön, kun yhdenvertaisuuden periaate velvoittaa pitämään kaikkia yhtä arvokkaina ja pystyvinä. Kasvua kaiken ikää -ohjelmassa majakat valottavat uuden oppimista ja ihmisenä kasvamista; yksilöllisyyttä yhdessä toimien sekä kulttuurin ja sivistyksen vahvistamista kansainvälisessä yhteistyössä. (Kasvua kaiken ikää; Tekemisen riemua.) Näiden tavoitteiden tuomisesta seuran toimintaan oli toimijoilla pääpiirteiltään yhteneväinen linja: ” *Ei siinä ny oikeen sen kummempia, oikeen mitää tavootteeta* ” (Seura A5).

4.1.1 Kasvatustehtävä

Toiminnasta vastaavilla aikuisilla on suuri vastuu nuorten saamista virikkeistä ja hyvästä elämisen mallista. Majakat 2006 antaa heille oman toimintansa ohjeiksi huomioida ”välittäminen, kannustaminen ja halu tukea yksilöiden ja yhteisön kehittymistä niin harrastuksessa kuin ihmisenäkin”, sillä näiden kautta toteutuu nuorisoseura-aatteen tavoittelema kehittyminen ja kasvu täyteen ihmisyyteen.

Ihmisyyden kasvattamisen vastuu on haastava, kun ottaa huomioon, että seuratoiminnan pyörittäjät ovat useimmiten ihan tavallisia vanhempia. Kasvatusta pohiessaan Seuran E1 sihteeri totesi kasvatustyön olevan läsnä, se on *”aika sellasta, sellasista pienistäki asioista tulee näissä, kuinka niitten lasten kanssaki ollaan”*. Tämänkaltaisessa toiminnassa on kyse kasvatusasenteesta, mikä ei Hirsjärven (1983, 73) mukaan olekaan välttämättä tiedostettua tai erikseen auki puhuttua, sillä näillä asenteilla tarkoitetaan niitä suhtautumistapoja, joiden kautta lasten ja aikuisten vuorovaikutuksen tavat muotoutuvat.

Nuorisoseurakasvatuksen täyden ihmisyyden päämäärä on niin perimmäisiä ihmisenä olemisen kysymyksiä koskeva, että siihen voi päästä parhaiten esimerkin voimalla. Ihmisyyteen ohjaamisen parhaana keinona on toimia itse niiden hyvien käytäntöjen ja toimintatapojen mukaan, jotka ihmisenä olemiseen kuuluvat. Kasvatuksen keinoja tai sitä, mitä ”täydellä ihmisyydellä” tarkoitetaan, ei tavoiteohjelmissa avata millään tavoin. Ihmisyyden perustan näyttäisivät muodostavan toiminta toisten ihmisten kanssa, suhtautuminen erilaisiin ihmisiin ja kulttuureihin, jokaisen ihmisen henkilökohtainen ainutlaatuisuus ja arvo sekä itsensä kehittämisen mahdollisuus. Näitä tavoitteita kohden Suomen nuorisoseurojen on toiminnallaan pyrittävä.

4.1.2 Tavoitteiden asettaminen

Seurat eivät asettaneet toiminnalleen tarkkoja tavoitteita, vaan niitä koettiin lukea suoraan Liiton ohjaavista tavoite-etapeista ja seurata niitä. *”Nuorisoseuroollahan on määrättyt tavoitteet, ku luettu oikeen niitä sääntöjä niin niis on oikeen isoot”* (Seura A5); *”Se ei toimi täälä alahallapäin niinku niillä siellä, että kyllä ne tavoitteet katuaa”* (Seura C3). Tavoitteet nähdään ylhäältä päin annettuina ja vieläpä todellisuuden vastaisina, vaikka Tekemisen riemua -ohjelma toteaa nuorisoseuratoiminnan lepäävän ”yhteisesti asetettujen” arvojen ja tavoitteiden varassa. Tavoitteiden asettaminen on hyvin merkittävää seuran toiminnan onnistumiselle, sillä tavoitteet ohjaavat toiminnan kaikkia osapuolia (Puolimatka

1996, 120). Seuran B4 puheenjohtajan kommentti *”Tavoitteiden kanssa, että jos ei sitä toimintaa oikeen oo”* kertoo tavoitteiden puuttumisen johtuvan toiminnan puuttumisesta. Tavoitteiden nähdään kuitenkin yleensä ohjaavan toimintaa, minkä valossa edellinen kommentti olisi tulkittava toisin päin: toimintaa ei ole, koska ei ole asetettu tavoitteita (Hirsjärvi 1983, 185).

Kanta seuran tavoitteisiin muuttui usean haastattelun kuluessa, kun toimijat huomasivat; *”mutta ei semmosta, että olis tarkkaan määritelty, että nyt niin toimitaan näin”* (Seura E1). Toiminnalla siis lopulta olikin tavoitteita, niistä vain ei oltu tarkkaan sovittu. Toisaalta eräässä seurassa oli tapana, että *”kun uusi kausi alotetahan, niin yleensä me aika nopeesti päätetään siitä, et mitä me kesällä tehdään: että se talven tekeminen on sillai tavoitteellista”* (Seura D2). Tavoitteiden eksplikoinnin taso oli seuroissa alhainen, tai sitten niitä ei oltu yritettykään tuoda toiminnan tasolle: *”Siinä vaatiis sen, että joku oikeen siihen rupiaas ja organisois sen homman, että mitenkä niihin päästäis niihin tavootteesihin”* (Seura C3). SNL:n ohjelmat antavat seuroille laajat, kasvatuksen päämääriä kuvailevat tavoitteet, jotka seurojen olisi itse pilkottava pienempiin ja konkreettisempiin osatavoitteisiin, joiden toteuttamiseksi toiminta suunnataan (Hirsjärvi 1983, 72; Kasvua kaiken ikää).

Liitto sai kritiikkiä tavoitteiden asettamisen tavastaan: *”Taas sitte niitten keskusseurojen sun muitten, että mitenkä ne sellaaasia tavootteeta meille laittaa: Apuja pitää olla siihen, että kuinka niihin tavootteisiin sitte päästähän tänä päivänä, että ajat on muuttunu”* (Seura C3). Myös muissa seuroissa koettiin, ettei Liitolta saa apua toiminnan järjestämiseen: *”Pitäis jalkautua tänne muitten joukkoon, eikä töllätä sieltä ja keksiä hienoja visioita”* (Seura D2). SNL:n tavoiteohjelmat ja säännöt tulkitsevat asian niin, että seurojen konkreettinen avustaminen on väliportaan, eli piirijärjestöjen tehtävä (esim. Kasvua kaiken ikää). Majakat 2006 ohjaa selväsanaisesti: *”vastuu seurojen tukemisesta on [piiritason] keskusseuralla”*. Vain yhden seuran toimijat toivat esille piirijärjestön osuutta toimintaansa, toteamalla sen muuttaneen hankalan yhteyden päähän *”Mutta tietysti se on E-P:llä tuon nuorisoseuran kans. -- Nyt jos sullaki on asiaa sinne, niin pitää muuten varata, se on puolen tunnin ajo sinne.”* (Seura D2). Tästä piirijärjestöä koskevien kommenttien puuttumisesta voi päätellä sen toiminnan olevan näkymätöntä toimijoille, he eivät koe saavansa apuja miltään nuorisoseuraorganisaation tasolta. Huomio on ristiriidassa niiden tavoitteiden kanssa, jotka SNL on asettanut piirijärjestöille ja itselleen Kasvua kaiken ikää -ohjelmassa. Jos nämä koulutusta,

neuvontaa ja tietojen keräystä ja välitystä koskevat tavoitteet toteutuisivat, seurojen suhde ylemmän tason organisaatioihin olisi tiiviimpi ja heillä olisi myös kerrottavaa näistä yhteyksistä.

4.1.3 Seuratoiminnan ylläpitäminen

Seuratoimijat nostivat kollektiivisesti esiin kaksi toimintansa tavoitetta: *”Talous pitää saara kuntohon, se on tärkeä”* (Seura B4) ja *”Nykyäänhän joka ainoan seuran tavoote on se, että se pysyy hengis”* (Seura C3). Nämä tavoitteet on kirjattu myös SNL:n tavoitteisiin pyrkimyksinä kehittää *”maakunnallisen nuorisoseuratyön taloutta ja toimintaa”* sekä tuoda *”toimintaa aktiivisesti näkyväksi ja tunnetuksi”* (Kasvua kaiken ikää). Tavoitteiden valtakunnallinen kirjaaminen herättää kysymyksen siitä, ovatko nuorisoseurat toimija- ja rahoituskriisissä laajemminkin, vaikka organisaatio on kulttuurijärjestönä yksi Suomen suurimmista. Viitteitä tästä antaa myös se, että paikallistason seuroista osalla on hyvinkin vähän toimintaa, mihin nähtiin syyksi osallistujien puute: *”jos olis tulijoota, järjestettäis kaikenlaasta -- niin, eikä yksinkertaasesti oookaa [nuoria tällä kylällä]”* (Seura A5); *”Mutta seki on aina sitte se vetäjien puute, mikä on”* (Seura B4). Tässä viitataan varsinaisen toiminnan ohjaajiin ja osallistujiin, mutta myös seuratoimintaa organisoiviin aktiivitoimijoihin.

Talousasioitaan toimijat eivät liemmin avanneet. Taloudenhoidon nähtiin olevan vahvasti liitoksissa seuran pystyssä pysymiseen ja tavoite oli selvä: *”se, että pysytähän: raha-asiat oikeen päin”* (Seura B4). Seurat keräsivät rahoituksensa *”Jäsenmaksuulla ja sitten me saarahan kaupungilta avustuksia”* (Seura A5), joiden lisäksi rahaa saatiin osallistumismaksuista ja erilaisilla tapahtumilla. Suurimmat menoerät olivat Liiton jäsenmaksu sekä seuratalon ylläpitämiseen liittyvät maksut *”On tämä iso talo täs: Tän ylläpitäminen on tosi kallista, noin kolmen viikon välein saa tilata 1500 litraa öljyä näin talviaikaan”* (Seura E1). Erilaisten tapahtumien järjestäminen näytti todellisuudessa olevan se, millä menot katettiin: *”Niin, lipputulot, joo, että sillä yritetähän pitää talo pystys. Jäsenmaksut tuloo siihen lisäksi, mutta neki on taas että siitä maksetahan keskusseuralle jäsenistä, niin se alakaa olla sitte...”* (Seura C3). Liiton suunnalta seurat eivät kokeneet saavansa taloudellista apua: *”Raaka totuus, ettei se keskusseura sano ku jotta voi voi, jos joskus ei oo rahaa, että nurinhan se silloin menöö”* (Seura C3), vaikka resurssien kohdentaminen paikallistasolle on kirjattu Tekemisen riemua -ohjelmaan.

Toiseksi tavoitteekseen seurat nimesivät toiminnan ylläpitämisen ja sen muotojen kiinnostavammaksi tekemisen. He kokivat, ettei nykyisen kaltainen

toiminta enää kiinnosta: ”Kyllähän se muuttunu on, ei lapset enää sillä lailla lähäre” (Seura C3). Tähän nähtiin syyksi myös harrastusmahdollisuuksien hurja määrä: ”Et on liikaa niinku valittavana: nykyään voi valita ihan mistä tahansa, ja kokeillaan sitä ja kokeillaan tätä ja noin” (Seura D2). Nuorisoseurojen toiminnot kattavat perinteisesti kulttuurin ja liikunnan koko kirjon, mitä vasten on vaikea uskoa etteikö kaikille löytyisi omaa harrastusta.

Ratkaisu toiminnan kiinnostavuuden nostamiseen ja osallistujien mukaan saamiseen nähtiin lapsissa ja heidän kiinnostuksensa herättämisessä:

”Et pitäs keskittyä niihin mukuloihin, ja löytää sieltä ne semmoset asiat mitkä niitä kiinnostaa ja niiden kautta laajentaa. Ku huomaa, että niitä lapsia saa siihen mukaan, niin pitää löytyä se pieni rahamäärä sille hyvälle opettajalle, joka motivoi ne lapset ja nuoret ja motivoi siitä vielä ne vanhemmat sitte mukahan.” (Seura D2).

Tässä haetaan elävää suhdetta lapsiin ja nuoriin, minkä myös Majakat 2006 kirjaa kehittymisen edellytykseksi. Seurassa E1 suhde lapsiin ja nuoriin toteutuu heidän läsnäolonsa ja aikuisten suhtautumisen kautta: ”Ollaan haluttu, että lapset ottaas tän talon niinku ittellensä jo mahdollisimman nuorena: tärkeä just senki kannalta, et pysyy seura toiminnassa” (Seura E1).

Toiminnan kehittämisen ideassa palataan nuorisoseuratoiminnan ytimeen, joka on lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisääminen laadukkaan harrastus- ja kerhotoiminnan avulla (Tekemisen riemua). Vaikka paikallistasolla on tässä ilmeisenä motiivina toiminnan ylläpitäminen, toteutuu samalla koko nuorisoseurakasvatuksen päämäärä itsensä kehittämisen mahdollisuuksien luomisesta. Majakat 2006 nimesi oman kolmivuotiskautensa (2004-2006) sisällölliseksi tavoitteeksi lasten ja nuorten toiminnan kehittämisen, joka on siirtynyt vähintään tavoitteena, usein toimintanakin myös seurojen tasolle.

Yhdessä haastattelussa pohdittiin laajasti nuorisoseuratoiminnan kehittämistä. Tässä varapuheenjohtaja vetosi toiminnan perusteisiin, millä hän tarkoitti toimintaan osallistuvia lapsia ja nuoria:

”Edelleen mä palaan siihen, että jos ei oo kivijalka siellä pohjalla hyvä niin mureneehan se – se on vaan niin kova juttu se. -- Tärkeintä kai olis saada ihmisiä siihen toimintaan mukaan, ja niitei saada muutaku sillä, että jalkaudutaan tänne oikeesti niinku tekemään juttuja: sen jälkeen voidaan sitte visioida, ku saadaan isot laumat mukaan. -- Pitää sitte tosiaan löytää

sellanen koukku mistä se väki ottais kiinni, että nyt niinkun ollaan tekemässä.” (Seura D2).

Majakat 2006 muistuttaa, että seurojen on pysyttävä avoimena uusille harrastusmuodoille, joiden suuntaa on kuunneltava jäsenistöstä: *”Sielä oli nyt sellasia nuoria, varpailla käveleviä tyttölöisiä kymmenen kappaletta. Että nyt kattellaanki siihen balettiohjaaja ja vedetäänki nuorisoseuran alle balettikoulu.”* (Seura D2). Toiminnan ei tarvitse pitäytyä perinteisissä muodoissa, vaikka ne pysyvätkin taustalla luomassa ”järjestölle uskottavuutta ja profiilia -- uutta kulttuuria luotaessa” (Majakat 2006).

Massojen haalimisen tavoite on kirjattu Tekemisen riemua -ohjelmaan järjestön tunnetummaksi tekemisen muodossa. Eräässä seurassa oli hoksattu käyttää menestyksekkäästi sosiaalista mediaa näkyvyyden tuomiseen ja tapahtuman markkinointiin: *”ilimootettiin feisbuukis sitte. Se toi mun mielestä älyttömästi porukkaa, vähä ilimootustapaa muutettiin sitte, niin sitä me ihmeteltiin”* (Seura A5), mikä kuvaa nuorisoseurojen tavoiteltavaa tapaa valjastaa internet itsensä näkyväksi tekemisen kanavaksi sekä Liiton että paikallisseurojen tasolla (Tekemisen riemua).

Paikallisseurojen tasolla ei tämän aineiston mukaan ole ongelmana niinkään nuorisoseurojen vieraus, vaan kylien ikärakenne: *”Nuorten parishan sitä pitääs töitä teherä, mutta se on vaan nämä nuorisoseurat, että jos ei niitä nuoria oo kylällä.”* (Seura C3). Seurat pitivät nuoren ikäluokan mukaan saamista yhtenä tavoitteenaan, mikä vastaa SNL:n tavoitteita. *”Tavallaan nuorisoseura meidän kaltases yrittää olla -toiminta kuitenkin on- vaikka ollahan tälläisiä vanhempia herroja, jotka sitä pyörittää”* (Seura E1). Valtakunnallisen nuorisoseuralaisten ikäjakauman valossa nuorison puuttumisen ongelma näyttää paikalliselta, sillä vuonna 2009 puolet jäsenistöstä on ollut alle 29-vuotiaita ja neljäsosa alle 16-vuotiaita (Tekemisen riemua). Saattaa toki olla, että tutkimuksen otokseen valikoitui sattumalta saman ongelman kanssa painivia, mutta seurat sijoittuivat vaihtelevasti sivukylille ja keskustojen reunoille, joten sijainnin vaikutuksen pitäisi olla vähäinen. Nuoren ikäluokan puuttumista ei nähty ainoana ongelmana, vaan lisäksi vedottiin siihen, että *”nuorilla ei oo enää aktiivisuutta sillä lailla”* (Seura B4); *”Ei vaan piisaa nuoria, tai sitte niillä on jotaki muuta”* (Seura C3). Seuratoimijat tuntuivat ottavan tämän nuorten huonon osallistumisen asiana, jolle on vaikea tehdä mitään. Jossain oli kyllä *”yritetty yhtä jos toista”* (Seura A5), mutta tuloksetta. Nuorten mukaan saamisen tavoitteeseen suhtauduttiin jollain tavoin lakonisesti, mitä kuvaa hyvin seuraava:

”Pitääs olla kaks kolomasosaa nuoria mukana, mutta nykyäänhän ei enää toteuru se” (Seura A5); *”Sitähän ne kaikki kyselöö, jotta millä sitä saa [nuoria ihmisiä mukaan], mutta emmä tierä alakaako se olla, että nuorisoseurojen aika on ohitte.”* (Seura C3). Ongelma sivuutetaan, eikä siihen ole voimia puuttua.

Seuran toimintaan osallistujien määrää pidetään annettuna, mutta johtokunnan syntymisen eteen tehdään enemmän töitä: *”Nuorempia on tulossa ja siihen me pyritään -- Se on nyt sun vuoro tulla [johtokuntaan], ku mä oon ollu niin kauan”* (Seura E1). Yhteisenä tavoitteena oli, että *”Pitääs löytää enempi ihmisiä jotka toimii, ei vaan taira olla”* (Seura C3). Kuten edellisestä voi lukea, ei johtokunnan kasaan saaminen ole ollut aina helppoa. Edellä lainatun seuran kohdalla asiat olivat tässä suhteessa todellisuudessa hyvin, sillä *”johtokuntahan nyt on, et siinon kymmenen jäsentä”* (Seura C3). Liiton tavoiteohjelmissa ei puututa seurojen organisaatorakenteisiin muutoin kuin toteamalla, että *”Nuoria tulisi olla toiminnan suunnittelijoina ja päätöksentekijöinä samassa suhteessa kuin heitä on jäsenistössä”* (Kasvua kaiken ikää). Tavoite toteutuu otoksen seurojen jäsenistöön suhteutettuna, sillä esimerkiksi SeuranC3 johtokunnassa puheenjohtajan mukaan *”mä oon 32 ja kaikki on musta ylähäppäin”* mikä vastaa myös jäsenistön ikärakennetta. Valtakunnallinen tavoite, puolet alle 29-vuotiaita jäseniä, on näiden seurojen kohdalla kaukana.

Seurojen tavoitteena on saada Majakat 2006 -ohjelmaa mukailleen nuoria mukaan hallitukseen. Seurassa E1 tähän pyrittiin pitkän tähtäimen tavoitteena erillisen nuorisotoimikunnan kautta: *”Saaraan sitä nuorisotoimikuntaa täs käynnistettyä”*. Vanhempia seuratoimijoita ei pidä nähdä pelkkinä jäänteinä, entisinä seuralaisina, jotka eivät ymmärrä lopettaa, sillä ikäpolvien yhteistoiminta on rikkautta (Kasvua kaiken ikää). Nuorisoseuroissa eri-ikäisten yhteisö, nuorten ja vanhojen kanssakäyminen nähdään erityisenä vahvuutena, jossa *”opitaan yhteisen toiminnan myötä ihmisenä olemisen ja ihmisyyden arvoa”* (Majakat 2006). Näitä näkökohtia ei kukaan haastatelluista tuonut ilmi, mistä päätellen rinnakkaiselon rikkautta ei oltu tiedostettu.

4.1.4 Yhteisöllisyyden rakentaminen

Nuorisoseurojen tavoitteet ohjaavat toimintaa kohti oppivaa ihmisyyttä ja hyväksyvää yhteisöä sekä näiden kautta kohti hyvää elämää edistävää ihmisyyden kulttuuria (Majakat 2006). Seuroissa nähtiin oman tehtävän kiinnittyvän kyläyhteisön ja yhteisöllisyyden ylläpitämiseen: *”Tavoitteena tällä seuralla on ylläpitää tätä*

kyläläisten kanssakäymistä” (Seura E1), vaikka toisaalla koettiin, että kylän asema yhteisönä on muuttunut: *”Ei sitä varmaan koeta enää niin tärkeeksi ku se on ennen ollu. Ei oo enää sellaaasia kyläyhteisöjä, jokaanen hoitaa omaa asiaansa.”* (Seura C3).

Seuratoimijoiden ajatusten eroavaisuuksista voi aistia sen muutoksen, jonka vallassa maaseutu ja sen kylät elävät. *”Silloon on kasaannuttu johonki, ja silloin on ollu se ajatus, nyt on tietokonehet ja kaikki muut”* (Seura C3) tiivistää sen, miten tieto- ja liikenneyhteydet pienentävät etäisyyksiä. Enää ei olla sen varassa, mitä löytyy kävelymatkan päästä: *”Nythän niitä viedään tuonne kirkolle, lähdetään kuljettamahan, ku on mahdollista.”* (Seura D2), jolloin oman kylän ihmiset saattavat jäädä vieraisiksi. Nuorisoseuroissa koetetaan paikata yhteisön häviämistä sillä, että *”On tämmönen paikka mihinkä voi mennä ja kokoontua harrastamaan ja sillä lailla niinku suht ilmatteeks”* (Seura E1). Seuran E1 puheenjohtajan kommentti *”Jos oikeen totta ajatteloo, niin ei se oo häävi, mitä tää olis tää meirän kylä, jos tätä [nuorioseuraa] ei olisi”* osoittaa, että seurat ovat onnistuneet ylläpitämään historiallista tehtäväänsä kyläyhteisöjen rakentajina ja ylläpitäjinä. Oman asuinalueen kehittäminen ja seurantalons ottaminen kylän toiminnan keskuksiksi on otettu Majakat 2006 -ohjelman mukaisesti seurojen tavoitteeksi.

Seuroissa luodaan tulevaisuutta ja kasvatetaan tulevaisuuden kansalaisia myös antamalla lapsille mahdollisuus kehittyä yksilöinä yhteisössä: *”On ne tutut kaverit ja tuntee vähä niitä ohjoajia, ku ne on niitä vanhempia. Niillon mukava sielä, ne kokee niitä onnistumisen elämyksiä, niin ne tulee helposti toisenki kerran, joka taas sitte ruokkii sitä yhteisöllisyyttä.”* (Seura E1). Tämä on juuri sitä toimintaa, jota Majakat 2006 tavoittelee vaatimalla *”lapsille ja nuorille kulttuurisen toiminnan avulla mahdollisuuden kasvuun yksilönä ja yhteisön jäsenenä”*.

Koska nuorisoseuran toimintaan osallistuminen on jokaisen henkilön oma valinta, on motivaatio tärkeässä asemassa. Seurassa D2 oli tavoitteista keskusteltu päätyen siihen, että tavoitteena on *”Pitää hauskaa, olla yhdessä ja muuta; ei mitää hienoja tavoitteita”*. Kun tätä yhdessäolon tarkoitusta pohdittiin tarkemmin, löytyi taustalta yhteenkuuluvaisuuden, yhteisöllisyyden tarve: *”Ne kuitenkin sitte osaltaan hitsaa sitä porukkaa yhteen nää, kun on yhteiset mielenkiinnon kohteet ja yhteiset tavoitteet. Yhdessä halutaan pyrkiä jotakin päämäärää kohden, yhdessä halutaan tehdä jotakin”*(Seura D2). Yhteisöön kuulumisen ja vapaaehtoinen yhdessä tekeminen ovat vahvoja motiiveja, joiden läsnäolo on hyvä pitää mielessä varsinaisia tavoitteita

asetettaessa. Majakat 2006 asettaa toiminnan lähtökohdiksi sen omaehtoisuuden, suvaitsevaisuuden, yhteisöllisyyden sekä verkostoitumisen. Kurki (2006, 176) lisää näihin toimintaan osallistumisen motiiveihin vielä persoonallisen sitoutumisen ja muiden auttamisen halun. Hän korostaa vapaaehtoistyön olevan aina ”aitoa kansalaisuutta”: osallistumista ja yhteistyötä toisten kanssa.

Yhteisöllisyyden kokemuksia voidaan tavoitella hyvin monenlaisella toiminnalla. Se voi olla esimerkiksi *”Sellasta yhyres olemista, kahtena iltana periaattees täs karaokea”*, kuten Seurassa A5 oli tapana viettää aikaa ilman suuria sovittuja tavoitteita. Aktiivihenkilöiden tekemisen motiivit ovat jokaisessa seurassa erilaisia, joten myös niistä kumpuavat tavoitteet sekä niihin pohjautuvaa toiminta muodostuvat erilaisiksi. Toisaalla lauletaan karaokea omaksi iloksi, kun toisaalla tavoite johtaa suurempiin tekoihin: *”Näihin juhliin nyt ollaan satsaamassa, sellaseen palvelutarjontaan”* (Seura E1). Suomen nuorisoseurojen järjestön moninaisuus ja vahvuus syntyy näistä eroavaisuuksista – sitä tehdään, mitä paikalliset toimijat haluavat. Yhdessä tekeminen ja jokaisen mukana olijan oma, yksilöllinen toiminta on kaikessa tekemisessä samanarvoista: *”Jokainen osaa jotaki, eikä täällä ketää sillä lailla väheksytä sitä työpanosta.”* (Seura E1).

4.1.5 Liikunta

Nuorisoseurojen tavoitteet asemoituvat konkreettisen toiminnan taustavoimiksi: talous, toiminnan ylläpitäminen, yhteisöllisyys ja yhdessä tekeminen. Näiden kontekstitekijöiden lisäksi tuli yksi konkreettinen tavoite: *”Aina se iso huoli, ku lapset lakkaa sen liikkumisen, niin yritetään kans, että sais sen pirettyä houkuttelevana”* (Seura E1). Liikuntamahdollisuuksien tarjoaminen oli jokaisen seuran tavoitteissa. SNL:n jäsenseuroissa liikunta (26% kaikista harrasteryhmistä) on tanssin (36%) ja teatterin (14%) ohella keskeisin harrastusmuoto, joten tähän tutkimukseen valikoituneet seurat eivät sen osalta poikkea valtakunnallisesta.

Liikunnalliset tavoitteet olivat erilaisia, mutta viesti oli kaikilla sama: *”Aika iso asia muksulle, että pysyy liikkees, ja aikuusillekki”*(Seura E1). Yhdessä nuorisoseurassa liikunta muodostaa toiminnan rungon *”siihen me aina vanhaan palataan, siihen urheelutouhuun, kun se kannattaa”* (Seura E1), kun toisessa seura on rakentanut puitteet: *”jos joku haluaa mennä potkimahan [jalkapalloa], niin se kenttä siinä ainakin on”* (Seura A5). Toiminta on vapaaehtoista ja tekijöidensä näköistä, joten molemmat tavoitteellisuuden tasot, ja niistä nouseva toiminta ovat nuorisoseurojen toimintaperiaatteen mukaisia.

Toisaalta liikunnalliset tavoitteet jäivät toteutumatta samoista syistä kuin muukin toiminta: joko ei ollut osallistujia ”Ei oo nuoria kylällä, meillei oo varmaankaa nuota alle 15vee tenavia ei oo montaakaa”(Seura A5), tai oli pulaa ohjaajista: ”Varmaan noita liikuntajuttuja lapsille ja nuorille vois kehitellä, mutta se on aina vähä hankalaa, koska niitä ohjaajia ei oo” (Seura E1); ”Se vetäjän puute on, mikä on, ettei saisi olla kovin vanhoja sitte ne vetäjäkkää” (Seura B4). Tavoiteajattelun vaikeudesta kertoo, että eräässä seurassa puheenjohtaja ei osannut nimetä liikunnan järjestämistä seuran tavoitteeksi tai ylipäättään seuran toiminnaksi: ”Joo, ei siinä oo muuta tahoaa, mutta toki ne on osallistunu näihin seurojen liigapeleihin ja näihin. -- Sitä ei oteta mitenkää vakavasti, jotta se on vaan!”. Taulukkoon 1. olen koonnut ne toimintamuodot ja toimintatehtävät, joita toimijat kokevat seuroissaan harrastettavan sekä heidän näille tehtäville nimeämänsä konkreettiset tavoitteet.

TAULUKKO 1. Seuroille asetetut tehtävät seuratoimijoiden kokemuksissa sekä tehtävistä johdetut tavoitteet.

Kasvatustehtävä	Talous	Toiminnan ylläpitäminen	Yhteisöllisyys	Liikunta
- Ei enää seuroilla	- Talous kuntoon	- Osallistujat	- Kyläyhteisön	- Pitää ihmiset
- Yksilöllisyyden	- Seuratalojen	- Johtokunta	ylläpitäminen	liikkeessä
huomioiminen	kustannukset	- Ohjaajat	- Yhdessä	- Tarjota
- Toiminta toisten	- Avustukset,	- Toimintojen	tekeminen	onnistumisen
kanssa	jäsenmaksut ja	kiinnostavuus	- Kehittyä	elämyksiä
- Vuorovaiku-	tapahtumatuotot		yksilöinä	
tuksen tavat			yhteisössä	
			- Hauskanpito	

4.2 HARRASTEKERHOJA JA TILOJEN VUOKRAUSTA

Seuraavassa esittelen sitä, millaista toimintaa järjestämällä nuorisoseurat pyrkivät asettamiinsa tavoitteisiin. Vertaan toimien jakautumista valtakunnalliseen Nuorisoseuratoiminnan tilastot 2006 – 2010 -raporttiin. Aloitan toimintojen esittelyn sen reunaehtoien, nuorisoseuran talon ja talousasioiden hoitamisesta. Seuraavaksi

kerron seurojen jäsenille suunnatusta toiminnasta, mistä etenen laajempaa joukkoa koskeviin toimintoihin. Lopuksi kerron vielä joistain toimintamuodoista, joita seuroissa oli yritetty pitää yllä huonolla menestyksellä. Samalla viitataan myös niihin toimiin, jotka kuuluvat nuorisoseurojen, mutta eivät otoksen seurojen toimintaohjelmaan.

4.2.1 Nuorisoseurantalo ja taloudenhoito

Nuorisoseurojen sivistystavoitteet ovat jääneet aikojen kuluessa vähemmälle. Toiminnan painopiste on nykyään ”*Menny ensinnäki enempi siihen, että mistä me saarahan rahaa*” (Seura C3). Talouden turvaamisen tavoite ohjaa toiminnan suunnittelua ja siihen käytetään monia keinoja, vaikka nuorisoseurojen sisällöllisen toiminnan tulisi olla ensisijaista. Varhaisissa nuorisoseuroissa taloudenhoito ja tilojen kunnossapito nähtiin itseopiskelun ja taitojen hankinnan välineinä (Alkio 1922, 165-166). Alkiolainen taloudenpidon kasvattava vaikutus on jäänyt taka-alalle, sillä nykyisillä seuratoimijoilla on aito huoli siitä, miten he saavat toimintansa rahoitettua; taloudenhoidon kasvatuspuoleen ei viitattu millään tavalla.

Toiminta rahoitetaan nuorisoseuroissa ”omalla varainhankinnalla, jäsenmaksuilla ja avustuksilla” (Kasvua kaiken ikää), joita kaikkia käytettiin myös tutkimukseen osallistuneissa seuroissa. Seurassa E1 oli saatu remonttiin projektirahoitus, minkä puheenjohtaja koki vaivalloiseksi: ”*Yhristysten toiminta menee siihen, että pitää olla koko ajan hakemassa, mutta nyt pitää tosiaan se jälkiseurantakin*” (Seura E1). Jäsenmaksujen lisäksi vakavarisuuteen pyrittiin keräämällä ryhmiin osallistumisesta maksua, ei kuitenkaan pois jäämisen kustannuksella ”*Lapsiltahan me peritään ohjatusta sellaanen yhden euron käyntimaksu, mutta jos ei oo varaa maksaa, niin ei sitä rupia kukaa kräväämään*”. Varsinaisen rahoituksensa Seuran E1 toimijat kokivat saavansa vuosittain järjestämästään suur tapahtumasta: ”*Tästä [tapahtuma x] me saadaan oikiastansa meidän rahotus*”.

Tutkimukseen osallistuneista viidestä seurasta neljällä oli oma seurantalo. Talot ovat vanhoja, ja niiden ylläpitäminen vaatii kunnostustoimia, jotka kuuluvat myös seuratoiminnan piiriin: ”*Keittiö ja ulukokattoremontti ja ulukoseinien eristys ja maalaus, niin sitte olis*” (Seura E1); ”*pitääs teherä vähä kunnostustoimintaaki --. keittiö on uusittu*” (Seura B4). Näihin talon töihin tarvitaan rahaa sekä tekijöitä. Suuria remontteja lukuun ottamatta toimet hoidettiin talkoovoimin, kökällä ”*mutta eihän se enää niin innokasta oo*” (Seura A5). Koska ”*se pohjalaanen kökkähenki*

puuttuu nytte” (Seura D2), oli kunnostustöihin ja muihin varattava entistä enemmän rahaa, jotta ne saadaan teetettyä ammattilaisilla. *”Niin, lipputulot, joo, että sillä yritetään pitää talo pystys*” (Seura C3) kertoo, minkä vuoksi seurojen on ajateltava toimintaansa niin paljon rahan kautta. Jotta seurat pysyisivät elinvoimaisina, on toiminnan on katettava itsensä lisäksi myös seurantaloon kustannukset.

Toimijat nimesivät seurantalolle tehtäväksi toteuttaa yhteisöllisyyden rakentamista toimimalla paikkana *”mihinkä ne [nuoret] voi tulla -- joku kokoontumispaikka on kuitenkin hyvä olla, jos joku sattuu tarvitsemahan*” (Seura A5). Toisessa seurassa tavoitetta oli lähestytty järjestämällä avoimien ovien päiviä: *”oli aivan jutustelu, tai että oli talo vaan auki, että keitettiin kahvia ja näin, että olis, mutta ei se enää toiminu sellasena muuten vaan kokoontua*” (Seura C3). Kylät ja seurat toimivat eri tavoin, joten nuorisoseuran on etsittävä ympäröivän alueen tapojen joukosta oma tapansa toteuttaa yhteisöllisyyttä. Seura-aktiivien on kuunneltava *”herkällä korvalla, että jos jotaki on kylällä toivomuksia*” (Seura B4), jolloin toteutuu samalla Liiton tavoite kaikkien osallistumisesta jo toiminnan suunnitteluun. *”Kyllä se on eräänlaanen kokoontumispaikka, voi sanua että tämä on.. Se on.. Kuiteskaa niin kauheen jäykkää oo..”* (Seura A5) kertoo seurantaloon suomasta mahdollisuudesta vapaamuotoiseen yhdessäoloon, mikä opettaa nuorisoseurojen tavoitteita toteuttaen nuorille aikuiselämässä tärkeitä vuorovaikutuksen ja toisten huomioimisen pelisääntöjä.

”No kyllä täällä melekeen joka päivä joku on” (Seura A5) osoittaa talojen olevan kovassa käytössä. Vapaa oleskelu ja tekeminen kiinnostavat: *”Porukka käy pelaamas pingistä tuos*” (Seura A5) ja *”biljardiaki aina silloin tällöön*” (Seura E1). Näissä taustalla tietenkin yhdessä olo ja kuulumisten vaihto, mutta myös se, että *”täällä saa purkaa vähä niinku omia paineita -- puolueettomalla maaperällä*” (Seura E1). Nuorisoseuralaisten lisäksi seurantalot toimivat laajemminkin kokous- ja kokoontumispaikkoina: *”Muut yhdistykset on täällä pitää kokouksia ja tapahtumia, esim. ajokokeita*” (Seura E1). Seurassa C3 yhteistyö ulottui syvemmälle: *”ja sittehän on maa- ja kotitalousseuran naiset kans täs niinku yhyres tavallansa*”, millä pyritään Majakat 2006 -ohjelman mukaiseen yhteistyöhön samoja asioita ajavien yhdistysten kanssa. Seurojen toiminta yhdistää kylän ihmisiä.

4.2.2 Kerhotoiminta

Alkuseuroissa toiminta rakentui itsekasvatusta ja ajattelun heräämistä tukevien toimien, kuten lukemisen, kirjoittamisen, luonnontutkimuksen ja fyysisen

harjoittelun varaan (Alkio 1923, 137-143, 154). Nykytoimijoiden puheissa liikunta oli ainoa yksittäinen harrastemuoto, jonka järjestäminen mainittiin tavoitteeksi. Tavoitteen asettaminen johtaa toimintaan, ja kaikissa viidessä seurassa kerrottiin toimintaan kuuluneen vähintään viime vuosina jotain liikuntaa (tanssi luettu mukaan). Valtakunnallisella tasolla neljännes kaikista harrastusryhmistä on liikunnallisia, lisäksi viidennes harjoitti kansantansseja ja 15% muita tanssin lajeja (Nuorisoseuratoiminnan tilastoja 2006-2010).

Liikunnan houkuttelevuutta oli pyritty ylläpitämään monien erilaisten liikunta- ja tanssikerhojen avulla, jotka olivat kuitenkin jostain syystä poistuneet viikkojärjestyksestä. *”Se menöö aina, sanotaanko sellaa sis sykliis -- lopetettiin ku hiipuu sitte. mielenkiinto lopahti siihen”* kuvasi Seuran E1 sihteeri toiminnan luonnollista muutosta. Yksi asia kiinnostaa tietyn aikaa, kun tilalle *”tulee jotaki uutta sitte, että mikä se ny sitte on taas.* (Seura E1). Liikunnallisten tavoitteiden toteutumiseksi tällaisella vaihdunnalla ei kuitenkaan ole vaikutusta, vaan se jopa tukee niitä, kun osallistujien mielenkiinto pysyy yllä.

Liikuntamuodoista yleisin oli *”se lasten ja nuorten sähly”* (Seura E1); *”Pelaamas on käyny jonku verran näitä salibändiä ja sählyporukoota”* (Seura C3). Pelaamassa käytiin ohjatussa kerhossa: *”Sählyporukoita on usiempiki, on ala-asteikäisten ja yläasteikäisten ja sitte näille ihan pienille, ne ei tohtinu olla sielä isompien seas”* (Seura E1) sekä itsenäisemmin rennon tavoitteellisesti: *”Pelaamas on käyty, osallistuttu näihin seurojen liigapeliin ja näihin: Poijat on käyny harjoittelemas tuos ku on ollu tilaa ja aikaa ja kiinnostusta”* (Seura C3). Missään ei mainittu sählyporukoiden valmennuksesta, vaikka tavoitetta olisi: *”keskuseura järjestää sählyturnausta tällä alueella”* (Seura E1). Pelaamiselle asetettiin varsinaisten taitovaatimusten asemasta liikunnan ilon ja elämän pelisääntöjen tavoitteita.

Sählyn lisäksi liikuntaa koettiin tuoda ihmisten ulottuville järjestämällä esimerkiksi *”sunnuntaijumppa ja sitten tää lenkkiporukka joka lähtee täältä”* (Seura E1). *”muutama tyttö käy tuos tanssimas peilin edes”* (Seura E1) kertoo, miten liikunnan omaehtoisuutta oli onnistuttu lisäämään. Seurassa E1 liikunta muodosti seuran toiminnan päätarkoituksen, joten se on myös monipuolisesti edustettuna. Varsinaisen järjestetyn liikunnan lisäksi oli huolehdittu puitteiden osoittamisesta *”Jalokapallokenttä tuos, jos joku haluaa mennä potkimahan, niin se kenttä siinä ainakin on”*(Seura A5) ja jätetty sitten tekeminen omaehtoisuuden varaan: *”poijjat*

siihen teki itte maaliitki, ja.. Mutta kyllä se on jääny.” (Seura A5). Pelaamisen innostus jää, kun toiminnalle ei ole tavoitteita *”siellä pitää olla semmonen porkkana, että siitä menee muuten niin äkkiä motivaatio pois”* (Seura D2).

Yhden seura toiminnoista *”kaikki pyörii tanssimises: tanssitaan perinteisiä ja ei-perinteisiä kansantansseja, eri juttuihin tulevien vuosiohjelmien tansseja”* (Seura D2). Heillä seuran toiminta oli rajattu selkeästi koskemaan vain kansantansseja, joten se poikkesi muista haastatelluista jonkin verran. Tässä seurassa painottui toisaalta muita selvemmin SNL:n tavoitteiden mukainen kulttuurin säilyttäminen ja uusintaminen (Majakat 2006). Vaikka seuran toimijat itse nostavat tanssin ainoaksi toiminnakseen, liittyy siihen hyvin vahvasti suomalaiskansallisen kulttuuriperinteen vaalimisen tavoite, josta esimerkkinä: *”arvostus kansallispukua kohtaan. Mä kyllä pirän sen niin tarkasti -- se on oikein puettu ja oikein päällä ja kaikki osat on oikein”* (Seura D2). Edellä kuvaillun kaltainen suomalaisen ja paikallisen kulttuuri-identiteetin vahvistaminen on yksi nuorisoseurojen tärkeä tavoite tässä muuttuvassa ja kansainvälistyvässä maailmassa (Majakat 2006; Tekemisen riemua).

Valtakunnallisissa tilastoissa musiikki kuuluu ryhmään ”muut”, jonka osuus vie neljänneksen kaikista harrastusryhmistä (Nuorisoseuratoiminnan tilastoja 2006-2010). Tässäkään otoksessa musiikki ei ollut tavoitteellisesti ohjatun toiminnan piirissä, vaan se oli nuorten oman mielenkiinnon varassa: *”musiikkia ne meidän kylän pojat harrastaa aika paljo, että musiikkikäytös tää on ollu”*(Seura A5). Musiikkia ei myöskään osattu ajatella tavoitteelliseksi, nuorisoseuran viralliseksi toiminnaksi tai kulttuuritoiminnaksi. *”Onhan tuo kulttuuritoimintaa, niillon musiikkikämpä siinä”* (Seura A5) osoittaa, että yhteys kuitenkin löytyi pienen johdattelun jälkeen.

Musiikki soluttautui seurojen toimintaan bänditreeneiden lisäksi yhdessä olon sisältönä: *”Minä päivänä täällä käyty itteki, itteki vähä laulaas karaokee”* (Seura A5); *”Viimeks noita jotain karaookkea”* (Seura B4). Karaoken laulaminen tuotiin esille Seurassa A5 moneen kertaan yhdessä olemisen tapana: *”jotaki karaokea lauletaan siinä samalla, ku se on kuiteski, täs [erään tapahtuman valmisteluissa] on kuiteski pakko olla”* (Seura A5). *”Ja onhan se hieno homma, jos täällä niinku karaokea veretähän, niin sehän on mahtavaa harjotusta”* (Seura A5) vihjaa, miten seuran ex-puheenjohtaja osasi katsoa karaoken laulamisen ilmeisen

tavoitteettomuuden taakse ja nähdä laulamisen kulttuurista ja itsekasvatuksellista arvoa.

Otoksen seuroista vain yhdessä (Seura C3) oli varsinaista tavoitteellista teatteri- ja näytelmätoimintaa. Yhdessä oli ollut vuosia sitten *”hyvä näytelmä, joka kiertäki”* (Seura B4) ja toisenkin tiloissa oli näytelty *”Harrastajateatteriryhmä käytti vakituisesti meidän tiloja”* (Seura E1). Teatteritoiminnan uskottiin Seurassa B4 kiinnostavan *”uskon, että varmahan löytyyksi nuosta nuorista innokkaita, jotka haluaas näytellä”*, mutta toiminta kaatuu taas tuttuun ongelmaan: *”kun löytääs vaan jonku hyvän vetäjän siihen”* (Seura B4).

Seuran C3 toiminnan rungon muodosti näytelmä, jonka tavoitteet puheenjohtaja asetti puhtaasti taloudellisiksi. *”No omana on näytelmä. Se on suurin tapahtuma niin sanotusti omista -- että sillä yritetään pitää talo pystys”*. Näytelmiä harjoitettiin aina yksi vuodessa ja näyttelijät olivat *”aivan kyläläisiä, keskustastaki yksi ja ohjaaja on otettu: Muut tekee kökällä, mutta ohjaaja on maksettu”*. Viimeinen kommentti näyttelijöiden kökkäytyöstä kertoo sitoutumisesta: *”ei se oo rahan takia, ku näyttelijähän ei siitä saa mitää rahaa -- että kyllähän se on varmaan se, mikä meillä toteutuu sinä oppimisen ja kehittymisen paikkana, että se on se näytelmä”*. Puheenjohtaja totesi, miten näytelmän tekeminen on oppimiskokemuksena samankaltainen, kuin alkuaikojen seuroissa: *”Sielä on pysyny se henki. -- Se on varmaan ainut perinne, mikä vielä on pysyny.”*, joten näytelmä saa myös itsekasvatuksellisia tavoitteita. Yhtenä vuonna oli tehty myös nuorison kanssa oman näytelmä, mutta *”jostain syystä se ei lähteny poikimaan”*. Valtakunnallisesti teatterin tekeminen on voimissaan, sillä 14% kaikista ja 12% alle 16-vuotiaiden harrasteryhmistä on kulttuurillisesti ja itsensä ylittämisen kautta tavoitteellisia teatteriryhmiä.

Seuratoiminnan ylläpitämisen ja osallistujien mukaan saamisen tavoitteisiin vastattiin kolmessa seurassa ulkopuolisten toimijoiden (yleensä kansalaisopiston) vetämän toiminnan avulla. Nämä muut vetäjät toimivat vuokralaisina seuran tiloissa pyörittäen siellä omia harrastuspiirejään; liikuntaryhmiä ja käsitöitä. Oli myös eläkeläisten itse organisoimia harrasteryhmiä: *”Fokkiaa pelaaloo maanantaisin, lähinnä eläkekäisiä”* (Seura B4); *”Eläkeläiset pitää tanssit pari kolme kertaa vuodes”* (Seura E1). Yhdessä seurassa kylän *”koulu vuokraa tätä salia”* (Seura E1). *”Huutokauppoja siinon, nuota jotka kiertää seurantaloja”* (Seura B4) antaa viitteitä siitä, että suuria taloja käytetään enemmänkin paljon ihmisiä keräävien tapahtumien

järjestämiseen. Seuratoiminnan tavoiteohjelmat toivovat seurantaloista alueidensa toiminnan keskuksia, mikä toteutuu erilaisten toimijoiden käyttäessä niitä kyläläisten hyväksi.

4.2.3 Tapahtumia ja juhlia

Tässä kappaleessa en käytä tapahtumia kuvaavia haastattelukatkelmia, enkä liitä sitaatteja seuroihin, sillä näin tehden seurojen tunnistettavuus vaarantuisi. Kolmella tutkimuksen seuralla oli toiminnan ja talouden ylläpitämiseksi jokin iso tapahtuma, jonka järjestämiseen se keskitti voimavaransa. Kahdella muullakin seuralla oli tapahtumia, mutta niiden järjestämistä ei tuotu esille yhtä suurena projektina kuin kolmessa muussa seurassa. Tavoitteita tapahtumilla oli mukavasta yhdessä olon päivästä *”elikkä peliä ja makkaraa ja tällästä”* seuraavan toimintakauden rahoittamiseen *”Me ollahan se taho, joka järjestää sitä maaseurulla, niin se on se, mistä me saarahan se raha”*. Yhteisenä taustalla olevana tavoitteena oli yhteishengen luominen, mutta myös erilaisten tapahtumien järjestelytaitojen oppiminen, sillä tapahtuman tekemiseen saattoi kulua aikaa jopa viikkoja ja ne toteutettiin lähes kokonaan talkoovoimin. Joku osio saattoi olla ostettu, *”mutta muuten on sitte kyllä ihan, vois sanoa, että kökkä”*. Osalla seuroista tämä tapahtuma järjestettiin jäsenten iloksi, kun joku toinen oli valtakunnallinen tapahtuma. Tässä palataan jälleen seurojen toiminnan moninaisuuteen ja siihen, miten se suuntautuu tekijöidensä mielenkiintojen mukaan.

Seurantalot ovat tutkimuksen seuroissa monenlaisessa käytössä, minkä taustalla on yleensä talouden turvaaminen: *”Vuokratahan häihin ja juhlihin tätä”* (Seura A5); *”Automiehet pikkujoulut pitää tuos, että niille pitää teherä jouluruoka.”* (Seura B4); *”Sitte on vuokrausta, on muutamat häät kesäs”* (Seura C3); *”Syntymäpäiviä ja sellaaasia saa pitää, joka kesä on muutamat häät”*(Seura E1). Suhtautuminen talon vuokraamiseen jakoi seuratoimijoita. Yhdessä seurassa puheenjohtaja totesi, että *”emmä ainakaa niin innokas siihen vuokraamiseen oo -- kukaan ei sitä vuokraa tällästä tilaa siihen hintahan”* (Seura A5), kun toisaalla ilmapiiri oli täysin toinen: *”näihin juhliin ollaan ny satsaamas, sellaseen palvelutarjontaan”* (Seura E1). Saattaa olla, että suhteutuminen heijastelee seuran yleistä vireystilaa, mutta toisaalta siihen vaikuttaa paljon myös ympäristön muu juhlatarjonta. Talon vuokraaminen sinänsä ei aiheuta seuroille työtä, sillä tilat vuokrataan *”avaamet kätehen -- ja paikka siivottuna takaasi”* (Seura C3), mikä

puhuu osaltaan vuokrauksella tavoiteltavan pelkästään taloudellista etua. Taulukossa 2. esitän tiivistetysti seuroissa harrastettavan toiminnan muotoja.

TAULUKKO 2. Konkreettinen toiminta, jonka avulla seuratoimijat pyrkivät täyttämään asettamansa tavoitteet.

Yhteistoiminnan mahdollistaminen	Seurantalon käyttäminen	Liikunta	Kulttuuri	Tilojen vuokraustoiminta
- Jäsenmaksut - Avustukset - Kerhomaksut - Tapahtumat - Projektirahoitus	- Yhteinen olohuone - Ylläpito - Siivous - Kunnostus	- Sähly - Jalkapallo - Jumpat - Urheilutapahtumat	- Teatteri - Bänditoiminta - Karaoke - Tanssi	- Häitä ja perhejuhlia - Isot tapahtumat - Tanssit - Muiden järjestämä toiminta

4.2.4 Toimimattomia yrityksiä

Lopuksi kerron vielä joistain toimintamuodoista, joita seuroissa oli yritetty pitää yllä huonolla menestyksellä. Tämän osion tarkoituksena on tuoda ilmi sitä toimintakentän laajuutta, jolla seuraväki haluaisi toimia, jos vain riittäisi osallistujia ja ohjaajia. Samalla viittaa myös niihin toimiin, jotka kuuluvat nuorisoseurojen, mutta eivät otoksen seurojen tavoitteelliseen toimintaohjelmaan.

Seurojen toiminnan tavoitteena on luoda toiminnan ja tekemisen halua, mitä ruokitaan tapahtumien järjestämisellä. Järjestävillä organisaatioilla on kuitenkin vaikeutena saada ihmisiä mukaan, mitä Seuran D2 varapuheenjohtaja pohtii: *”Onko niin, että jäsenet on ikääntyneitä vai johtuuko se siitä organisaatiosta, ettei enää tahdo toimia”*. Yhdessä tekemisen tavoite toteutuu huonosti suuremman tapahtuman järjestämisessä, mutta se ei toteudu myöskään jatkuvassa kerhotoiminnassa, jota oli myös koetettu käynnistää: *”Tanssitoimikunta perustettiin toisten tanssivetäjien kanssa, ja kyse oli lähinnä lapsista ja nuorista, mutta muistion jälkeen ei oo kuulunu mitää”* (Seura D2). Toimintojen voi nähdä kaatuvan taustalta puuttuviin tavoitteisiin ja siihen, etteivät ihmiset jaksa sitoutua toimintaan ja pitää yllä sen reunaehtoja, kuten suunnittelua ja uusien toimijoiden mukaan saamista.

Raha on se elementti, jonka tavoittelu ohjaa toimintojen kannattavuutta. Esimerkiksi yleisölle avoimia tansseja ei enää kannata järjestää, kuten Seuran A5 sihteeri tiivistää seurojen yhteisen kannan: *”Tanssiahan näis ei kannata pitää, jos ei orkesteri tuu iliman”*. Eräessä seurassa todettiin seurantaloon olleen *”legendaarinen tanssipaiikka 60-luvulla”* (Seura E1) ja perinne jatkui eläkeläisten järjestämien tanssien muodossa edelleen. Toisessa annettiin nykypäivän tansseista tyly arvio *”ei ihmiset ei tuu. -- Pitäis olla kaljanmyynti tai B-oikeudet pitäis olla, niin tulis paremmin.”* (Seura A5). Seuran A5 puheenjohtaja jatkaa pohtien, miten edellä kuvattu tanssitoiminta alkaa olla *”maharotoon järjestää”* sillä paikalla pitäisi olla *”nimenomaan kortilliset järjestysmiehet. -- joka myy alkoholia, niin joutuu ottaa alkoholiluvat ja -passit ja kaikki”*. Kun muistetaan nuorisoseuratyön lähteneen raittiusliikkeestä, ei alkoholin myyntiä luultavasti edes sallittaisi SNL:n taholta. Toiminta rikkoisi periaatetta, jonka mukaan paikallisseurojen on toimittava yhteisiä arvoja kunnioittaen, hyvää kansalaisuutta tavoitellen.

Kansainvälisyys on kirjattu selväksi tavoitteeksi nuorisoseuroille (Kasvua kaiken ikää, Majakat 2006; Tekemisen riemua). Yksikään otoksen nuorisoseura ei maininnut toimintansa olevan millään tavoin kansainvälistä, kansainvälisyydestä ja kulttuurien välisestä vuorovaikutuksesta ei edes puhuttu haastatteluissa. Tämä on selvä puute, sillä kansainvälisen toiminnan mahdollisuuksien tarjoaminen on selvästi kirjattu nuorisoseurojen tavoitteeksi (Tekemisen riemua). Toinen Liiton tavoitteisiin kirjattu, mutta seuroissa heikosti toteutuva kohta on www-sivujen ylläpito ja päivittäminen. Otoksen seuroista vain yhdellä oli ajantasaiset, seuran ylläpitämät www-sivut. Muilta ei kyseistä tiedotuskanavaa löytynyt ollenkaan, tai se oli upotettu jonkun laajemman yhteistyökuvion osaksi. E-P:n piirin lähes sadasta seurasta noin puolelle ei löytynyt minkäänlaista www-linkkiä, mikä kertoo tavoitteen toteutumattomuudesta.

Nuorisoseurojen keskinäinen kokemusten vaihto ja yhteistyö kuuluvat niin ikään Liiton tavoiteohjelmien sisältöön (Kasvua kaiken ikää; Tekemisen riemua). Nuorisoseurojen välinen yhteistyö tuli haastatteluissa ilmi ainoastaan edellä mainitun tanssikomitean muodossa. Muuten mainitut yhteistyökumppanit koostuivat muiden alojen yhdistyksistä. Tämä kertoo seurojen toimivan hyvin paljon itsekseen, kun yhteys ei kerran toimi piiritasollekaan: *”eihän me olla oikeestaan käytännössä niinku missään tekemisissä keskusnuorisoseuraan”* (Seura D2). Keskinäisen ideoiden vaihdon ja yhteistoiminnan tavoitteet ovat jääneet paperille, kuten moni muukin

Liiton ohjelmien kohta: *”Niin, että onko ne niinku ne tavoottehekki sielä paperilla, jotka on annettu sieltä keskusseuralta. Että täs niinku tavootteet ja arvot mitä vaalitahan.”* (Seura C3). Toiminta ja tavoitteet kulkevat seuratoimijoiden puheissa eri reittejä.

5 ITSEKASVATUKSESTA TOIMINNAN TURVAAMISEEN

Tässä kappaleessa vastaan tutkimuksen toiseen kysymykseen: miltä osin ja millä tavoin nykyisten nuorisoseurojen toiminta täyttää Alkion seuratoiminnalle asettamat ihanteet. Rakennan vastausta nostamalla esiin niitä yhtymäkohtia ja eroja, joita näiden kahden ajan seuramaailman välillä on löydettävissä. Alkion toiminnalle asettamat tavoitteet ovat olleet yhteisten tavoitteiden takana koko seurahistorian ajan, mikä on taannut niiden jonkin asteisen säilymisen aatteen taustatekijänä. Seuraavassa selvitän, miten alkioisuus näkyy yksittäisten seurojen kokemusmaailmassa. Toimintamuodot ovat muuttuneet ja muuttuvat jatkuvasti, joten niihin ei tässä pääosin puututa, vaan fokus pidetään toiminnan takana piilevissä arvoissa ja tarkoituksessa. Konkreettinen toiminta oli Alkiollekin vain nuorisoseurojen väline henkisen nälän herättämiseksi (esim. Alkio 1923, 199-203).

Haastateltavien suhde alkioiseen maailmaan oli heikko, sillä he eivät osanneet kertoa siitä juuri mitään. Kysyessäni haastattelujen lopuksi toimijoiden alkioisuuden tuntemuksesta, Alkioon liitetyistä ihanteista ja tavoista, vastasivat seuran A5 sihteeri *”nimi on tuttu, mutta..”* ja puheenjohtaja *”No mulle ei oo sekään”*. Nämä rehelliset vastaukset olivat Alkio-tuntemuksen äärimuoto, mutta kokonaistilanne on tämän otoksen mukaan samansuuntainen. Seurojen toiminnan yhteys alkioiseen ideologiaan oli etsittävä toiminnan kuvailun rivien välistä, taustoista ja siitä, mitä ei sanottu ääneen. Kappaleen sitaateissa korostuva Seuran E1 osuus johtuu heidän muita seuroja aktiivisemmasta toiminnastaan eri ikäluokkien parissa, minkä vuoksi myös yhtymäkohtia ja eroja alkioiseen ideologiaan löytyi enemmän.

5.1 TASA-ARVOISIA YHTEISÖJÄ

Nuorisoseurojen toiminnasta löytyy yhtymäkohtia alkioiseen aatemaailmaan ja arvoasenteisiin, mutta toimijat eivät tunnista niitä enää tietoisesti: *”Nuorisoseuralla ohan selevä arvomaailma ollu, mutta eihän se täällä kyllä enää toimi sitte se: en tierä toimiiko se enää mihinää.”* (Seura A5), vaan arvoajattelu *”on semmosta hiljasta. Sanotahan näin, että se menee siinä sivus”* (Seura C3). Alkioisuuden aatemaailman

vähäinen tuntemus selittää myös seuraavaa, jossa Seuran E1 puheenjohtaja kritisoi nuorisoseuranimitystä: *”väärä sana tavallansa se nuorisoseura, pitää kansalaasyhdistykseksi muuttaa. Mutta kyllähän se tavallaan nuorisoseura meidän kaltases yrittää olla.. Toiminta kuitenkin on..”* (Seura E1). Kritiikki osuu tavallaan oikeaan, sillä alkuaikojen nuorisoseurat olivat nimenomaan kansalaisyhdistyksiä, joiden toiminnan uudistusmieliset nuoret ottivat omakseen (Alanen 1976, 177-180).

Kasvatustehtävä asettui alkuseurojen tärkeimmäksi toimeksi. Nykytoiminnassa *”ollaan haluttu, että lapset ottaas tän talon niinku ittellensä jo mahdollisimman nuorena. On semmonen paikka mihinkä ne voi tulla. -- ku eihän sitä moni vanhempi ymmärräkkää, miten hyvä se on tänne päästää.”* (Seura E1), mikä osoittaa nuorisoseuran voivan ottaa itselleen tärkeän roolin alueen nuoren ikäluokan kasvatuksessa edelleen. Taustalta löytyy seuratoiminnan jatkumisen turvaaminen, mutta samalla annetaan lapsille mahdollisuus toteuttaa itseään erilaisten harrastusten parissa ja etsiä paikkaansa lähiyhteisössä.

Yhteiskuntaan voi sitoutua myös lähiyhteisön ja välittämisen kautta, *”ettei tulisi sellaista, ettei voisi naapuria puhutella ja olla sille lähimmänen. -- piretään vähä niinku silmällä esimerkiksi vanhuksia, jotka asuu yksistänsä. Kaikki aina vähä kattoo, että onkohan sielä nyt valot syttyne.”* (Seura E1). Toisista huolehtiminen luo kollektiivista turvallisuuden tunnetta, kun tavoitteessa toteutuu samalla Alkion ihannoima ihmisyyden, jossa yhteiselämän, toisten huomioimisen, epäitsekyyden ja yhteisen edun periaatteet ovat tärkeitä elementtejä (Alkio 1922; Alkio 1923; Niemelä 2012, 39). Yhteisöllisyys on nykymaailmassa jäämässä yksilöllisyyden kasvun jalkoihin (Majakat 2006), mikä vaikuttaa nuorisoseuratoiminnassakin osallistumiseen ja yhteistyöhön *”Että kyllä siinä jokaanen hoitaa omaa asiaansa ja ”älä sinä tuki mun asioihin” -tyylillä!”* (Seura C3).

Seuratoimijat eivät itse löytäneet toiminnastaan Alkiolaista itsekasvatukseen ja tietotaitojen lisäämiseen pyrkivää ideologiaa, vaan toiminnassa *”pyritään olemaan tämmönen mahdollisimman sitoutumaton mihinkään suuntaan, politiikkaan tai uskuntoon tai mihinkään, että edistetään niinkun semmosta perusasiaa.”* (Seura E1). Sitoutumattomuus ja ”perusasian hoitaminen” heijastelevat kuitenkin vahvasti alkunuorisoseurojenkin ihmisyyteen, yhteisyyteen ja kansakunnan etuun tähtääviä tavoitteita. Seuraavassa esimerkkinä esitetty kuvaus Seuran E1 toiminnasta täyttää monia nuorisoseuroille asetettuja kasvatustavoitteita:

”Niin ja kyllähän se niinkun tavallaan sitte ruokkii itte itteensä, että jos aatellaan esimerkiksi noita tenavia, jotka tulee sitä sählyä pelaamaan. Toki sielä pidetään kyllä sellaanen tietynlainen kuri, se pitää olla täs hommas, ettei ryöstäyry käsistä. Mutta se, että niillon mukavaa sielä, ne kokee niitä onnistumisen elämyksiä, niin ne tulee toisenki kerran, joka taas sitte ruokkii sitä yhteisöllisyyttä. On ne tutut kaverit ja tutut ohjaajat, ja kaikki tuntee toisensa. Ei lähetä ihan vieraaseen porukkaan yhtäkkiä. -- Semmosen aremmankin lapsen on helppo lähteä joukkoon, ku se on tuttua. Ne tuntee vähä niitä ohjaajia, ku ne on vanhempia. Miksei se niinku aikuisellaki vähä sama juttu oo, että kyllä mun ainaki. -- Yritetään kiinnittää huomiota semmisiin asioihin, että jos jonkun kanssa on vähän enemmän ongelmia, niin tiedetään mitenkä siihen suhteudutaan.” (Seura E1).

Lainauksessa kuvatussa toiminnassa toteutuvat yksilöllisyyden huomioiminen, ihmisyyden opettaminen, toiminta ryhmässä, sosiaalisuus, tuttuus, toveriohjaus, paikallisuus sekä nuorisoseuraan sitominen, joita myös Alkio piti tärkeinä (Alkio 1922; Alkio 1923). Monien, osin tiedostamattomienkin osatavoitteiden kautta ”ihminen herää uudistamaan elämäntapaa omantunnon ja ajattelun yhtyessä aatteeksi”, eli luomaan uudelleen omia elämän ehtojaan (Kuisma & Niemelä 1983, 22).

Seuratoimijat eivät nähneet toimiin luontevasti liittyviä mahdollisuuksiaan *”tämmöseen kasvatukselliseen, ei oo ketään semmosia toimijoita täs, kuka vois, eikä oo aikaakaan”* (Seura E1), vaikka seuraavassa toteutuu saman seuran toiminnassa alkiolainen, ohjauksellisen kasvatuksen ihanne: *”se on aika sellasta, sellasista pienistäki asioista tulee näissä. Kuinka niitten lasten kanssaki ollaan, ja mitä siinä toiminnas tuloo niitä tilanteita...”*(Seura E1). Pelikerhoissa ja muualla opetetaan huomaamatta yhdessä tekemistä ja toisten kanssa toimimista aikuisten esimerkin ollessa lasten ja nuorten tärkein opettaja.

Yhteisen hyvän eteen työskentely ja tekemisen mahdollisuuksien luominen jakavat vanhempien suhtautumista seuratoimintaan:

”jokku ihmiset on täälläki semmosia, että ne ei aina oikeen välttämättä niinku miellä, toisaalta mikä aarre, vaikka toisaalta täs on paljo työtäki, ja on semmosta. Niin on tämmönen paikka, mihinkä voi mennä kokoontumaan ja harrastaa, ja sillä lailla niinku suht ilmatteeks.” (Seura E1).

Alkio joutui taistelemaan nuorten oikeudesta käyttää aikaansa omaehtoiseen opiskeluun, kun nykytoimijoilla on vastassaan vanhempien haluttomuus osallistua *”Se yhteisöllisyys ei enää ulotu sinne asti, että jotaki antaas ittestänsä.”* (Seura B2). Seuran D2 puheenjohtaja jatkaa osallistumishauttomuuden pohdintaa: *”Sitähän puhutaan, että yhteisöllisyys Suomessa on hiipunut: itsekkyyks tullut, tai niinku itsekäs aika: Ja se on mun mielestä juuri sitä yhteisöllisyyttä, että yhdessä tullaan tekemään jotaki, vaikkei siitä saada palkkaa, eikä kukaan siihen velvoita”*, mihin Seuran C3 puheenjohtaja vielä jatkaa kysyen: *”Kaikilla on kiire, mutta onko niillä sitte kiire mihkää? Mutta, kaikki sanoo ainakin, että on kiire!”*. Näiden asioiden pohtiminen olisi Alkiolle itsetutkiskelun ja -kasvatuksen paikka; olemmeko kiireessämme itsekkäitä, vai löytyykö meistä edelleen halu yhteisen hyvän toteuttamiseen, kansakunnan paikalliseen kehittämiseen?

Alkio työskenteli yhteiskunnassa vallitsevaan kansankerrosten väliseen asetelmaan heräämisen vuoksi, kun nykyseurojen voi nähdä pyrkivän integroimaan jäseniään yhteiskuntaan opettamalla sen toimintatapoja esimerkiksi erilaisten suurempien projektien kautta (Alkio 1897, 48-49; Alkio 1919a).

”Saatihin tää rahootus tähän. -- Se on nyt EU-rahaa ja valtion rahaa ja kaupungin rahaa. Että paperien kans pitää takuta. -- Me on yhyren jos toisenki kerran plärätty niitä ja lähetetty aina lisää jotaki, uudestaan laitettu jotaki ku ei oookkaa riittäny.” (Seura E1); *”[Tapahtuma X] me järjestetähän. -- Se alakaa -- keskiviikkona. -- Sitte [lauantaina]siinä myyrähän sitte ja siihen vielä juhulat päälle, nii se on niin raskas viikonloppu, jotta sitä ei monikaa käsitä.”* (Seura A5).

Vaikka projektien päällimmäisenä tarkoituksena on rahan kerääminen ja tilojen kunnostaminen, opettaa työ seuralaisille monia tärkeitä elämän taitoja; suunnittelua, rahoitusta, organisointia, paperitöitä ja yhteistä tekemistä. Nuorisoseurojen tavoitteena oli opettaa kansannuorisolle yhteiskunnallisen elämän taitoja ja pelisääntöjä Tämän kaltaisen toiminnan nähtiin olevan elämänläheisyydessään parasta itsekasvatusta. Suuret projektit ovat monimutkaisia ja niiden toteutus vaativaa. Ne kasvattavat toimijoiden tahtoa ja opettavat heitä suuntaamaan tahtonsa yhteistä asiaa edistäväksi, mikä oli itsekasvatuksen tärkeimpiä päämääriä. (Alkio 1922, 15-19, 164-166.) Isojen töiden jakamista teroittava lausahdus *”itse ei tarvi tehdä kaikkee, mutta jonkun täytyy organisoida se, että alkaa ne tehtävät pyöriä ja kattoo, että ne hommat toimii.”* (Seura D2) on alkiolaiseen henkeen sopiva ohje, jota

noudattamalla kukaan ei kuormitu liikaa, ja mahdollisimman moni saa oppimiskokemuksia. Nuorten osallistuessa on erityisen tärkeää kuulla nuoria itseään, etteivät heidän mielipiteensä ja kokemuksensa jää huomioimatta ja aikuisuuden jakoihin, vaan seurojen tarkoitus ”nuorison tasavaltoina” pääsee toteutumaan (Alkio 1923, 19; Haikkola 2004, 16).

Alkio totesi, että on mentävä ajan mukana ja pidettävä kehityksen lippua yllä (Alkio 1922, 258; Niemelä 2012, 45-47), mihin nuorisoseurat ovat ainakin pyrkinet *”onhan nuorisoseura järjestönä muuttunu vuosien saatossa muuttunu niin hurjasti.”* (Seura D2). Muuttuneen maailman seurauksena ei nuorisoseurojen perustamiseen johtanutta tehtävää, ajattelukyvyn ja -halun herättämistä nähty seurojen toimenkuvaksi, kuten Seuran C3 puheenjohtaja muutosta kuvaa: *”Ajanu ohitte nämä koulutus ja arvomaailma, tämä niin sanottu pelkkä kylmä rahahan kattaminen ajaa ohii”*.

Jotain pysynyttä on seuraavassa, missä Seuran E1 puheenjohtaja kuvailee seuran toimintakauden rajoja: *”toiminta lähtee siitä ku on syystyöt tehty pellolla. -- Ja sitte kevät koittaa, ku mennähän pelloolle, että se on niinku se meirän. -- Että me ollahan kesällä sitte, huilatahan ja luontoa ihaallahan”*. Kuvaus osoittaen ettei Alkion ihailema luontosuhde ole vielä unohtunut kokonaan kaupungistuneessa maassa, vaan alkioolaisittain nimetty Luojan muokkaustyö jatkuu (esim. Alkio 1919b, 57).

Itsekasvatuksen tavoitteena oli henkilökohtaisen ajatuksen ja kiinnostuksen herättäminen, mikä on osittain tavoitteena myös nykypäivänä (Alkio 1922, 83-85). Seuran D2 puheenjohtaja valotti henkilökohtaisuuden näkyvän siinä, että *”ei näitä mukuloita kiinnosta enää kansantanssit, niille pitää laajentaa jotenki, jotain muuta tehdä. Pitää löytää semmosia asioita, jotka noita mukuloita kiinnostaa.”*. Nuorisoseurojen on etsittävä jäsentensä kiinnostuksen kohteet, vaikka toisaalta *”lapset kuitenkin innostuu aika hyvin kaikesta, ku niitä oikeella tavalla vaan innostaa.”* (Seura E1), missä toteutuu Alkion monin paikoin esiin tuoma hyveen ja harrastuksen herättämisen ja oikeaksi osoittamisen tärkeys (esim. Alkio 1897, 12-13; Alkio 1923, 260-261). Nykypäivän itsekasvatuksessa, tai elinikäisessä oppimisessä, on pohjalla samalla tavoin nykypäivän hyveiden, eli tietojen, taitojen, ymmärryksen ja viisauden nostamiseen pyrkivä kokonaisuus, jonka avulla ihmisten on mahdollista kehittyä paremmaksi (Lehtisalo 2002, 74). Nuorisoseuroissa ei siis enää työskennellä

varsinaisen ajattelun herättämiseksi, vaan luodaan muulla tavoin eväitä kriittisen huomiointikyvyn kehittämiseksi ja elämän opiskelun helpottamiseksi.

Nykyään elämässä on Alkion aikoja enemmän yksilöitä eri asioihin velvoittavia tavoitteita lähes kaikilla elämän aloilla. Seurassa D2 oli huomioitu tavoitteiden velvoittava luonne, minkä vuoksi tavoitteet on asetettava kullekin henkilökohtaisesti. Jokainen lähtee toimintaan mukaan omista lähtökohdistaan: *”Puhutaan kuitenkin täysin vapaaehtoisesta harrastustoiminnasta ja jos siihen lyödään samanmoisia tavoitteita, mitä työmaalla laitetaan, missä sulla on niinku kauheet suoritukset ja tavoitteet, niin siinä loppuu nopeesti into ja tekeminen.”* (Seura D2). Tavoitteet asettuivat Alkiolle aina niin, että yksilöiden työ palveli yhteisön etua, mikä on ideana myös seuraavassa (Alkio 1919a, 72, 101-102; Alkio 1919c, 104-105):

”Syksyllä laitettiin tavoitteeksi, että ollaan 1. päivä neljättä siinä luokittelussa. Kyllä se ryhti koko talven harjoituksissa ja kaikkien talven harjoituksiin osallistumisessa, siinä, että kuinka niinku tehtiin ja tosissaan, niin se oli aivan toista, ku semmonen, että ei oo selkeätä tavoitetta.” (Seura D2).

Tässä kukin sitoutui kehittämään itseään ja omaa tekemistään, jotta yhteinen projekti onnistuisi mahdollisimman hyvin.

Alkuaikeiden seurojen puhujakokouksissa kaikki jäsenet velvoitettiin osallistumaan itsekasvatuksen ja harjoituksen vuoksi keskusteluihin (Alkio 1923, 142-143). Samaan periaatteeseen nojaa Seuran E1 tapa kutsua johtokuntaan niitä, joiden osallistumishalukkuudesta ollaan epävarmoja: *”On tavallansa salaa määrätty ja porukalla täälä tuumattu, että se otetahan ny mukahan. Että laitetahan vaan! -- Jos ei kuulu mitää, niin sitte mennähän kysymähän, että mltä susta ny tuntuu, ku sut johtokuntahan valittihin.”* Tällä tavoin toimittaessa on mahdollisuus antaa konkreettista harjoitusta kunkin omien voimien ja kykyjen mukaan, mikä on nuorisopolitiikan tavoite yleisemminkin (Haikkola 2004, 17).

Alkiolainen ajattelu rakentuu arvoiltaan karkeasti jaoteltuna kodin, isänmaallisuuden, kristillisyyden, tasa-arvoisuuden ja raittiuden varaan, joista raittiusasian näkymistä seuroissa käsitellään tuonnempana (esim. Alkio 1897; Alkio 1922). Isänmaallisuus ja kristillisuus ovat juurtuneet nuorisoseuralaisuuteen niin perusteellisesti, että isänmaallisuutta ei käsitelty haastatteluissa lainkaan ja kristillisyyden ohitettiin *”No ei mitenkää erityysemmin oo kristillisuus meidän*

arvomaailmaa” (seura B4); *”no justihin niinku yhteisöllisyys ja sun muut. Ja kristillisyyksi siinä, mutta ei ne oo enää sellaaes ku ne on ollu.”* (Seura C3). Kodin merkitystä lasten ja nuorten kasvulle ei myöskään käsitelty haastatteluissa.

Tasa-arvoinen, kaikkia samanarvoisina veljinä ja sisarina tavoitteleva kohtelu toteutuu seuroissa edelleen ainakin taloudellisesti, sillä Seurassa E1 oli osallistumiselle määrätty *”pieni se maksu niinku sillä periaatteella, että sais ne liikkumahan. -- Ei me olla sitä ny niin perättykää. Jos ei kerran oo rahaa maksaa, niin ei sitä rupia kukaa kräväämään”* (Seura E1), mutta myös osaamisen puolesta: *”Kaikille löytyy jotaki mitä pystyy tekemähän ja osaa teherä. -- Jokainen osaa jotaki, eikä täälä ketää sillä lailla väheksytä sitä työpanosta.”* (Seura E1). Tasa-arvo eri ikäryhmien, sukupuolten sekä yhteiskuntaluokkien välillä oli Alkiolle tärkeä, samoin kuin se on nykyäänkin nostettava lähtökohdaksi kaikessa nuorisotyössä (Alkio 1919c, 199-200; Alkio 1922, 236; Haikkola 2004, 17). Arvopohja on muuttumassa globaalisti, joten myös nuorisoseuroissa niitä painotetaan eri tavoin kuin Alkion aikana. Kansainvälisyys menee kansallisuuden ja humanismi kristillisyyden edelle suvaitsevaisuuden ja tasa-arvon leimatessa kaikkea ajattelua. Kodin merkityskään ei ole enää niin vahva ja pitkään vaikuttava, sillä se on muuttunut tietoyhteiskunnan tullessa lasten maailmaan yhä varhaisemmassa vaiheessa.

5.2 AATTEELLISUUDEN MERKITYS VÄHENTYNYT

Nuorisoseurojen toiminnan painopiste on muuttunut sivistyshalun heräämisestä ja henkisen työn tekemisestä ainakin käytäntöjen tasolla melkoisesti. *”Eikähän nää nuorisoseura-arvot oo ainaki tältä kylältä jo unohtunu viimeesen kaharenkymmenen vuoren aikana: eikähän ne oo kans joka paikas, ei niillä oo niitä alakuperäisiä”* (Seura A5) antaa perustelun väitteelle, että nuorisoseuroissa vaalittava arvomaailma ei ole enää vahva ja velvoittava. Seurojen toiminta nojaa enemmän niiden ylläpitämiseen ja talouden tasapainoon kuin nuorten ajattelukyvyyn ja siveellisen harrastuksen herättämiseen.

Jonkinlainen muutos on ollut odotettavissa ja välttämätöntäkin, sillä 1900-luvun taitteen yhteiskunnallinen tilanne poikkesi huomattavasti nykyisestä. Majakat 2006 -ohjelma toteaa kansalaisia koskevan hyvinvointivastuun siirtyvän yhä enemmän kolmannen sektorin, siis myös nuorisoseuratyön varaan. Hyvinvoinnin taso on noussut sen ollessa lähes kaikkien saatavilla, joten ei ole yllättävää, että

Alkiolle tärkeä yhteiskunnallinen herääminen ja alaluokkien ihmisarvon nostaminen sivistyksen avulla eivät näy seuratoimijoiden kuvauksissa (Alkio 1919a, 13-14). Kansan näennäinen homogeenisuus on kuitenkin valheellista, kun sitä vertaa yhä kasvavaan eriarvoisuuteen, joten Alkion kuuluttamaa köyhän asiaa tulisi kantaa yhä edelleen (Alkio 1922, 153-166; Kurki 2006, 180; Niemelä 2012, 49).

Nuorisoseura-aatteen tärkein osa on ihmisyyden kasvun ja ihmisten hyvinvoinnin esteiden poistaminen, mikä ei näyttäisi olevan ajankohtaista ainakaan tutkimukseen osallistuneiden nuorisoseurojen kohdalla (Alkio 1923 160, 226). Nuorison mielenkiintoa ei ole onnistuttu nykyseuroissa herättämään, sillä jos olisi, ei ongelmana voitaisi alkiolaisen kehitysuskon valossa pitää sitä, että *”nuorilla ei oo enää aktiivisuutta.”* (Seura B2). Alkiolainen hyvän ihmisyyden tavoite on edelleen toiminnan takana, vaikka tekemiset ja nuorisoseurojen kasvatusvastuu ovat muuttuneet: *”ei oikeen oo sitte sellaista sivistystä enää, niin sanotusti anna seurat. - - nuorisoseuran vastuu ei oo enää sillä lailla sama ku mitä se on ollu silloin alkuajoina”* (Seura E1).

Seuroissa ei osattu määritellä kasvun tavoitetta tai oppimisen aatetta, vaan arvio oli: *”emmä tierä onko siitä enää.. Onko siitä enää jäljellä mitään siitä [elinikäisen oppimisen]ajatuksesta”* (Seura C3). Tämän päivän maailmassa alkiolainen ajattelun halun ja kyvyn sekä kriittisyyden tarve ei ole hävinnyt mihinkään, pikemminkin kriittisyys on tullut entistä tärkeämmäksi tiedon tulvan keskellä (Alkio 1919b, 182; Alkio 1922, 84-85). Nuorisoseuroilla on Kasvua kaikkein ikää -ohjelman mukaan pyrkimyksenä avustaa nuoria kriittisyyteen kasvamisessa, mutta käytännön tasolla Seuran C3 puheenjohtajan mukaan *”on varmahan vähä jo hävinny nuorisoseurojen kasvatusrooli, niin sitä ei oo kyllä enää mun mielestä nykypäivän nuorisoseurois. -- Kyllä mä uskon niin se on ajanu ohitte nämä koulutus ja arvomaailma. Tämä niin sanottu kylymä rahahan kattominen ajaa ohi.”* Seuran C3 puheenjohtajan kommentti osoittaa toiminnan peruskiven, henkisen kasvun jääneen taka-alalle seuratoimijoiden ajatuksissa.

Seurat kamppailevat jäsenistä ja osallistujista, toimijoiden mukaan jokseenkin huonolla menestyksellä. Jos seurojen tavoitteet ja tekeminen lähtisivät alkuseurojen tapaan aidosti lasten ja nuorten haluista ja tarpeista, ei kommentti *”ei se toimi täällä alahallapain niinku niillä sielä”* (Seura C3) olisi tarpeellinen. Tavoitteiden ja tekemisen suunnittelun pitäisi olla lähtöisin alimmalta toimijatasolta, eikä nykyisen mukaisesti ylimmältä liittotasolta. Todellisuutta tavoitteiden on se, että

”ollaan keskusteltu näistä asioista kyllä, mut ei olla varmaan määritelty mitään sen kummemmin” (Seura D2). Arvomaailma ja seuratavoitteet eivät voi juurtua kasvavaan sukupolveen, jos niitä ei kukaan tuo ilmi eikä niitä tiedosteta toimijoiden kesken. Alkuseuroissa kaikki nuorisoseuralaiset oli tehtävä tietoisiksi seuran arvoista ja tavoitteista, jotta he voisivat noudattaa näitä omassa elämässään (Alkio 1922, 55, 58-59). Aatteen periyttämisen olemattomuus on johtanut pohdintaan siitä, että *”alakaako se olla, että nuorisoseurojen aika on ohitte. Niin tai onhan se ainaki jollaki lailla ohitte, mitä se ny on ennen ollu”* (Seura C3).

Seuratoiminnan tausta-aatteet eivät kuulu toimijoiden mukaan enää nuorisoseuralaisuuteen: *”nykyään ei oo aatteita. Mutta on ollu isokki! -- Se on hyvä ku on jääny”* (Seura A5). Aatteen korvaavaksi tavoitteeksi nousee esimerkiksi *”Pitää hauskaa, olla yhdessä ja muuta”* (Seura D2), mikä on tässä hektisessä elämänmenossa tavallaan alkiolaista itsensä toteuttamista. Nykyään *”pakkaa olla niin niitä töitä sitte, ettei jaks enää sitte”* (Seura E1) ja työt ovat henkisesti vaativia, minkä vuoksi hauskan pidon voisi tulkita hyvän ihmisyyden ja itsensä toteuttamisen keinoksi, kun se nähtiin alkuseuroissa pakolliseksi välipalaksi henkisen työn lomaan (Alkio 1923, 199-200).

Nuorisoseurat eivät enää toimita seuralehtiä, joihin kaikki jäsenet kirjoittaisivat. Samalla tavoin on jäänyt seuratoiminnan tarkka dokumentointi. Alkuseurojen kokouksista oli tavoitteena saada tarkat kirjoitukset, jotka jäisivät jälkipolville dokumenteiksi siitä, *”mitä tänä aikana nämä ihmiset ovat ajatelleet tästä ja tästä asiasta”*. (Alkio 1923, 97-98, 154.) Otoksen seuroista kellään ei ollut seuralehteä, vaan informaatio oli *”jäsenmaksulappujen yhteyres jotaki, jotaki aanelosia lähinnä vaan.”* (Seura B4); *”No keväällä jaetaan sellaanen. Kirjootetahan [sihteerin]kans sellaanen, mitä tehty on, mukahan jonkinlaanen toimintasuunnitelma ja toimintakertomus, ja sitä ollahan kyläläisille jaettu.”* (Seura A5). Ideaa ajankuvan välittämisestä ei enää pidetä yllä, eikä seuratoiminnan dokumentointia pidetä arvokkaana myöskään oppimistarkoituksissa. Toki esimerkin seuroissa muutamat henkilöt saavat Alkion tarkoittamaa harjoitusta, mutta henkilöiden ollessa aina samat, ei hyöty leviä toimijoihin saakka. Toiminnasta tiedottamista ei enää pidetä harjoituksena, kuten ei muitakaan elämänläheisiä oppimisen paikkoja, sillä *”tämä opetuspuoli, niin eihän sitä enää oo niin”* (Seura C3). Nuorisoseuroissa ei kuitenkaan ollut alkujaankaan tarkoituksena varsinaisesti opettaa mitään, vaan

nuorille tarjottiin elämänläheisiä työtehtäviä, joiden parissa heillä oli mahdollisuus oppia eri asioita (Alkio 1923, 35).

Alkion aikaan aatteellinen arvoajattelu oli kaiken muun toiminnan pohjana, kun nykyään arvojen mukanaoloa ei tuoda ilmi millään tavoin; ne hiljennetään puolueettomuuden ja sitoutumattomuuden nimissä ”ei mun mielestä oo mitään. Ei me pyri ketään ohjailemaan mitenkään tai että valistettaas jotenki, ei sellasta.” (Seura E1). Seuran C3 puheenjohtaja kertoi kokevansa oman seuransa arvot näkymättömiksi:

”Niin, että onko ne niinku ne tavootteheikki sielä paperilla. Jokka on annettu sieltä keskusseuralta, että täs niinku tavootteet ja arvot, mitä vaalitaan. Ei sitä voi kieltää, totta kai niitä vaalitaan, mutta näkykö se enää missää? Tänä päivänä, täällä, niinku se on näkyny joskus ennemmin. Ei se näyttele enää niin isoa osaa ku ne on näytelly. Että emmä ny voi kieltää etteikö niitä vaalittaasi. -- Se on semmosta hiljasta..” (Seura C3).

Pohdinta kertoo hiljaista kieltään siitä, miten arvomaailma on pysynyt lopulta hyvinkin samana, mutta arvojen tiedostamisen taso on muuttunut.

Ihmisten hyvinvoinnin ja terveen kasvun tulisi olla Liiton tavoiteohjelmienkin mukaan alkioalaisen seuratoiminnan korkeimpana tavoitteena (Majakat 2006; Tekemisen riemua). ”Tarpeen oli ideoota, varsinki se jotta sais rahaa” (Seura B4) kieli rahan menneen tärkeysjärjestyksessä ihmisten hyvinvoinnin edelle: ”Kyllä mä uskon niin se on ajanu ohitte nämä koulutus ja arvomaailma. Tämä niin sanottu kylymä rahahan kattominen ajaa ohitte” (Seura C3). Arvojärjestys on hieman ristiriitainen, sillä seuran huolehtiessa alueensa hyvinvoinnista, tulisi seura hyötymään tästä myös rahallisesti jäsenten antaessa jotain itsestään myös seuran hyväksi.

Kansakunnan raittius on ehkä kaikkein huonoiten toteutunut yksittäinen alkioalainen tavoite. Se sisältynee ”terveen kasvun mahdollisuuksiin” (Majakat 2006), mutta sitä ei mainita erikseen SNL:n kolmivuotisohjelmissa. Alkoholia ei käsitelty haastatteluissa millään tavoin, mutta vaikenemisesta ja yleisestä hengestä voi arvella sen olevan kiellettyä seurojen tilaisuuksissa. Toisaalta seurantaloissa vietettävissä juhlissa alkoholi kuuluu asiaan useimmissa tapauksissa: ”justihin päivällensä vuosi sitten oon pitäny synttäriä. -- Joo, ja [henkilöX] oli huonos kunnos..”. Samassa seurassa absoluuttisen kiellon voi tulkita rikkoutuneen suunnitelmallisemminkin, sillä he miettivät, koska oli ”oikeen virallisesti viimeiset seuran juhulat, missä oli

oikeet kaljaoikeudet sun muut..”. Toisessa seurassa alkoholin osuutta nuorten juhlissa ei haluttu tarkistaa tai huomioida, vaan nuoret jätettiin itsekseen: *”tänä päivänä ei oikeen bileitäkään kotia kukaan tärkeää ota. Kotia ei enää päästä niin sinne [seuran vuokratiloihin] sitte.*”. Jälkimmäisessä kohdassa on tutkijan omakohtainen kokemus tulkinnan tukena. Kappaleen sitaatteja ei ole kohdennettu seuroihin asiayhteyden vuoksi.

Alkio nosti fyysisestä kunnosta huolehtimisen ruumiin tarpeeksi ja itsekasvatusta tukevaksi toiminnaksi (esim. Alkio 1923). Seurassa E1 olikin *”ollu tuo urheelupuoli ja tuo tuollaanen lihaskuntopuoli on ollu niin vahva*”, kun samassa seurassa todettiin, että *”justihin sitä valistusta ja opetusta paljo, niin ei se semmosta tänä päivänä oo enää missää*” (Seur E1). Lehtisalo (2002, 141) kysyy aiheellisesti miksi itsekasvatus ei ole noussut kansalliseksi projektiksi, vaikka fyysisestä kunnan ylläpitämisestä huolehditaan niin henkilökohtaisesti kuin kollektiivisestikin. Kysymykseen voisi löytyä vastaus alkioalaisesta ajattelusta: fyysisen kunnan kohottaminen vaatii vain liikkeelle lähtemisen, kun itsekasvatus on hidasta, vaikeaa ja henkilökohtaisuudessaan joskus tuskallistakin (Alkio 1919a, 87). *”Että kyllä se on valitettavan vähälle jääny. Tosiaanki, että kaikki, niin sanottu oma toiminta, niin eipä sitä oikeen oo.*” (Seura C3).

Alkuseuroissa toiminta perustui jäsenten keskinäiseen innostukseen ja henkilökohtaisten kiinnostusten jakamiseen eri tavoin toteutettavan yhteistoiminnan hallitessa seuratoimintaa (Alkio 1922; Alkio 1923). Nykyään henkilökohtainen opinhalu ja yhteistoiminta ovat hävinneet voiton tavoittelun ja nähtävästi itsekkyyden tieltä

”Rahalla tehdään. Rahaa kerätään ja rahalla pyöritetään ja rahalla maksetaan toiminnanjohtajat, jotka sitte organisoivat eteenpäin. -- joku osotus on siinäki, että tämmönen vapaaehtoistyöhön perustuva, isoihin massoihin perustuva ja siihen et kaikki tekee jotain perustuva tapahtuma ei toimi. -- Elikkä siis se, ettei olla enää valmiita tekemään kökkätöitä, ei olla valmiita tekemään. Voidaan mennä sinne valmiiseen systeemiin, kun joku muu on tehny sen systeemin, niin voidaan mennä kattomaan ja maksetaan siitä, että mennään kattomaan.” (Seura D2).

Tätä kuvausta vasten voi kysyä, puuttuuko kököllä tehtäessä suunnittelu, tavoitteellisuus ja kunnan organisointi? Huonosti organisoitu tekeminen ei kiinnosta kauaa ja toiminnasta jättäytyään pois. Kun projektien johtavaksi periaatteeksi

otettaisiin tarjota jokaiselle henkilökohtaisia oppimiskokemuksia, tulisi toiminnasta mielekästä ja ihmiset saisivat motivoivia onnistumisen tunteita.

6 NUORISOSEURAT 2000-LUVULLA

Tutkimuksen tavoitteena on ollut verrata suomalaisten nuorisoseurojen nykyistä toimintaa sen alkiolaista syntyideologiaa vasten. Asetelmasta johtuen tutkimus ei noudata perinteistä kasvatustieteellisen empiirisen tutkimuksen kulkua, vaan siitä muodostui poikkitieteellisempi, sosiologiaa lähenevä tutkimus. Taustalla on yhden miehen esittämä ihanteisiin ja ajan tarpeisiin pohjautuva ideologia, jolle toiminta edelleen rakentuu. Tässä tarkastelen nykypäivän nuorisoseuralaisuutta suhteessa sekä lähtökohtiinsa että nyky maailmaan.

6.1 NUORISOSEURALAISUUS ALKIOLAISENA PERINTEENÄ

Alkiolaiset periaatteet ovat juurtuneet seurojen toimintaan syvälle. Haastateltavien kertomukset seurojensa toiminnasta ja tavoitteenasettelusta sisälsivät näitä periaatteita hyvin tiedostamattomalla tasolla, eivätkä toimijat tunnistanee niitä toiminnassaan. Sivistystä seuroissa ei koettu annettavan, vaan tehtävä jätettiin suosiolla koululaitokselle. Seuratoimijat sanoivat samaa kasvatustehtävästään, vaikka toisaalla kertoivat puuttuvansa hyvän käytöksen vastaiseen toimintaan ja omaan pyrkimyksensä toimia nuorisolle esikuvana hyvän käytöksen ja toisten ihmisten huomioimisessa. Näihin peilaten seuroissa annetaan edelleen eväitä hyvään ihmisyyteen kasvua varten.

Nuorisoseuroissa oli alkujaan tarkoituksena toimia aina siltä pohjalta, joka seuran jäsenistöllä itsekasvatuksessaan oli. Nykyisissä seuroissa ei tätä lähtötason ajatusta ole sisäistetty, sillä seurat lukevat tavoitteensa suoraan Liiton tavoiteohjelmista muuttamatta niitä kummemmin omikseen. Tutkimukseen osallistuneissa seuroissa ei koettu tavoitteita asetettavan, joten niistä tuskin puhutaan myöskään jäsenistölle.

Aatteen ylläpitäminen oli Alkiolle seuratoiminnan jatkumisen elinehto, joten henkisen perinnön välittymisen heikkous saattaa olla yksi syy seuratoimijoiden puheista nousseeseen seurojen identiteettikriisiin. Toiminnalle ei nähty oikeastaan muita tavoitteita kuin seuran toiminnan ja alueen ihmisten yhteisöllisyyden ylläpito. Seuroissa laadittiin toimintasuunnitelmia ja harrastuskerhoja taloutta ja jäsenten pysymistä varten, vaikka samalla toteutuvat itsensä kehittämisen mahdollisuudet.

Alkiolle itsensä kehittäminen oli tosin paljon henkisempää kuin nykyseuroissa, missä liikunnalliset harrasteet ja niissä kehittyminen nousivat seuratoimijoiden puheissa tavoitteiksi.

Nykyisestä nuorisoseuratoiminnasta on vaikea löytää yhteyttä alkuaikojen ajatukseen kehittää itseään yhteisönsä hyväksi, sillä nykyseuroissa harrastetaan omaksi iloksi. Yhteiskunnallisuuden vahvistaminen on ylipäätään kutistunut seuroissa lähiyhteisön ylläpitämiseksi ja oman kylän yhteishengen ylläpitämiseksi, nuorisoseuralaisuus nähdään osassa seuroja yhdessä olemisen muodoksi esimerkiksi karaoken merkeissä. Tietyllä tapaa yhdessäolon pyrkimys on alkiolainen, sillä seurat perustettiin jo tuolloin alueen nuorison yhteiselämän keskuksiksi ja ystävien tapaamisen paikoiksi. Tapaamisilla voi tietenkin nähdä olevan myös sivistävämmän, ajatuspiiriä laajentavan puolen, koska niissä oletettavasti myös keskustellaan elämänpiiriin kuuluvista asioista.

Seura-aatteeseen kuuluneen luokkajaon poistaminen on hävinnyt tavoitteista. Todellisuudessa seuroissa vaalittava samanarvoisuuden ajatus sisältää tasa-arvoisuuden myös luokka-asemaan katsomatta. Tasa-arvoisuuden ajatus on lävistänyt suomalaisen yhteiskunnan niin, ettei siihen kiinnitetä huomiota kuin ehkä vieraiden kulttuurien yhteydessä. Tiivistettynä voi sanoa alkiolaisen yhteiskunnallisuuden hävinneen seurojen aatteista ja toiminnasta. Sen tilalle voi nähdä tulleen kansainvälisyyden, joka ei kuitenkaan kuulunut tämän tutkimuksen seurojen toimintarepertuaariin.

Alkuaikojen seuratoimintaa värittivät kristillisyys, isänmaallisuus, valistus ja raittius (esim. Alkio 1879,42-52). Nykypäivänä kristillisyys ja isänmaallisuus ovat asettuneet seurojen ajatusmaailmaa ohjaavaksi taustaksi, kun valistus on jäänyt kouluille ja raittiuden nähdään olevan jokaisen oma asia. Näin ollen arvomaailma ei enää ohjaa toimintaa alkiolaiseen tapaan näkyvästi, vaan se on siirtynyt taustaoletukseksi.

Itsekasvatuksesta tai sen kautta heräävästä ajattelun halusta ja kyvystä ei seuroissa ollut mitään tietoa. Kysyttäessä seuran sivistävämmästä toiminnasta, oli vastauksena, ettei sellaista ole ollut vuosikymmeniin. Jossain seurassa pidettiin tanhua ja bingon vetämistä sivistystoimintana, mikä on alkiolaisesta perspektiivistä täydellisen väärä tulkinta. Tanhun kyllä voi nähdä olevan itsensä kasvattamista tanssin kurialaisuuteen, mutta arpajaisilla ei ole mitään yhteyttä alkiolaiseen sivistykseen, vaan niitä pidettiin alkuseuroissa pakollisena varainhankintana.

Itsekasvatuksen puute saattaisi olla syytä myös ihmisten omakohtaisen mielenkiinnon puuttumisesta seuratoimintaan: *”Ei oo niinku sellasia koukkuja, joihin ihmiset tarttuis ja tulis siihen mukaan”* (Seura D2). Omaa toimintahalua ei ole, koska toiminnasta ovat hävinneet alkiolaiset itsekasvatuksen, ajattelun herättämisen ja kansalaisuuteen kasvattamisen piirteet. Toimijoista yritetään kilpailla samoilla ulkoiseen mielihyvään perustuvilla avuilla, kuin muut harrastukset. Nuorisoseurakasvatuksen sisin sisältö itsekasvatuksesta ja oman elämän rakentamisesta antaisi tuohon kilpailuun monista muista poikkeavan elementin.

Seuran D2 varapuheenjohtaja kuuluttaa keksiä keinoja, joilla saataisiin *”isot laumat mukaan”*. Alkion hengessä tämä on hieman kyseenalaista, sillä herää kysymys, tarvitaanko henkilökohtaiseen kasvuun isoja laumoja? Harrastuksen ja uuden oppimisen halun herättäminen sekä niihin johtavien keinojen harjoittelu tulevat jokaisen ihmisen henkilökohtaiseksi tehtäväksi, joten ne toteutuivat vähemmälläkin väkimäärällä. Kun nuorisoseurat koettaisivat etsiä alkuperäisen aatteensa ja lähtisivät kehittämään toimintaansa elinikäisen oppimisen ja sivistyksen, nykypäivään sovitettavan henkisen toiminnan varaan, ne löytäisivät uusia mahdollisuuksia.

6.2 NUORISOSEURAT AATTEENA

Aika on muuttanut nuorisoseurakasvatuksen sisältöjä, minkä huomaa myös verratessa tutkimustani Pakaslahden (2002) graduun, jossa hän tutki erään Alkion aikaisen nuorisoseuran sivistyskäsityksiä. Pakaslahden tuloksiin on koottu täysin alkiolaiseen henkeen nimetyt arvot, joista hyvä ihmisyyys on ainoa omasta tutkimuksestani löytynyt. Sivistys ja kasvatus tunnistettiin, mutta niitä ei laskettu kuuluviksi oman seuran toimikuvaan, kun raittius sekä työ, isänmaa ja maanviljely jäivät puuttumaan seuratoimijoiden kuvauksista.

Nuorisoseurojen olemassa olon aikana sivistyksen käsite ja sen tulkintatavat ovat muuttunut monella tavalla. Peruskoululaitoksen perustaminen on tuonut sivistyksen mahdollisuuden kaiken kansan oikeudeksi ja velvollisuudeksi. Sivistys kohdistui 1800-luvun puolivälin paikkeilla *”enemmän sydämeen kuin järkeen ollen tunneperäistä ja tunnustuksenomaista”* (Sivonen 2006, 52). Nykyaikana se on laajentunut kansalaisten hyvinvoinnin turvaamiseksi, jolla edistetään humanistisen

sivistyksen jatkumista. Ihmisyyden voi nähdä tulevan mahdolliseksi yhteiskunnassa, jossa oppiminen ja tiedon tulkinta korostuvat. (Lehtisalo 2002, 35, 40.)

Alkiolaista sivistystä voidaan katsoa myös kasvattajuuden näkökulmasta. Kurki (2006, 146) nostaa kiinnostavan näkökulman kansalaisuuteen kasvattamisesta todeten koko kasvatuksen suunnan muuttuvan sen mukaan, ”halutaanko kasvattaa kilttiä ja kuuliaista sopeutujaa vai kriittistä transformaattoria?” Seurojen alkuaikoina suunta oli kriittisyyteen heräämisessä ja vallitsevien olojen kyseenalaistamisesta, kun nykyään kriittisyys suuntautuu enemmän informaatioon ja sen tulkitsemiseen. Yhteiskunnassa, koulussa ja työpaikoillakin kuuliainen sopeutuja saa enemmän kiitosta kuin asioihin kriittisesti suhtautuva, omia mielipiteitään ajava uudistaja. Tässä voi nähdä sadan vuoden aikamatkan tuottavan lähinnä ajatusten aseman muutoksia varsinaisen ydinajattelun pysyessä lähes samanlaisena.

Yhteiskunnallinen tilanne on muuttunut. Seuran D2 puheenjohtaja arvelee muutosten vaikuttavan myös ihmisten tapaan verkostoitua ja pitää yllä yhteisöjä:

”että ku kymmenen vuotta tästä mennään eteenpäin, niin tilanne on kääntynyt toisin päin. Nää kaikki viimeaikaiset jutut, nää perhesurmat, nää ampumajutut ja koulusurmat ja muut. Pikkuhiljaa aletaan herätä siihen, ettei voida olla vaan jokainen ittekseen, vaan on päästävä, on pakko saada joku kontrolli semmonen, pakko alkaa elää toistansa tukien ja yhteydes.”.

Tämän tarpeen tyydyttämiseksi nuorisoseuroilla on satavuotisten perinteidensä nojalla huikeat mahdollisuudet alkaa toteuttaa yhteisyyttä ja sen kautta tapahtuvaa yksilöllistä kasvua hyvää kansalaisuutta toteuttavaksi paremmaksi ihmiseksi.

Sivonen (2006, 101) toteaa suomalaisten sivistämispyrkimysten unohtuneen lähes kokonaan, mistä myös tutkimuksen seuratoimijat omalta osaltaan viestivät. Vapaan sivistystyön kenttä on joutunut näiden sadan vuoden aikana kokemaan muutenkin monenlaisia painotuseroja, joiden mukana nuorisoseurat ovat kulkeneet ja koettaneet löytää oman toimintatapansa ja -paikkansa. Näiden pyörteiden lomassa voi kysyä, kuinka nuorisoseura vastaa nykynuorten haasteisiin, ja tarvittaisiinko kansallista herätystä. Nuoret elävät nyt toisenlaisessa maailmassa kuin Alkion aikaan. Mikä tänä päivänä on nuorisojärjestöjen tehtävä? Voisiko se olla muiden tavoitteiden ohella myös syrjäytymisen estäminen, missä palattaisiin taas alkiolaisuuden juurille.

Nykyaikainen informaatiotulva pakottaa kriittisyyteen, eivätkä nuorimmat sukupolvet ota enää mitään annettuna. Tästä johtuen Alkion teesi ”tutki kaikki ja

pidä mikä hyvä on”, on edelleen ajankohtainen (esim. Alkio 1919c, 138). Itsekasvatuksen idea ei sinänsä ole muuttunut mihinkään, vaan ihmisten on edelleen etsittävä oman henkilökohtaisen elämismaailmansa reunoilta kiinnostavaa tietoa, jonka avulla voi suunnistaa hieman pidemmälle.

Yhteisöllisyyden vähentyminen on huomattu seuroissa nimenomaan yhteisen tekemisen kohdalta: *”se on joko niin, että tää on niin itsekästä tää aika, tai sitten niin, että työelämä vaatii kaiken, ettei enää jaksa töiden jälkeen mitään”* (Seura D2). Ihmisten elämänpiiri on muuttunut töiden vaatiessa yhä enemmän sekä aikaa että henkisiä voimavaroja. Muutos on aiheuttanut esimerkiksi seurojen ohjelman kääntymisen itseään velvoittavasta itsekasvatuksesta omien kulttuuristen ja liikunnallisten kiinnostusten seuraamiseen. Yhteisöllisyys on silti tämän tutkimuksen perusteella pysynyt jollain tavoin turvaa luovana toisten huomioimisena ja kollektiivisena huolenpitona.

Ihmisten mielenkiintojen hajoaminen ja yksilöllisyys ovat luonteva osa nykypäivän postmodernia kulttuurien pirstaleisuutta. Aika, paikka ja etäisyydet ovat menettäneet tietoyhteyksien johdosta merkityksensä ja harrastusten määrä on noussut räjähdysmäisesti Alkion ajoista. Itsekasvatuksen projektiaan voi toteuttaa lukemattomin eri tavoin, joista nuorisoseurat ovat vain yksi pieni osa. Ei ole ihme, jos seuratoimijat ihmettelevät jäsentensä huonoa osallistumisaktiivisuutta. Yksi seura ei voi toteuttaa jäsentensä moninkertaisia toiveita.

Alkion tärkein tehtävä oli herättää kansannuorison kyky omakohtaiseen ajatteluun ja arvosteluun. Nämä vaatimukset eivät ole hävinneet mihinkään, vaan niiden merkitys on jopa korostunut. Nuorisoseurojen olisi ehkä palattava alkioalaisuuden henkisille juurille ja autettava jäseniään löytämään oma tapansa selvittää tiedon ja mahdollisuuksien viidakoista. Itsekasvatuksen periaatteet ovat yhä edelleen tähän tarkoitukseen käyviä, kunhan ne vain ihmisille uudelleen muotoiltuina esitettäisiin. Tässä riittää Suomen nuorisoseuroille työtä: seura opastajana – elämä kasvattajana.

7 TUTKIMUKSEN TARKASTELUA

Tutkimuksen sisäisen johdonmukaisuus on yksi tärkeimpiä hyvän tutkimuksen kriteereitä (Tuomi & Sarajärvi 2002, 124). Tässä tutkimuksessa se ilmenee tavassani tulkita alkiolaisuutta ja seuratoimijoita yhteiskunnallisen kehityksen tavoitteen kautta. Johdonmukaisuuden takaamiseksi olen käytetty runsaasti tekstikatkelmia perustelemaan tulkintoja sekä alkiolaisuutta rakentaessani että seurojen toimintaa avatessani.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida oikeastaan vain sen perusteella, miten hyvin tutkija on selvittänyt lukijalle tutkimuksen teon vaiheita sekä omaa toimintaansa ja esioletuksiaan (Kiviniemi 2007, 82; Tuomi & Sarajärvi 2002, 138). Tutkimuksen tekovaiheita on avattu kappaleessa kolme, joten tässä tarkastellaan sen luotettavuutta ja eettisiä ratkaisuja. Olen perustellut valinnat aina niistä kertoessani ja eksplikoinut tekemiseni mahdollisimman tarkasti.

7.1 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS

Tutkimuksen luotettavuustarkastelun ensimmäinen osa on omien toimieni luotettavuustarkastelua ja toinen tutkimusraportin luotettavuuden arviointia. Kaikki ratkaisut on pyritty perustelemaan, jotta lukija voisi tehdä tulkintojaan niiden pätevyydestä ja oikeutuksista.

Projekti alkoi ilman ymmärrystäni siitä, miten henkilökohtainen aihe minulle on. Tutkimuksen edetessä suhde on selvinnyt alkiokirjallisuuden lukemisen, aineiston tulkintojen sekä ohjauskeskustelujen kautta. Minun on täytynyt selvittää omaa suhtautumistani tutkimuksen kontekstiin, jotta tämä aspekti tulisi kirjoitettavaan muotoon selvittämään lukijalle tutkimuksen luotettavuutta. Ilman tämän omakohtaisen suhteen huomioimista ja kirjoittamista tutkimuksen objektiivisuus olisi kärsinyt pahoin. Nyt lukija voi nähdä tulkintojeni subjektiivisen, henkilökohtaisen taustan ja pystyy arvioimaan luotettavuustekijöitä tämän kautta, mikä on tärkeää erityisesti laadullisessa tutkimuksessa (Kiviniemi 2007, 83).

Tutkimuksen tekeminen on ollut jälkiviisaudesta oppimista sekä tutkimusprosessin vaiheiden tekemisjärjestyksen että haastattelujen osalta. Aineiston järjestämisen ja tulkinnan aikana on tullut eteen monia kohtia, joissa minun olisi

pitänyt esittää haastattelijana tarkentavia kysymyksiä tai viedä asiaa vielä pidemmälle. Samoin minun olisi pitänyt avata enemmän tutkimuksen käsitteitä haastateltaville ja varmistaa näin, että puhuimme samasta asiasta. Jälkeenpäin katsottuna olisi ensimmäisiä haastatteluja pitänyt alkaa jo analysoida ennen seuraavien tekemistä. Tällöin olisin tiedostanut puutteet ajoissa, ja olisin voinut välttää ne tulevissa haastatteluissa (Kiviniemi 2007, 79). Nyt haastatteluissa puhutaan paljon seurojen historiasta sekä nykyisestä konkreettisesta tekemisestä, mutta en ymmärtänyt sukeltaa konkretian taakse auttaen haastateltavia löytämään seuratoiminnan tiedostamatonta puolta. Tällä tavoin olisin voinut saada laajempia ja suoremmin tutkimuskysymyksiin kohdistuvia vastauksia, kun nyt jouduin tekemään tulkintoja paljolti teoretietämykseen tukeutuen sen perusteella, mitä haastateltavat eivät sanoneet. Syvemmälle viety keskustelu ja pohdinta olisivat ehkä antaneet enemmän tietoa seurojen tavoiteajattelusta ja arvomaailmasta. Alueiden käsittely jäi pinnalliseksi, kun en osannut auttaa haastateltavia katsomaan asioita laajemmin.

Tekstikatkelmien sijoittamisella todellisiin asiayhteyksiinsä olen halunnut lisätä tutkimuksen luotettavuutta ja auttaa lukijaa pohtimaan tulkintojeni oikeellisuutta. Tulkinnat olen tehnyt aineistosta käsin, mutta alkioalaisuudesta rakentamani tietämys on ohjannut sitä, miten olen asiat nähnyt. Esioletuksieni kertominen ja omakohtaisen Alkio-suhteen avaaminen lisäävät tutkimuksen objektiivisuutta antaessaan lukijalle mahdollisuuden arvioida tutkijan tulkintoja. Tulkinnat olen rakentanut Alkio-tietämykseni pohjalta, joten lukijan on peilattava niitä myös aiheen teoreettista taustan esittelyä vasten.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden tarkastelussa tärkein tekijä on metodisten ratkaisujen ja menetelmien tarkka kuvaaminen, jolloin tutkimuksesta kirjoitettu raportti toimii jo itsessään luotettavuuden yhtenä osana. Tällä pyritään siihen, että lukija pystyisi teoriassa toistamaan tutkimuksen ja saamaan samanlaisia tuloksia. Koska tutkimus on aina henkilöiden tulkintoja sekä yksilöllisten tekijöiden ja tilanteiden ohjaamaa, ei täysin samoja tuloksia ole koskaan mahdollista saada. Siitä huolimatta eksplikoinnit antavat lukijalle avaimet tutkimuksen ja sen luotettavuuden tarkasteluun. (Kiviniemi 2007, 81-83; Tuomi & Sarajärvi 2002, 157.)

7.2 EETTISET RATKAISUT

Tutkimuksen eettisyydestä olen huolehtinut tutkimuksen eri vaiheissa. Tärkeimmät kohdat kerron tässä, jotta lukija voi arvioida tutkimusta niiden kautta. Ennen haastattelujen sopimista varmistin aiheen sopivuuden kysymällä sähköpostitse Suomen Nuorisoseurojen Liiton pääsihteeriltä sekä Etelä-Pohjanmaan piirin toiminnanjohtajalta lupaa seuratoimijoiden haastattelemiseksi. Haastatteluja sopiessani kerroin haastateltaville tutkimuksen aiheesta ja tiedustelin heidän halukkuuttaan tutustua etukäteen haastattelurunkoon. Tällä pyrin auttamaan haastateltavia harkitsemaan vielä osallistumishalukkuuttaan sekä orientoitumaan aihealueeseen. Jätin aluksi kertomatta tutkimuksen aiheesta sen alkioalaisen osuuden, ettei se ohjaisi liikaa haastateltavia, kuten oletin etukäteen tapahtuvan. Haastattelujen lopussa avasin tämän yhteyden henkilöille, ja he saivat vielä kertoa toiminnastaan tästä näkökulmasta. Näin sain varmistettua sen, että haastateltavat kertoivat kokemuksiaan oman seuransa toiminnasta ja sen, etteivät haastateltavat kokeneet tulleensa huijatuiksi.

Kerroin haastatteluissa toimijoille etteivät että seurojen tiedot tule missään kohdin ilmi, minkä varmistin antamalla seuroille koodinimet. Joissain paikoin koodien poisjättäminen oli tarkoituksenmukaista tutkittavien tunnistettavuuden suojaamiseksi. Osalla seuroja oli isoja tapahtumia, joiden nimeäminen olisi auttanut seuratoimintaa tuntevia liittämään nimikoodit heti oikeaan seuraan. Tämän vuoksi en ole kertonut isojen tapahtumien kohdalla niiden laatua tai nimiä. Samoin jätin raittius-asian kohdalla sitaateista koodit pois, sillä koin niiden käytön olevan tässä kohdin epäkorrektia. Näiden seikkojen kautta koetin suojata tutkimukseen osallistuneiden seurojen nimettömyyttä ja toimia samalla tutkimuseettisten sääntöjen mukaisesti.

7.3 POHDINTA

Tutkimuksessa oli tarkoituksena vastata seuratoimijoiden esittämään kysymykseen alkioalaisuuden asemasta nykyisissä nuorisoseuroissa. Koska kysymys on toimijoiden itsensä asettama, uskon tällä tutkimuksella olevan merkitystä nuorisoseuraväelle. Ainakin tutkimus kertoo siitä katkoksesta, joka paikallisseurojen ja ylempien organisaatiotasojen välille on syntynyt. En ota kantaa siihen, mistä tai kenestä tämä

katkos johtuu, vaan tarkoituksena on herättää Liiton ja väliportaana ihmiset huomaamaan, miten paikallisseurojen toimijat kokevat tilanteen.

Tämän tyyppistä alkioalaisten tavoitteiden asettamista nykyseurojen kontekstiin ei ole ennen tehty, joten tutkimus avaa uusia näkökulmia nuorisoseuratyöhön. Seuratoiminnan oletetaan perustuvan vahvasti alkiolaiselle perinteelle. Tutkimus osoittaa käsityksen joiltain osin virheelliseksi tulkinnaksi. Aineistoni on vähäinen ja pieneltä alueelta, mutta se on koottu nuorisoseura-aatteen keskeisimmältä alueelta, jossa alkiolaisuus on säilynyt verrattain vahvana. Nuorisoseura-aatteen muutos tulee esille tässä kahta eri aikakautta vertailevassa työssä. Alkiolaiset ajatukset sinänsä ovat mukana toiminnassa, mutta niiden asettuminen nuorisoseuratoiminnassa on muuttunut tarkoituksesta taustaksi.

Seurojen toimintaperiaatteet ovat muuttuneet näiden yli sadan vuoden aikana lähes täysin. Toiminnassa on edelleen joitain samoja ohjaavia periaatteita kuin nuorisoseuralaisuuden alkuaikoina, mutta arvomaailma ja toimintamuodot ovat muuttuneet. Mielenkiintoista olisi jatkossa etsiä vastauksia siihen, milloin ja mistä syistä nämä muutokset ovat tapahtuneet, mitkä yhteiskunnalliset seikat ovat vaikuttaneet arvomaailman muutokseen ja miten esimerkiksi peruskoululaitoksen kehittyminen on vaikuttanut nuorisoseurojen tavoitteisiin. Toinen näkökulma olisi jatkaa perehtymistä satavuotisen historian varrella toteutuneisiin toiminnan muotoihin ja toimintaan vaikuttaneisiin ajatusmaailmoihin.

Yksi jatkotutkimuksen aihepiiri liittyy nykyisen seuratoiminnan kehittämiseen. Suomen Nuorisoseurojen Liiton asettamien tavoitemajakoiden ja paikallisseurojen todellisen toiminnan taso eivät kohtaa kuin paikoin. Tämän tutkimuksen pieni otos ei välttämättä kerro seurojen yleisilasta, mutta haastatellut henkilöt toivat esille toiminnan olevan samankaltaista myös muissa seuroissa. Seuran D2 varapuheenjohtaja antoi ohjeen seuratoiminnan kehittämiseksi: *”Nuorisoseuran pitää keksiä sellasia juttuja, että ne tulee ihmistä lähelle: pitäis jalkautua tänne muitten joukkoon, eikä vaan töllätä sieltä ja keksiä hienoja visioita”*.

Tutkimusprosessin aikana minulla heräsi joukko kysymyksiä, jotka liittyvät alkiolaisen ideologian ja maailmankatsomuksen pysyvyyteen ja aatteiden oikeellisuuteen. Miten ja miksi Alkio pääsi niin vahvaan asemaan, ja miten tämä asema voi kantaa yhä edelleen? Millä tavoin alkiolaisuus näkyy tänä päivänä pohjalaisessa mentaliteetissa ja onko ideologiaa kyseenalaistettu missään vaiheessa? Samoin olisi mielenkiintoista paneutua enemmän kysymyksiin Alkion asettamista

ihanteista ja siitä, mikä niissä oli perimmäisenä motiivina. Voidaan kysyä, onko nuorisoseuralaisuus kehittynyt oikeaan suuntaan; kenelle oikeaan, ja kuka tämän oikeellisuuden määrittelee? Kysymykset ovat laajoja, eikä niihin ole mahdollista vastata tässä. Jatkotutkimus niistä sen sijaan saattaisi syntyä.

Tutkimus on ollut vuosia elämäni hallinnut projekti. Ennen kaikkea se on ollut matka omille juurilleni ja siihen kulttuuriperinteeseen, joka alkiolaisella Etelä-Pohjanmaalla vallitsee. On ollut herättävää huomata, miten syvällä nuorisoseuralaisuuden periaatteet vaikuttavat syntyseuduillaan edelleen. Minulla ei ole ollut ennen tämän tutkimuksen tekemistä mitään käsitystä siitä, miten minut on kasvatettu alkiolaiseen henkeen kodin, isänmaan, kirkon ja sivistyksen kehossa. Tämän perusteella tutkimus on luultavasti kaikkein merkityksellisin itselleni; herätys oman maailmankuvani uudelleentulkintaan ja sen taustojen ymmärtämiseen. Yksi osa elämää on loppunut, sillä itsekasvatuksen siemen on lähtenyt versomaan itujaan.

LÄHTEET

- Alanen, A. J. 1976. Santeri Alkio. Werner Söderström Osakeyhtiö, Porvoo.
- Alkio, S. 1897. Kansannuorison sivistystarve ja nuorisoseuraliike. Werner Söderström, Porvoo.
- Alkio, S. 1919a. Ihminen ja kansalainen. Suomen Nuorison Liiton Kirjasto N:o 1. Edistysseurojen kustannusosakeyhtiö, Helsinki.
- Alkio, S. 1919b. Maalaispolitiikka I. Edistysseurojen kustannus Oy, Lahti.
- Alkio, S. 1919c. Yhteiskunnallista ja valtiollista. Edistysseurojen kustannus, Helsinki.
- Alkio, S. 1922. Nuoriso ja elämä. Edistysseurojen kustannus, Helsinki.
- Alkio, S. 1923. Nuorisoseurakirja. Kirjoitelmia nuorisoseura-asiasta. Werner Söderström, Porvoo. Täydennetty II painos, I painos ilmestynyt 1905.
- Haikkola, L. 2004. Lasten ja nuorten osallistuminen Suomessa – kuulemista vai kuuntelemista? Teoksessa M. Vihla (toim.) Elämä ei ole projekti: puheenvuoro nuorisjärjestöjen pitkäjänteisen koulutus- ja kasvatustyön puolesta. Partio Scout, Helsinki. 15-17.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2009. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Gaudeamus, Helsinki.
- Hirsjärvi, S. (toim.) 1983. Kasvatustieteen käsitteistö. Kustannusosakeyhtiö Otava, Keuruu.
- Hirsjärvi, S. 1985. Johdatus kasvatustieteeseen. Oy Länsi-Suomi, Rauma.
- Hirsjärvi, S. 1999. Kasvatuksen arvoperusta ja päämäärät. Teoksessa S. Hirsjärvi & J. Huttunen. Johdatus kasvatustieteeseen. WSOY, Juva. 63-75.
- Jussila, J, Montonen, K & Nurmi, K. 1989. Systemaattinen analyysi kasvatustieteiden tutkimusmenetelmänä. Teoksessa T. Gröhn & J. Jussila (toim.) Laadullisia lähestymistapoja koulutuksen tutkimukseen. Helsingin yliopiston kasvatustieteen laitos. Tutkimuksia 123. 157-208.
- Kiviniemi, K. 2007. Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa J. Aaltola ja R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. PS-kustannus, Jyväskylä. 70-85.
- Kuisma, J. & Niemelä, S. 1983. Santeri Alkio: Ituja. Kirjayhtymä, Helsinki.

- Kuisma, J. 1981. Snellmanin ja Alkion aatteet ajassamme. Keskustaopiskelijain liitto, Helsinki.
- Kurki, L. 2006. Kansalainen persoonana yhteisössään. Teoksessa L. Kurki ja E. Nivala (toim.) Hyvä ihminen ja kunnan kansalainen. Johdatus kansalaisuuden pedagogiikkaan. Tampereen Yliopistopaino Oy, Tampere. 115-192.
- Laitila, T. 2001. Santeri Alkion kasvatustajattelu. Vapaan sivistystoiminnan liitto, Vantaa.
- Lehtisalo, L. 2002. Tieto oppiminen sivistys. Avauksia ihmisen vuosisataan. WSOY, Helsinki.
- Liakka, N. 1932. Santeri Alkio: henkilökuvan ja elämäntyön piirteitä. WSOY, Helsinki.
- Mäki, M. E. 1947. Santeri Alkion kasvatuseriaatteista nuorisoseuratoiminnassa. Suomen Nuorison Liiton esitelmiä. Uusi sarja n:o 10. Suomen Nuorison Liitto, Helsinki.
- Mäki, M. E. 1948. Santeri Alkio: hänen johtavat aatteensa ja toimintansa niiden toteuttajana. Pellervo-seura, Helsinki.
- Niemelä, S. 1999. Vapaa sivistystyö 2000-luvun kynnyksellä. Tilaa sivistykselle nro 1, Kansanvalistusseura, Helsinki.
- Niemelä, S. 2012. Ajankohtainen Alkio. Maahenki Oy, Helsinki.
- Numminen, J. 1961. Suomen nuorisoseuraliikkeen historia I. Vuodet 1881-1905. Otava, Helsinki.
- Numminen, J. 2011. Yhteisön voima 1-5. Edita, Helsinki.
- Nurmi, K. E. 1986. Johdatus kasvatuksen filosofisiin ja historiallisiin perusteisiin. Helsingin yliopisto, Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus Oppimateriaaleja 2. Yliopistopaino, Helsinki.
- Pakaslahti, P. 2002. ”Wapautta, valoa ja sivistystä kansallemme” – Nuorisoseuran sivistystoiminta Ala-Temmeksellä autonomia viimeisinä vuosikymmeninä. Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Julkaisematon.
- Puolimatka, T. 1996. Kasvatus ja filosofia. Kirjayhtymä Oy, Helsinki.
- Sahlberg, A. 1996. Koivu sekä tähti. Ihminen, yhteiskunta, ihmiskunta Santeri Alkion tuotannossa ja poliittisessa toiminnassa. Acta Universitatis Tamperensis, Ser A, vol. 454. Tampereen yliopisto, Tampere.

- Sivonen, K. 2006. Itsekasvatus suomalaisena käsitteenä ja käytäntönä. Joensuun yliopiston kasvatustieteellisiä julkaisuja N:o 117. Joensuun yliopistopaino, Joensuu.
- Tuomari, P. 1954. Santeri Alkion yhteiskunnalliset aatteet. Maaseudun nuorten liitto, Helsinki.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki.

JULKAISEMATON NUORISOSEURA-AINEISTO

- Kasvua kaiken ikää – nuorisoseuratoiminnan suunnat 2007-2009. 2006. Hyväksytty nuorisoseurakokouksessa Mikkelissä 9.-10.9.2006.
http://www.nuorisoseurat.fi/modules/ContentExpress/img_repository/Kolmi_vuotisohjelma_lopullinen_versio.doc. Haettu 21.11.2006.
- Majakat 2006. Nuorisoseuratoiminnan suunnat vuosille 2004-2006. Suomen Nuorisoseurojen Liitto ry:n työryhmä. 7.9.2003.
http://www.kalevannuoret.fi/modules/ContentExpress/img_repository/3v-ohjelma%207.9.2003.doc. Haettu 21.11.2006
- Nuorisoseuratoiminnan tilastot 2006-2010.
http://www.nuorisoseurat.fi/sites/default/files/toiminnan_tilastot_2010_-_3.5.2011.pdf. Haettu 21.8.2011.
- Nuorisoseurojen säännöt. 2006. Suomen Nuorisoseurojen Liitto ry. Säännöt. Rekisteröity 02.08.2006.
http://www.kalevannuoret.fi/modules/ContentExpress/img_repository/SNLs_aannot2006.doc. Haettu 21.11.2006.
- Nuorisoseurojen toiminta-ajatus.
<http://www.kalevannuoret.fi/index.php?module=ContentExpress&func=display&bid=18&btile=--Päävalikko&mid=77&ceid=81> Haettu 21.11.2006.
- Nuorisoseurojen yleisesite.
http://www.nuorisoseurat.fi/modules/ContentExpress/img_repository/ns_info_nettili.pdf. Haettu 21.11.2006.
- Tekemisen riemua – nuorisoseuratoiminnan suunnat vuosille 2010-2012. Tiedoksi saattanut Suomen Nuorisoseurojen Liiton vt. pääsihteeri Antti Kalliomaa. Sähköpostilla 25.8.2011.

LIITTEET

Liite 1. Teemahaastattelurunko

NUORISOSEUROJEN TAVOITTEET JA TOIMINTA

- Teemahaastattelurunko

Seuran kuvaus

- Perustamisvuosi
- Haastateltavan asema seurassa
- Seuran jäsenistö
- Seuratalo, muu tila
- Seuralehti
- Aktiivinen johtohenkilöstö
- Yhteys keskusseuraan

Tavoiteajattelu seurassa

- Tavoitteiden asettaminen
- Mihin seuratoiminta pyrkii
- Arvot tavoitteenasettelussa
- Tavoitteellisuuden esilletuonti
- Tavoitteiden ja toiminnan suhde
- Seuratoiminnan tavoitteet vs. formaali ”koulukasvatus”

Seuran arvomaailma

- Mitä arvoja vaalitaan
 - Ihmiskäsitys, kristillisyyys
- Miten arvot ilmenevät toiminnassa
- Kuka arvot määrittelee
- Ketä/miten arvot velvoittavat

Seuran konkreettinen toiminta

- Kuka ideoi
- Miten toiminta järjestetään
- Mitä tehdään
- Seuran tilaisuudet
- Toiminnan maksut / rahoitus

